

Deuteronomy

Hay A'at Tuwen Liblu

Hay nipa'innila ituwen liblu ya nadan imbagabagan Moses hinadan tinanud Israel hi awadandah ad Moab an hidiye nan tugun Apu Dios i dida hidin eda immaninnabatan hinan agge naboblaysan ta deen agagga mo ya dumatongdah ad Kanaan.

Hay Nitudo' Ituwen Liblu

1. Hay nangibagaan Apu Dios ta makakdah ad Sinai nadan tinanud Israel (Deuteronomy 1–4)
 2. Hay nangipidwaan Moses an nangibagah nadan tugun Apu Dios hinadan tinanud Israel (Deuteronomy 5–26)
 3. Hay tugun Moses hi atondah pangagwatandah nan wangwang an nungngadan hi Jordan (Deuteronomy 27–30)
 4. Hay nihukkatan Joshua i Moses (Deuteronomy 31)
 5. Nan kantan intuddun Moses (Deuteronomy 32)
 6. Hay nunwagahan Moses hinadan tatagu (Deuteronomy 33)
 7. Hay natayan Moses (Deuteronomy 34)
-

Hay Awadan Nadan Tinanud Israel Hinan Nihaggon Hi Ad Kanaan

1 ¹Hay nitudo' ituwen liblu ya nadan imbagabagan Moses hinadan tinanud Israel hidin immohnongandah nan agge naboblaysan an nangappit hi tuluwan di algo hi'onta wah nan wangwang an nungngadan hi Jordan. I diye ya nun'allungdah nan arabah an dommang^a di ad Sup an numbattanan di ad Paran ya nadan bobleh ad Topel ya hi ad Laban ya hi ad Haserot ya hi ad Disahab.

²Ya dallanon'e an ihipun hinan billid hi ad Horeb^b ta ingganah ad Kades-Barnea ya himpulut ohay (11) algo an i'wah nadan nabillid hi ad Edom.^c ³Mu nihipun hi nakakandah ad Egypt ya napat (40) di tawon ot ahida dumatong i diyen nun'allunganda.

^a **1:1** Hay alyon di udum an Biblia hinan dommang di ad Sup ya nihaggon hi ad Sup.

^b **1:2** Hay ohah ngadan nan billid hi ad Horeb ya hi ad Sinai. ^c **1:2** Hay ohah ngadan di ad Edom hinan Deuteronomy 1:9 ya hi ad Seir.

Ta hidin hopap di algho nan mi'apulut ohay (11) bulan i diyen mi'anapat (40) hi tawon hi nakakandah ad Egypt ya imbagan Moses hinadan tinanud Israel an namin nadan imbagan Apu Dios i hiya. ⁴Ya i diye ya nagibbuh mon pinateda nan patul di tinanud Amor an hi Sihon an numpatul hi ad Hesbon. Ya hi ad Edrey ya impapaten bon Apu Dios i dida hi Og an patul nadan i Basan an nunhituh ad Astarot. ⁵Ta hidin awadandah ad Moab an nangappit hi tuluwan di algo hi'onta wah nan wangwang an nungngadan hi Jordan ya impa'innilan bon Moses nadan tugun Apu Dios hinadan tinanud Israel.

⁶Ta alyon Moses di, Hidin awadan ta'uh nan way billid hi ad Horeb ya alyon nan Dios an dayawon ta'u di, Nadne moy immohnonganyuh tun way billid. ⁷Makak ayu ta ume ayuh nadan nun'abillid an numbobl原因 nadan tinanud Amor ya hinadan nun'ihaggon an boble hinan arabah ya hinadan udum an nun'abillid an boble ya hinadan pu'un di billid hi nangappit hi alimuhan di algo ya hinadan bobleh nan way baybay ya hinan negeb^d ya an namin nadan boblen di tinanud Kanaan ya nadan bobleh nan way billid an nungngadan hi Lebanon ta ingganah nan wangwang an nungngadan hi Euprates. ⁸Te an namin dadiyen boble ya idat'un da'yu ya hinadan tanudanyuh inggana. Te hiyay imbaga' i handidan a'ammodyu an da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob. Ot hiya nan ume ayu ta da'yuy munhituhdi.

Hay Namto'an Apu Dios Hinadan Mangipangpangulu

⁹Alyon bon Moses di, Hidin awadan ta'uh nan billid hi ad Sinai ya imbaga' an adi' abalanan an mangipadutu' i da'yun namin. ¹⁰Te nan Dios an dayawon ta'u ya impadakol dita'u ta umat ta'u hi dinakol di bittuwon hi ad lagud. ¹¹Ot hanat hi Apu Dios an dinayaw handidan a'ammod ta'u ya padakkodakkolon dita'u ya winagahan dita'u an umat hinan imbagan tuwali. ¹²Mu inali' tuwali an nganney ato' an mangipanuh hinadan inomnomanyu ya nadan adiyu pun'u'unnudan hi'on ohaa' an mangat. ¹³Ta hiya nan imbaga' ta pot'onnyu dohah nadan linala'i an nun'anomnoman an waday lispitun di tatagu i dida hinadan himpahimpamu'un ta diday pumbalino' hi mun'ap'apu i da'yu. ¹⁴Ya alyonyuy, Maphod hinaeh aton ta'u. ¹⁵Ot hiya nan athidiy na'at ta wadaday pinto'u hi ukod an mangipanuh hi hinlibu (1,000) ya mangipanuh hi hinggahut (100) ya mangipanuh hi nabongle (50) ya mangipanuh hi himpulu (10) ya nada mohpen ap'apun di himpahimpamu'un. ¹⁶Ta dadiyen napili an mangipanuh hi tatagu ya imbaga' an tigonda ta ma'id ha pangipangngelandah nadan mihahapit. Ya nipto' di atondan mangipanuh an ta'on on nan mihahapit an gapuh adi pun'unnudan di ohan tinanud

^d 1:7 Nan negeb ya hidiye nan mun'ohab an lutah nangappit hi muyyadna.

Israel hinan ni'iboblen da'yu. ¹⁷Ta ma'id nimpe ha pangipangngelanda an ta'on on kadangyan onu nawotwot. Ya ta adida tumakut hi aton nadan tatagu te hi Apu Dios di ud tamu i nae an indinolnan dida. Mu naen adida abalanan an ipanuh ya iyalidan ha'on. ¹⁸Ot ibaga' bon namin nadan mahapul hi atonyu.

**Hay Nannagandah Nadan Linala'in E Manigoh
A'at Nan Bobleh Ad Kanaan**

¹⁹Ya alyon bon Moses di, Hidin imbagan Apu Dios an makak ta'uh nan billid hi ad Horeb ya hidiyey inunud ta'u. Ot ipluy ta'uh nan nun'abillid an boblen nadan tinanud Amor an ini'wa ta'uh nan damuna ya atatakut an agge naboblayan ta ingganaot dumatong ta'uh ad Kades-Barnea. ²⁰Ot alyo' i da'yuy, Dimmatong ta'u mo teeh tun nun'abillid an numboblayan nadan tinanud Amor an idat Apu Dios i dita'u. ²¹Ot tigonu tee nan indat Apu Dios i dita'u. Ot agayu ta ume ayu ta da'yuy munhituhdi te hidiyey imbagan Apu Dios i handidan a'ammod ta'u. Ot adi ayu tumakut ya adi ayu minomnoman. ²²Mu immali ayun ha'on ot alyonyuy, Indani ni' ta ituda' ta'u dohah nadan linala'i ta eda tigon di a'at diyen boble. Ta innilaon ta'u hi'on idanay maphod hi pangidalanan ta'un umehdi ya nganne i dadiyen boble di mamanguluh datngan ta'u. ²³Ot alyo' di maphod hidiyen imbagayu ta hiya nan pinto'u ha hinohhah nadan himpahimpamu'un. ²⁴Ot umeda ot tikidonda nan nun'abillid an boble ot ahida dumayyuh nan nundotal hi ad Eskol ta eda tinigoy a'atna. ²⁵Ot alanda dohah nan bungan di nitanom hidi ot ipatigodan dita'uh din numbangngadanda. Ot ibagadan dita'u an hidiyen idat Apu Dios i dita'u ya immannung an maphod an boble. ²⁶Mu inattan handidan a'ammodityu an agge inunud nan imbagan Apu Dios te aggeda pinhod an umehdi. ²⁷Ta way ohaon ahingongodo ya ahilililih nan awadana an alyonay, Ngalngalam di hihiwon Apu Dios i dita'u ta inyali dita'uhtu ta ahi dita'u ipapateh nadan tinanud Amor. ²⁸Ot undan attaon ta'un umehdi i ha athinay alyon tudan e nanigo i diyen boble. An alyonday nadan tataguhdi ya o'ongalda ya mun'abibikahda mu dita'u. Ya tinigoda bo udot anu nadan tinanud Anak an ayda kakabbakab. Ya o'ongal di bobleda an nun'atatagen ay adadatong hi ad lagud di aladda. ²⁹Mu imbaga' i didan adi ta'u tumakut. ³⁰Ot hi Apu Dios an dayawon ta'u ya hiyay mangipangulun dita'u. Ta abakona nadan tataguhdi an umat hinan tinigoyun inatnah ad Egypt. ³¹Ya inamtan ta'uy nangipapto'nan dita'uh nan agge naboblayan. Te nan pangat nan amah nan imbabalena ya hiyay ina'inatnan dita'u. Ot teen ad uwani ya indatong dita'un hiyahtu. ³²Mu ta'on on athidi ya aggeda damdama nundinol i Apu Dios ³³an ta'on on hiyay mangipangulun dita'uh nadan maphod an e ta'u pun'allungan te mapatal'e ya wada nan bugut ya nahdom'e on mundalang ta panilag

ta'u. ³⁴Ta hiya nan nunhiglay bungot Apu Dios hidin nangngolanah nan punliliyan nadan a'ammodyu. Ta hiya nan alyonay, ³⁵Ibaga' tee i da'yun tinanud an adi maphod di nomnomna an ma'id i da'yu ha mi'datong hinan boblen imbaga' i handidan a'ammodyu hi idat'un da'yu ³⁶ta ammunah Kaleb an imbabalen Jepunneh. Te hiya ya immannung an na'na'unnud i ha'on. Ot hiya ya nadan tanudanay mabalin an pangidata' hi udum hinan lutan diyen boblen ena tinigo.

Ya alyon Moses di, ³⁷Ya gapu i da'yu ya bimmungot boh Apu Dios i ha'on ot alyonay, Ta'on di he'a Moses ya adi'a dumatong i diyen boble. ³⁸Ta nan bimmoddaboddang i he'a an hi Joshua an imbabalen Nun di dumatong hidi. Ot tigom ta waday dinolnan mangipangpanguluh nadan tinanud Israel ta midat i didah diyen boble. ³⁹Ya nada'en imbabaleyun ma'id ni' ha innilada an alyonyuy alina ya alan nadan binuhulyu ya dida otahan di e mumboblehdi. ⁴⁰Mu da'yu'en a'ammodka ya ibangngadyuh nan baybay an mumbolah^e an i'wayuh nan agge naboblayan.

⁴¹Ot alyon bon Moses di, Nadan a'ammodyu ya alyonda mohpey, Abulutonmin numbahul amin Apu Dios. Ot ad uwani ya unudonmi nan imbagana ta e ami mi'gubat.

Ya nundandaanda mohpe nadan linala'i an alyondah on nalakah eda pi'gubatan. ⁴²Mu alyon Apu Dios i ha'on di, Ibagam an adi pamaag ya nangeda te adiya' mi'yen dida. Ot umannung an abakon nadan binuhulyu dida.

⁴³Ta hidiyey imbaga' i dida mu adida donglon ta ipilitda mohpe bon umen e mi'gubat hidih nan nun'abillid an boble. ⁴⁴Mu hidin immeda ya himmawwang nadan nunhituhdin tinanud Amor an ay dinakol di lumabung^f di dinakolda ta numpudugda dida an nihipun hinadan nun'abillid an boble hi ad Edom ta ingganah ad Hormah. ⁴⁵Ot ahida ibangngad ot kumgadan mumpaboddang i Apu Dios mu aggena timbal. ⁴⁶Ta hiya nan nadney nun'allungan ta'uh ad Kades.

Hay Nanguhuhan Moses Hi Na'na'at Hinan Eda Immaninnabatan

2 ¹Innayun bon Moses an alyon di, Hidin nakak ta'u ya inipluy ta'u mo boh nan baybay an mumbolah an ini'wa ta'uh nan agge naboblayan te hidiyey imbagam Apu Dios i ha'on. Ta nadney e ta'u immanin'innabatan hinan nun'abillid hi ad Edom.^g ²Ya lo'tat ya alyon Apu Dios di, ³Ipluyyuh nangappit hi huddo'na te nabayag ayun e limmani'odan ituwen nun'abillid an boble. ⁴Ot alyona boy, Ibagam i dida an hay pangi'wanyu ya hinan boblen nadan tulangyun tinanud Esau an

^e 1:40 Nan baybay an mumbolah ya mumbolah di tigona te gapuh nan holo' an wah dallomna ya nan panag an wah pinggitna. ^f 1:44 Nan lumabung ya dadiye nan hi inan di iyukan an dakkodakkol. ^g 2:1 Hay ohah ngadan di ad Edom ya hi ad Seir.

numboble hi ad Edom. Manu te tumakutdan da'yu mu tigonyu damdama⁵ ta ma'id ha lummuh pi'gubatanyun dida. Te hi ad Edom ya indat'un dida. Ot adi mabalin hi idat'un da'yu ha ta'on on kittang hinan bobleda. ⁶Ot mahapul an bayadanyu nan kumpulnan makan an anyonyuhdi ya ta'on on nan liting an inumonyuhdi. ⁷Ot ha'on an Dios an dayawonyu ya winagaha' an namin nadan tinamuwanyu. Ot ipanapto' da'yuh napat (40) di tawon an eyu immaninnabatan hinan abillog an agge naboblayan. Ta hiya nan an namin di mahapulyu ya wada.

⁸Ot alyon Moses di, Ta hiyah diye nan nunla'uh ta'uh ad Edom an boblen nadan tulang ta'un tinanud Esau an agge ta'u inunud nan kalata hinan arabah^h an nalpuh ad Elat ya hi ad Esion-Geber. Ot ahi ta'u ipluy hinan agge naboblayan hi ad Moab.

⁹Ot alyon bon Apu Dios i ha'on di, Adiyu pabungoton nadan nunhituh ad Moab an tinanud Lot ta ma'id ha lummuh pangubatanda i da'yu. Te indat'un didah ad Ar an numboblayanda ot adi mabalin hi idat'un da'yu nan lutada.

Hay Namanguluh Nunhituh Nadan Boblen Nihaggon Hi Ad Kanaan

¹⁰Hay namangulun nunhituh ad Moab ya nadan Emim an dakkodakkol ya mun'abibikah an tatagu. Ya o'ongalda bon umatdah nadan tinanud Anak. ¹¹Ya hay ohah ngadan dadiyen o'ongal di ataguda ya Repaet an umatda nimpeh nadan tinanud Anak. Mu hay nungngadan nadan i Moab i dida ya Emim. ¹²Ya hay nunhitu ni' boh ad Edom ya nadan Horim mu numpaten nadan tinanud Esau dida ot diday mihukkat i diyen numboblayanda. Ta athidi boy aton ta'un tinanud Israel hinadan nunhituh ad Kanaan.

¹³Ya inalin bon Moses di, Indani ya alyon bon Apu Dios di, Agwatonyu nan wa'el an nungngadan hi Sered.

Ta hiyay inat ta'u. ¹⁴Ta nihipun hidin dimmatongan ta'uh ad Kades-Barnea ta inggana i diyen nangagwatan ta'uh nan wa'el an nungngadan hi Sered ya nala'uh di tulumpulut waluy (38) tawon. Ta nipa'annung din imbagan Apu Dios an alyonay inggana hi matedan namin nadan mabalin an mi'gubat. ¹⁵Ta hi Apu Dios di nangahinut an nundusan dida ta inggana ot matedan namin.

¹⁶Ya hidin nateda mon namin nadan mabalin an e mi'gubat an a'ammodyu ¹⁷ya inalin Apu Dios i ha'on di, ¹⁸Mabalin mohpen mala'uh ayuh ad Moab an i'wayuh nan boble hi ad Ar. ¹⁹Ya dimmatong ayu'eh awadan nadan tinanud Ammon ya tigonyu ta adiyu gubaton dida te ma'id damdama ha idat'un da'yuh nan lutan nidat hinadan tinanud Lot. ²⁰Ya hidiyen boble ya hay nunhitu ni' hidi ya nadan Repaet. Mu hay

^h 2:8 Nan arabah ya hidiye nan napudut an lutah nangappit hi huddo'na.

nungngadan nadan tinanud Ammon i dida ya Samsummi. ²¹Ya nada'en Samsummi ya dakolda ya mun'abibikahda ya o'ongaldan umatdah didan tinanud Anak. Mu binoddangan Apu Dios nadan tinanud Ammon ta dinadagda dadiye ot diday mihukkat an numboblehdi. ²²Ya athidi boy inat Apu Dios hinadan Horim an numbobleh ad Edom an numpaten nimpén nadan tinanud Esau dida ot diday mihukkat an numboblehdi ta ingganah ad uwani. ²³Ya athidi boy inat nadan tatagun nalpuh ad Krete an ginubatda nadan Abbim ot dadagonda dida ta diday nihukkat an numbobleh ad Gaza.

Hay Nanguhuan Moses Hi Nangabakandah Nan Patul An Hi Sihon

²⁴Alyon bon Moses di, Hidin lina"uhan ta'uh ad Moab ya inalin bon Apu Dios di, Agwatonyu nan bihhang an nungngadan hi Arnon ta eyu gubaton nan patul an hi Sihon hi ad Hesbon an didah nadan tatagunan tinanud Amor. Ot nomnomnomonyu an pangabakon da'yu i ha'on an Dios ta wan da'yuy mumbobleh nan numboblayanda.

²⁵Ya hidi boy nangalyan Apu Dios di, Mihipun hi ad uwani ya an naminday mangngol hinan a'atyun tinanud Israel ya wadao' di takutda i da'yu ta ta'on on ammuna ha pangngolandah ngadanyu on munggayonggongdah takutda.

²⁶Ta hidin nipto' ta'uh nan agge naboblayan hi ad Kedomot ot honago' di e mi'hapit hinan patul an hi Sihon hi ad Hesbon ta wan maphod di pi'hayyupan ta'un dida ²⁷ta iyabulutnah luma"uhan ta'uh bobleda. Ta ma"i'd ha aton ta'un dida ta nan kalata ya abuh di pangi'wan ta'u. ²⁸Ya imbaga ta'u bon bayadan ta'u nadan makan an anon ta'uh bobleda ya nan inumon ta'u mu ta i'wa ta'uh nan kalata ²⁹an umat hi inat nadan tinanud Esau an nunhituh ad Edom ya ta'on on nadan tinanud Moab hidih ad Ar an impa'wa dita'uh nan numboblayanda ta mabalin an agwatón ta'u nan wangwang an nungngadan hi Jordan ta ume ta'uh nan boblen inalin Apu Dios hi idatnan dita'u. ³⁰Mu hi Sihon an patul hi ad Hesbon ya aggena inyabulut an i'wa ta'uh bobleda te hi Apu Dios ya numbalinonah mungngohe ta way aton ta'un mangabak i hiya ta bagiyon ta'u nan numboblayanda. ³¹Ya inalin bon Apu Dios di, Nomnomnomonyun ipa'abak'un da'yu nan patul an hi Sihon ta da'yun tinanud Israel moy mumboblehdi hi inggana. Ot ume ayu ta eyu gubaton dida ta da'yuy mumboblehdi.

³²Ya hidin wa ta'uh ad Jahas ya immalih Sihon ya nadan tindaluna ot gubaton dita'u. ³³Mu impa'abak nan Dios an dayawon ta'u dida te pinate ta'u didan namin an ta'on on nadan linala'in imbabalen Sihon. ³⁴Ot e ta'u bo pompa"ih nadan numpunhituwanda ot pumpate ta'u nadan tataguhdin minamakilog ya ta'on on nadan u"unga ya nadan binabai ta ma"i'd ha oha i dida hi binati ta'u. ³⁵Ot pun'ala ta'un namin nadan halunda ya nadan

nun'abalol an gina'uda. ³⁶Ta inyabulut Apu Dios di e ta'u nanadagan hinadan nahohonnod an boble an nihipun hi ad Aroer hidih nan da'ging nan wangwang an nungngadan hi Arnon ta ingganah ad Gilead. ³⁷Mu agge ta'u impatnan immeh nan numboblaysan nadan tinanud Ammon hidih nan da'ging di wangwang an nungngadan hi Jabbok ya ta'on on nan nun'abillid an bobleda te impagol Apu Dios.

Hay Nangabakan Nadan Tinanud Israel I Da Og An Patul Hi Ad Basan

3 ¹Inalin bon Moses hinadan ibbanan tinanud Israel di, Hidin pinate ta'u nan patul an hi Sihon ot ipluy ta'u boh ad Basan. Ya impangulun nan patul hi ad Basan an hi Og nadan tindaluna ot gubaton dita'uh nan boble hi ad Edrey. ²Mu alyon Apu Dios i ha'on di, Adi ayu tumakut i Og ya nadan tindaluna. Te ipa'abak'u dida i da'yu ta bagiyonyun namin nadan numboblaysanda. Ot atonyun dida nan umat hinan inatyuh nan patul nadan tinanud Amor an hi Sihon hi ad Hesbon. ³Ta athidiy na'at an impa'abak Apu Dios i dita'u nan patul an hi Og ya nadan tatagu te pinate ta'u didan namin. ⁴Ot abakon ta'un namin nadan nanom (60) an bobleh ad Argob hi ad Basan an numpatulana ⁵an ta'on on nun'atatagey aladda ya gumo' di geytda ya dakigda. Ot ilagat ta'u nadan agge nun'aladan an bobleda. ⁶Ta dinadag ta'un namin nadan numpatulana Og hi ad Basan an umat nimpeh din nangat ta'uh ad Hesbon an numpatulana Sihon. Te numpate ta'un namin nadan bimmoble an linala'i ya binabai ya u'unga. ⁷Ot pun'ala ta'un namin nadan halunda ya nadan nun'abalol an gina'uda. ⁸Ta inabak ta'un namin nimpe nadan boblen dadiyen duwan patul di tinanud Amor hituh nangappit hi tuluwan di algo hi'onta wah nan wangwang an nungngadan hi Jordan. Ta inabak ta'u didan mihipun hinan bihhang an nungngadan hi Arnon ta ingganah nan billid an nungngadan hi Hermon. ⁹Nan billid an nungngadan hi Hermon ya hay pungngadan nadan i Sidon ya Sirion mu hay pungngadan nadan tinanud Amor ya Senir. ¹⁰Ta hay sinakup ta'u mo ya an namin nadan numpatulana Og an bobleh nan nundotal hi ad Gilead ya hi ad Basan ta ingganah ad Salekah ya hi ad Edrey. ¹¹Ya hi Og an patul hi ad Basan ya hiyay na'udih nadan o'ongal di atagudan holag Repaet. Ya anakkaya an hay inyammada'e hi alo'ana ya nan gumo' an mahuluk hi himpulut tuluy (13) umpiy dinukkena ya onom di umpiy binillojna. Ya ingganah ad uwani ya wahdi hi ad Rabbah an boblen nadan tinanud Ammon.

Hay Nangidatan Moses I Dadiyen Inabakdan Boble

¹²Ta danaen boblen inabak ta'u di indat'uh nadan tinanud Ruben ya nadan tinanud Gad an mihipun hinan bihhang an nungngadan hi Arnon an nangappit hi huddo' di ad Aroer ta ingganah nan godwan nan nun'abillid an boble hi ad Gilead ya nadan bobleh nunlini'odana. ¹³Ya nan godwana an

niddum hinadan bobleh ad Basan an numpatulanan Og di indat'uh godwan nan tinanud Manasseh. Nadan bobleh ad Argob hi ad Basan ya na'innilan numboblasyon nadan holag Repaet. ¹⁴Ta hi Jair an tinanud Manasseh ya sinakupnan namin hidiyen bobleh ad Argob hi ad Basan ta ingganah nan pogpog di boblen nadan tinanud Gesur ya nadan tinanud Maakah. Ot ingadanay ngadana ta ingganah ad uwani ya hay ngadana ya hi ad Habbot-Jair. ¹⁵Ot idat'uh ad Gilead hinadan holag Makir. ¹⁶Ya hay indat'u nimpoh nadan tinanud Ruben ya nadan tinanud Gad ya nadan udum an boble hi ad Gilead ta ingganah nan bihhang an nungngadan hi Arnon. Ya hay gawwan diyen bihhang di pogpog nan boble ta ingganah nan wangwang an nungngadan hi Jabbok an hidiyey pogpog nan numboblasyon nadan tinanud Ammon. ¹⁷Ya hay pogpognah nangappit hi alimuhan di algo ya nan wangwang an nungngadan hi Jordan. Ya niddum bo nan lobong an nungngadan hi Galilee ta ingganah nan nunhiglay ahinan lobong hi nangappit hi muyyadna. Ya nilaggat bo nan pu'un nan billid an nungngadan hi Pisgah hi nangappit hi tuluwan di algo. ¹⁸Ot ibaga' i da'yu an indat Apu Dios i da'yu datuwen boble ta pumboblayanyu. Mu mahapul an nadan linala'in mabalin an e mi'gubat ya mundadaan ayu ta ipanguluyu nadan ibbayun tinanud Israel ta agwatonyu nan wangwang an nungngadan hi Jordan. ¹⁹Mu nada'en ahawayu ya nadan imbabaleyu ya nadan dakol an halunyu ya mabatidah tun boblehtu an nidat i da'yun pumboblayanyu. ²⁰Ta eyu boddangan nadan ibbayun tinanud Israel ta sakuponyu nadan boblen indat Apu Dios i dita'u hi dommang tun wangwang an nungngadan hi Jordan. Ta nagibbuh'e an malinggopda mo nadan ibbayu ya ahi ayu mohpe umanamut ituwen boblen nidat i da'yu.

²¹Ot ibaga' i Joshua an alyo' di, He'a ya tinigom an namin nadan inat Apu Dios hinan duwan patul an hi Og ya hi Sihon. Ot athidi boy atonah nadan patul ya nadan pun'ap'apuwanda an umayanyu. ²²Ot adi ayu tumakut hinadan tatagu i dadiye te hi Apu Dios an dayawon ta'u di mangubat i dida.

Hay Agge Nangiyabulutan Apu Dios Hi Dumatngan Moses Hi Ad Kanaan

²³Alyon bon Moses di, Idiye ya numpahpahmo'a' i Apu Dios an alyo' di, ²⁴He'a Apu Dios an na'abbaktu ya datuwen na'na'at an impatigom i ha'on an baalmu ya datuwe nadan dakol an atom an mangipatigoh nan ongal an abalinam. Te ma'id tuwali ha udum hi mabalin hi mangat hinadan atom. ²⁵Ot iyabulutmu bahan, Apu Dios, ta mi'yagwata' hitun wangwang an nungngadan hi Jordan ta e' tigon di a'at nan malumong an lutah dommangna ya nadan nun'abillid an mapmaphod an boble ya nadan billid an nungngadan hi Lebanon.

²⁶Mu gapuh nadan a'ammodyu ya bimmungot hi Apu Dios i ha'on ot adina iyabulut nan imbaga' an onnot on alyonay ammuna ta adi'

anu ipidpidwan ibagah diyen hiya. ²⁷Ot alyonay umeya' anu hinan uhhun nan billid an nungngadan hi Pisgah ta hidiy pummangmanga' hinan nunlini'odan di ad Kanaan te adi mabalin hi pa'agwatona' hinan wangwang an nungngadan hi Jordan. ²⁸Ya alyona boy ibaga' anu i Joshua ta hiyay mihukkat i ha'on ya inhapita' ta waday dinolnan mangipangulun da'yun e munhituhdi. ²⁹Ot miha'ad ta'uhdih nan nundotal an dommang di ad Bet-Peor.

Hay Nangibagaan Moses Hinadan Tinanud Israel Ta Un'udondah Apu Dios

4 ¹Alyon Moses hinadan ibbanan tinanud Israel di, Hanat ihamadyun donglon datuwen tugun ya tuatudun ipa'innila' i da'yu. Ta datuwey un'unudonyu ta wan datnganyu nan boblen idat Apu Dios an dinayaw handidan a'ammod ta'u. ²Ot adiyu udman ya adiyu kulangan datuwen tugun nan Dios an dayawon ta'u an impa'innila' i da'yu ta un'unudonyu. ³Te tinigoyu din inat Apu Dios hinan billid an nungngadan hi Baal-Peorⁱ an impapatenan namin nadan ibba ta'un nundayaw hinan dios an hi Baal. ⁴Mu an namin ayun nanginaynayun an nangun'unud i Apu Dios ya nanongnan matagu ayu ta ingganah ad uwani. ⁵Nomnomnomonyu an ha'on ya intuddu' an namin nadan tugun Apu Dios i da'yu ta inunud'u nan imbagaana. Ot hanat hiyay inaynayyun unudon hinan boblen umayanyu. ⁶Te ihamadyu'e an un'unudon ya mipatigoh tatagu hinadan udum an boble an nanomnoman ayu ya nun'alala'ing ayu ta hiya nan alyonday, Ongal di abalanan nadan tatagu i danaen boble te nun'anomnomanda ya nun'alala'ingda.

⁷Undan waha boble tuwali hi nihaggon nan dios an un'unudonda i dida an umat i dita'u. Hi Apu Dios an dayawon ta'u ya wadawadan bumoddang i dita'uh on ta'u mundasal i hiya. ⁸Ya athidin ma'id ha udum hi boble hi waday nipto' an tugun an un'unudonda an umat hinadan intugun'un da'yuh ad uwani.

⁹Mu ta'on on athidi ya gahin damdamah on halipodpodonyu ta adiyu linglingon nadan tinannigoyun inat Apu Dios i dita'u. Ya mahapul an ipa'innilayuh nadan imbabaleyu ta hiya boy ipa'inniladah nadan imbabaleda. ¹⁰Ya namamah din awadan ta'uh nan billid hi ad Horeb an awadan Apu Dios ot alyonan ha'on di, Ayagam nadan tatagu ta mihaggondan ha'on ta donglonda nadan ibaga' i dida. Ta wan waday takutdan adi mangun'unud i ha'on ya ta itudtududah nadan imbabaleda nadan tugun'u. ¹¹Ya hidin na'amungan ta'uh nan pu'un nan billid ya tinigo ta'un mundalang nan billid. Ya malanglanggiyab nan apuy hi ad lagud ya nihophop hinan billid han mangitit an bugut ta himmilong.

ⁱ 4:3 Bilang 25:5-9

¹²Ya indani ya dingngol ta'uy hapit Apu Dios an nalpuh nan mundalang an apuy mu agge ta'u tinigoy umatana.^j ¹³Ta imbagana i dita'u nadan pohdonan aton i dita'u ya nadan himpulun (10) tuguna an imbagana an un'unudon ta'u. Ot itudo'nah nan duwan nadampillag an batu. ¹⁴Ot ibaganan ha'on ta ituddu' i da'yu nadan tuguna ya tudtuduna an mahapul an un'unudonyu hi dumatnganyuh nan pumboblayanyu.

Mipagol Di Mundayaw Hinadan Umat Hi Bulul

¹⁵Innayun bon Moses an alyon di, Hidin himmapitan Apu Dios i dita'uh nan gawwan di apuy hidih nan billid hi ad Horeb ya agge ta'u nimpe tinigoy a'atna. Ot nomnomnomyu ¹⁶ta adiyu bahbahon nan niyatanyun Apu Dios an lummu nan pangiphodanyuh nadan ibilangyuh diosyu an kumpulnan ing'ingoh di lala'i onu babai ¹⁷onu animal onu hamuti ¹⁸onu nadan kumpulnan kumadap hinan luta ya ta'on on nadan ekan hinan nalitingan. ¹⁹Ya tinangadyu'e bo nan algo ya nan bulan ya nadan bittuwon ya nadan kumpulnan matigoh ad lagud ya tigonyu ta adi ayu mabaliyan ya dinawayyu dadiyen inyamman Apu Dios an ta'on on dayawon di udum an tatagu. ²⁰Mu da'yu ya bokon athidi te ingkak dita'u i Apu Dios hi ad Egypt an nunholholtapan ta'u ta wan mumbalin ta'u hi tataguna an ibilangnah nabalol an odona an umat hinan niyatan ta'un hiyah ad uwani. ²¹Mu hi Apu Dios ya bimmungot nimpe i ha'on an gapuh nadan a'ammodyu. Ta hiya nan imbaganan adi mabalin hi agwato' nan wangwang an nungngadan hi Jordan ta adi' mo datngan nan maphod an boblen idatnan da'yuh pumboblayanyu. ²²Ot hitu moy ataya' ta adiya' mi'yalin da'yu. Mu da'yu ya agwatonyu nan wangwang an nungngadan hi Jordan ta datnganyuh diyen maphod an boble ta da'yuy munhituhdi. ²³Ot tigonyu nimpe ta adiyu iwalong nan imbagan Apu Dios an dayawon ta'u. Ta adi ayu nimpe mangiyamma hi kumpulnan umat hi bulul hi dayawonyu. Te nunhiglay pangipagol Apu Dios i dadiye. ²⁴Ta ma'idona nan mangathidi ta umat hi aton nan apuy. Te adina ahan pohdon an waday udum hi dayawon ta'u.

²⁵Ya padana' i da'yu an hitun wadada moy imbabaleyu ya apapuyu ta madney iha"adanyu i diyen boble ya hanat nanongnan adi ayu nimpe mangiyammah kumpulnan bulul hi dayawonyu. Te atonyu'ehdi ya pabungotonyuh Apu Dios. ²⁶Ot ad uwanin algo ya ibaga' ta tistiguwan da'yu hi ad lagud ya tun luta an hi'on adiyu unudon tudan imbaga' ya adi madney iha"adanyuhdi te mi'baga ayun madadag i diyen boblen eyu punhituwan i ha na'omtang. ²⁷Ta iwakat da'yu i Apu Dios hi abobboble. Ta ammuna ha oh'ohhan da'yu hi mabati. ²⁸Ta hinan iyayanyuh abobboble di pundayawanyuh nadan inyamman di tagu an dayawonda an

j 4:12 Hay Nakakan 19:17,18; John 4:24

batu onu kayiw an adi tumigoy matada ya adi midngol di ingada ya adida mangan ya ma'id ha hunghungonda. ²⁹Mu hi'on hi awadanyu i dadiyen boble ya adi ayu mangmanghop an e munhapul hinan Dios an dayawon ta'u ya donglon da'yun hiya hi'on hiya ahan di ihamadyun hama'on.

³⁰Ot udum'eh algo ta ma'at i da'yu danaen punligatanyu ya innila' an nomnomonyun mumbanggad ta hiyay un'unudonyu. ³¹Te hi Apu Dios an dayawon ta'u ya ongal di homo'na. Ot adi da'yu inganuy ya adi da'yu dadagon i hiya. Ya adina linglingon nadan imbagana i handidan a'ammodyu an atona i da'yu.

Oha Ya Abuh Hi Apu Dios

³²Alyon bon Moses di, Nhipun hi nunlumuwan Apu Dios hi taguh tun luta ya on waday innilayu onu dingngolyu hi umat hinan nakaskasda'aw an nangipapto' Apu Dios i dita'u? ³³Ya undan waday udum hi himpamobleh nangngol hi hapit Apu Dios an nalpuh nan mundalang an apuy ya nanongnan mataguda? ³⁴Ya ma'id bo ha udum hi dios hi ingkakna ha himpamoble hi numbalin hi himbut di udum an boble ot pumbalinona didah tataguna. Ot tinannigo ta'u nan ongal an abalinan Apu Dios an nhipun hi nakakanmih nadan a'ammodyu hi ad Egypt. Ya dakol di napatnaan ta'u ya tinigotigo ta'uy nakaskasda'aw an inatna an nangubat hi udum ya nadan ma'id ha nipadpaddunganan nangipapto'na i dita'u ya nadan udum an atatakut an na'na'at.

³⁵Impatigon Apu Dios danaen dita'u ta wan innilaon ta'un hiya ya abuh di nahamad an Dios an ma'id ha udum.^k ³⁶Ot ipadngolnan dita'uy hapitnan nalpuh ad abunyan ta way aton ta'un matudduwan. Ot ipatigona bon dita'u nan apuy an mundalang an nalpuwan di hapitna. ³⁷Ya gapu boh namhodna i handidan a'ammodyu ta'u ya dita'un tinanudanday pinto'na. Ta gapuh nan ongal an abalinana ya nan niddumana i dita'u ya ingkak dita'uh ad Egypt. ³⁸Ot ten ad uwani ya dolahona nadan tatagun ong'ongngal di abalinanda mu da'yu ta da'yuy pangidatanah nadan bobleda. ³⁹Ot hanat nomnomnomonyuh Apu Dios ta adiyu linglingon an hiya ya abuh di madayaw hi ad abunyan ya hitun luta an ma'id ha udum. ⁴⁰Ot inaynayunyule nimpun un'unudon nadan tugun ya tutuduna an impa'innila' i da'yuh ad uwani ya minaynayun an pumhod ayu ya athidi boh nadan imbabaleyu. Ya nanongnan malinggop ayun munhituh nan boblen idat Apu Dios an dayawonyu i da'yuh inggana.

Nadan Boblen Mabalin An Bumptikan Nadan Pimmaten Aggeda Inatta

⁴¹Hidin nagibbuh an himmapit hi Moses hinadan tatagu ot piliyong tulun bobleh nangappit hi tuluwan di algo hi'onta wah nan wangwang

^k 4:35 Mark 12:32

an nungngadan hi Jordan ⁴² ta bumtikan nadan waday pinatena an aggena inatta. Ta binumtik'e i datuwen boble ya mihwang. ⁴³ Ot nadan tinanud Ruben ya hay mabalin hi eda ipa"ayan ya nan nundotal an agge naboblaysan hi ad Beser. Ya hay bumtikan'en nadan tinanud Gad ya hi ad Ramot hi ad Gilead. Ya hanada'en tinanud Manasseh ya hi ad Golan hidih ad Basan di bumtikanda.

⁴⁴ Ta danaey imbagabagan Moses an tugun Apu Dios hinadan tinanud Israel. ⁴⁵ Ot mahapul an un'unudonda nadan tugun ya tutdudun Apu Dios an imbagan Moses i dida hi nalpuwandah ad Egypt ⁴⁶ ot mun'allungda hinan nundotal an nihaggon hi ad Bet-Peor an nangappit hi tuluwan di algo hi'onta wah nan wangwang an nungngadan hi Jordan an boblen nan patul di tinanud Amor an hi Sihon an numpatul hi ad Hesbon. Mu inabak da Moses ya nadan ibbanan tinanud Israel dida hi nalpuwandah ad Egypt. ⁴⁷ Ot sakuponda bo nan boblen ni' nan patul an hi Og hi ad Basan. Datuwen duwan patul ya dida nadan patul nadan tinanud Amor an nunhitsu i dadiyen bobleh nangappit hi tuluwan di algo hi'onta wah nan wangwang an nungngadan hi Jordan. ⁴⁸ Ya hay niddum i datuwen boble ya an namin nadan boble an mihipun hi ad Aroer an da'ging nan bihhang an nungngadan hi Arnon ta ingganah nan billid an nungngadan hi Siyon an hay ohah ngadana ya Hermon. ⁴⁹ Ya niddum an namin nan arabah hi nangappit hi tuluwan di algo hi'onta wah nan wangwang an nungngadan hi Jordan ta ingganah nan nunhiglay ahinan lobong an da"ul nan billid an nungngadan hi Pisgah.

Nan Himpulun Tugun Apu Dios
(Hay Nakakan 20:1-17)

5 ¹ Inayagan bon Moses nadan ibbanan tinanud Israel ot alyonay, Da'yun i'iba' an tinanud Israel, hanat pa'addonglonyu tudan ipa'innila' an tugun Apu Dios ya nadan tutduduna. Ta ihamadyun adalon ta un'unudonyu datuwen namin. ² Te hi awadan ta'uh nan billid hi ad Horeb ya waday imbagan Apu Dios an dayawon ta'u hi atona i dita'u. ³ Ta bokon ammuna nadan a'ammodyu hi nangibagaana te dita'un namin an mataguh ad uwani. ⁴ Te dingngol ta'un himmapit i dita'uh nan way mundalang an apuy hinan billid. ⁵ Ya gapu ta adiyu pohdon an umeh nan billid te tumakut ayuh nan apuy ya ha'on di nangita'dog i da'yu i Apu Dios.

Ta nan imbagana ya hiyay imbaga' i da'yu. Ot datuwey inalina an alyonay, ⁶ Ha'on hi Apu Dios an dayawonyu an nangikak i da'yuh ad Egypt an nihbutanyu. ⁷ Ot mahapul an ma"id ha udum hi ibilangyuh dios hi dayawonyu ta ha'on ya abuh. ⁸ Ta adi ayu mangiyamma hi dayawonyu hi tinagtaggu onu ing'ingoh di kumpulnan wah ad lagud onu hitun luta onu hi dallom nan nalitingan. ⁹ Adi mabalin an e ayu munyu"ung ta

dayawonyu dida. Te ha'on an hi Apu Dios an dayawonyu ya adi' iyabulut an waday udum hi dayawonyu. Te dusao' nadan e mundayaw hi udum an ta'on on nadan tanudanda hi ingganah nan mi'apat an tinanud. ¹⁰Mu hinadan naminhod i ha'on an un'unudonda nadan tugun'u ya ipatigo' boy pamhod'un dida ya hinadan tanudandah inggana. ¹¹Ya mahapul an adi nalgom di pangiyusalanyuh ngadan'u an Dios an dayawonyu te ha'on an Dios ya dusao' nan tagun mangathidi.

¹²Tigonyu ta ngilinyu nan Habadun tungo ta ibilangyuh niyappit i ha'on te hiya tuwaliy intugun'un Dios i da'yu. ¹³Te onom di algoy mabalin hi puntamuwanyu. ¹⁴Mu hinan mi'apitun algo ya pun'iblayanyu ta pundayawanyun ha'on an Dios. Ot mahapul an ma'id ha muntamu i da'yu an ta'on on nadan imbabaleyu ya baalyu ya bakayu ya dongkiyu ya ta'on on nadan udum an animalyu onu nadan ni'iboble i da'yu ta way atonyun mun'iblen namin. ¹⁵Nomnomnomyu an da'yu ya nihbut ayu ni' hi ad Egypt mu ha'on an Dios an dayawonyu ya ingkak da'yuhdi an gapuh nan ongal an abalina'. Ot hiya nan imbaga' i da'yu an mahapul an ngilinyu nan mi'apituh algo ta mun'ible ayu.

¹⁶Ya mahapul bon mumpada'ul ayuh nan hi amayu ya hi inayu ta wan minaynayun an pumhod ayu ya madmadney pi'taguwanyu ya malinggop ayuh nan boblen idat'un da'yu.

¹⁷Ya adi ayu pumate.^l

¹⁸Ya adi ayu umiluktap.^m

¹⁹Ya adi ayu mangako.ⁿ

²⁰Ya muntistigu ayu'e ya bokon nan agge immannung di ibagayu hi inat nadan ibbayu. ²¹Ya adiyu omnawan nan ahawan di ibbayun tagu. Ya ta'on on nan baleda onu lutada onu himbutda onu nadan animalda an umat hi baka ya dongki ya nadan udum an wadan dida ya adiyu omnawan.

²²Ta danae nadan tugun Apu Dios an inlotnan imbagan dita'un namin an tinanud Israel hidih nan way mundalang an apuy hinan billid an nahu'mutan hi bugut ta nanginhihilog. Ot itudo'nah nan duwan nadampillag an batu ot idatnan ha'on. ²³Mu hidin dingngolyuy hapit Apu Dios hinan mundalang an billid an himmilong hi ahuk ya immali nadan ap'apu i ha'on ²⁴ot alyonday, Anakakaya an impatigon Apu Dios i dita'uy a'at di anabaktuna ya binangna. Ya dingngolmiy hapitnan nalpuh nan mundalang an apuy. Ot ad uwanin algo ya tinigomin mabalin an adi ta'u mate an ta'on on humapit hi Apu Dios i dita'u. ²⁵Mu onha ipidwanan humapit i dita'u ot adi mibahhon mate ta'u. Te himmapit'eh Apu Dios ya nunhigla nan apuy ya alina ya ginhob dita'u. ²⁶Te ma'id ha udum hi taguh dingngolnay hapit Apu Dios an malpuh nan mundalang an apuy

^l 5:17 Matthew 5:21 ^m 5:18 Matthew 5:27 ⁿ 5:19 Roma 13:9

ya matagudan umat i dita'u. ²⁷Ot he'a bahan di umen e mihaggon hidi ta donglom an namin nan ibagan Apu Dios. Ya ahi'a umali ta ipa'innilam i da'mi ot donglonmi ya un'unudonmi.

²⁸Ta hi Apu Dios ya imbaganan ha'on an alyonay, Dingngol'un namin nan imbagan nadan tatagun he'a ya nipto'. ²⁹Ot pohdo' an adi maluman hinaen punnomnomda ta wan ha'on di taktanda ya un'unudondah inggana. Te onha athidiy atonda ot umannung an malinggopda ya ta'on on nadan holagdah inggana. ³⁰Ot em ibagan dida ta ibangngaddah nadan nun'allunganda. ³¹Mu he'a e Moses ya umohnong'a ta idat'un he'an namin nadan tugun'u ya tududu'. Ta ituddum i dida ta datuwey un'unudondah nan boblen idat'un dida.

³²Ot tigonyu ta un'unudonyu nadan tugun Apu Dios i da'yu ta ma'id ha ibahhoyu. ³³Ta mipatigoh nan nitaguwanyu an nan tugun Apu Dios di un'unudonyu. Ta way atonyun pumhod ya madukdukkey pi'taguwanyuh nan boblen idat Apu Dios i da'yu.

Hay Pangun'unudandah Nadan Tugun Apu Dios

6 ¹Hidin nagibbuh an imbagan Moses nadan tugun Apu Dios ot alyonay, Danae nadan tugun Apu Dios an alyonay ituddu' i da'yu ta danaey un'unudonyuh nan boblen eyu punhituwan. ²Ta wan hi Apu Dios di takutanyun namin hinadan imbabaleyu ya apapuyu hi inggana an mipatigoh nan pangun'unudanyuh nadan tuguna. Ot atonyu'e hdi ya dumukdukkey pi'taguwanyuh tun luta. ³Ot da'yun ibba' an tinanud Israel ya maphod on donglonyu ya inun'unudyu ta pumhod ayu ya dumakol di holagyun himpamoble. Ya atboh din nanongnan munhitu ayu i diyen makadangyan an boble ya malumong di lutana ta mipa'annung nan imbagan Apu Dios i handidan a'ammod ta'u. ⁴Ya ibaga' bon da'yun i'iba' an tinanud Israel an hi Apu Dios ya abuh an na'abbaktu di madayaw an ma'id ha udum. ⁵Ot mahapul an nahamad di pamhod ta'u i Apu Dios ta hiyay pangiyohhaan ta'u hi an namin an nitaguwan ta'u ya nomnom ta'u ya bikah ta'u.

⁶Ya adiyu bo linglingon tudan itugutugun'un da'yuh ad uwani. ⁷Ta ihamadyun itudduh nadan imbabaleyu. Ta datuwey hanaphapitonyuh nadan numpunhituwanyu ya ta'on on nan eyu pundaldallananan ya ta'on on hinan mahdom an alo'anyu ya hinan bumangonanyu. ⁸Ya itudo'yu on ingga'odyuh ta'leyu ya impongoty ta adiyu linglingon. ⁹Ya ta'on on hinadan way panton di baleyu ya hinadan geyt on nun'itudo'yuhdi.

¹⁰Ot adi madne mo ya dumatong ayuh nan boblen imbagan Apu Dios hi idatna i da'yu an imbaganah didan a'ammod ta'u an da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob. Ya o'ongal ya ma'aphod nadan boblehdi an eyu punhituwan an ta'on on bokon da'yuy nangipaphod ¹¹te wadada moy balehdi ya wadada mo tuwaliy mun'aphod an mahapulyuhdi ya

atbohadin wadaday niphod hi obob ya wadada boy nun'itanom an greyp ya olibo ta anonyu'e ya mabhug ayu. ¹²Mu tigonyu ta adiyu linglingon hi Apu Dios an nangikak i da'mi hinadan a'ammodyu hi ad Egypt hidin numbalinanmih himbut hidi. ¹³Ta hiyay un'unudonyu ya hiya ya abuh di punhilbiyanyu. Ya wa'e ta munsapata ayu ya hiya ya abuh di punsapataanyu.

¹⁴Ya adi ayu e mundayaw hinadan dios di udum an tataguh nadan nunlini"odan an boble. ¹⁵Te hi Apu Dios an niddum i da'yu ya adina ahan pohdon an waday udum an dios hi dayawonyu. Te atonyu'ehdi ya nunhiglay bungotna i da'yu ot dadagon da'yun namin. ¹⁶Ot hanat adiyu attaon an patnaon hi Apu Dios an dayawon ta'u ta adi umat hidin inatyuh awadan ta'uh ad Massah.

¹⁷Ot tigonyu ta un'unudonyu nadan tuguna ya tudtuduna. ¹⁸Ta nadan maphod ya nipto' di atonyu ta mapmaphod di ma'at i da'yu. Ot umannung an da'yuy e munhituh nan maphod an boble an imbagan Apu Dios i handidan a'ammod ta'u. ¹⁹Te imbaganan pabtikonan namin nadan binuhulyun nunhituhdi.

²⁰Ya wa'et mahmahan nadan imbabaleyuh udum hi algo an alyonday, Nganne datuwen tugun ya tudtudu an imbagan nan Dios an dayawon ta'u hi un'unudon ta'u? ²¹Ya alyonyun diday, Handidan a'ammod ta'u ya numbalindah himbut nan patul hi ad Egypt. Mu hi Apu Dios ya ingkakna didahdi an gapuh nan ongal an abalinana. ²²Ta tinannigon nadan a'ammod ta'u di nakaskasda'aw an milagro an ina'inat Apu Dios hi ad Egypt an nundusanah nan patul ya nadan tataguhdi. ²³Ot ahina okakon didahdi ot idatnan dita'uh tuwen boble an imbaganah didan a'ammod ta'u an midat i dita'u. ²⁴Ta hi Apu Dios an dayawon ta'u ya imbaganan mahapul an unudon ta'un namin nadan tuguna ya tudtuduna ta hiya ya abuh di taktan ta'u ya un'unudon ta'u ta mabalin an minaynayun di pumhodan ta'u ya pi'taguwan ta'u an umat hi ad uwani. ²⁵Ya ibilang dita'u i Apu Dios hi maphod hi'on un'unudon ta'un namin nadan tuguna.

Nadan Tatagun Apu Dios

7 ¹Alyon bon Moses di, Hitun pangipanguluwan Apu Dios i da'yu i diyen boble an eyu punhituwan ya pa'aaonana nadan pitun himpamu'un an numboblehdi an ongal di abalinanda ya dakkodakkolda mu da'yu. Datuwen numboblehdi ya nadan tinanud Kanaan an tinanud Hib ya tinanud Girgas ya tinanud Amor ya tinanud Peris ya tinanud Hit ya tinanud Jebus. ²Ya hitun ipa'abak Apu Dios dida i da'yu ya mahapul an pumpatayun namin nadan tatagu ta madadagdan namin. Ya tigonyu ta adi ayu mihapitan hi kumpulnan alyonda ta ta'on on ma'id ha homo'yun dida. ³Ya adi ayu mi'yahawan dida ya ta'on on nadan imbabaleyu ya adiyu iyabulut an mi'yahawadan dida.

⁴Te onha ahawaonyu dida ot diday pangiyunnudan nadan imbabaleyu ta iwalongdan mangun'unud i Apu Dios ta iyunnuddah nadan ahawada. Ya onha athidiy ma'at ot umannung an nunhiglay bungot Apu Dios i da'yu ya pa'ibagon da'yun dadagon. ⁵Ot hiya nan mahapul an pumpa"ihyun namin nadan pun'onnganda ya nadan inha"addan batun dayawonda ya nadan pusti an mangita'dog i Aserah ya numpu'ulanyu nadan bululda. ⁶Danaey mahapul hi atonyu te da'yu ya niyappit ayu i Apu Dios an dayawon ta'u. Ya pinto' da'yuh tataguna hi an namin di taguh tun luta. Ya da'yu boy nabalol hi odona.

⁷Hi Apu Dios ya pinpinhod dita'u i hiya an adi gapu ta daktakkol ta'u mu nadan udum an tatagu. Mu hay immannung ya dita'uy a'oh'ohhaan an tatagu. ⁸Mu manu'e ya gapuh pamhod Apu Dios i dita'u ta hiya nan pohdonan ipa'annung nan imbagana i handidan a'ammod ta'u. Ta hiya nan ingkak dita'u hi ad Egypt an nihbutan ta'u an gapuh nan ongal an abalinana. ⁹Ot hay nomnomnomon ta'u ya hi Apu Dios an dayawon ta'u ya immannung an hiya nan Dios. Te nan imbaganah atona ya ipa'annungnan aton an ta'on on hinadan mapalpalog an matanudan an mangipatigoh namhoddan hiya ya mangun'unud hinadan tuguna. ¹⁰Mu nadan mi'buhul i Apu Dios an adi mangunud hinadan tuguna ya umannung an dadagona dida. ¹¹Ot hiya nimpe nan hanat tigonyu ta un'unudonyu nadan tuguna ya tudtuduna an impa'innila' i da'yuh ad uwani.

Hay Wagah Nan Na'unud I Apu Dios

¹²Dingngolyu'e datuwen tuguna ya hanat nanongnan un'unudonyu ot adi mibahhon ipa'annung Apu Dios nadan imbagana an pamhodnan da'yuh inggana te hiyay imbagana i handidan a'ammod ta'u hi atona. ¹³Ot nanongnan pohpohdon da'yu ya wagahan da'yu ta padakolon da'yu. Te wagahana nadan ahawayun binabai ta mumpunholag ayu. Ya pumhodda boy itanomyu an umat hi wit ya greyp ta pangalanyuh bayah ya olibo ta waday iphodyuh lana. Ya padakolona boy bakayu ya kalneroyu te hidiyey imbaganah nadan a'ammod ta'u an idatna i da'yu. ¹⁴Ta ongal di atonan munwagah i da'yu mu nadan udum an tataguh tun luta. Ta ma"i'd ha mabutingo i da'yu. Ya ta'on on nadan animalyu ya ma"i'd ha adi mun'imbabale. ¹⁵Ya ibaliw da'yun Apu Dios hi kumpulnan dogoh. Ta adina iyabulut an patnaonyu nadan atatakut an dogoh an hinoltap nadan i Egypt. Mu iyabulutna an holtapon nadan mi'buhul i da'yu dadiyen dogoh.

¹⁶Ta hiya nan mahapul an dadagonyun namin nadan tatagun ipa'abak Apu Dios i da'yu. Ta adiyu hom'on dida ya adiyu punhilbiyan nadan dios an dayawonda te atonyu'ehdi ya hidiyey ay bitun agahanyu. ¹⁷Alina ya alyonyuh nomnomyu di, Undan nin pa"abak ami i datuwen boble an

ongal di abalinanda mu da'mi? ¹⁸ Mu adi ayu tumakut i dida. Ta haot di nomnommony ya nan inat Apu Dios hinan patul hi ad Egypt ya hinadan tataguna. ¹⁹ Te da'mi hinadan a'ammodyu ya tinannigomi nadan dakol an nakaskasda'aw an milagro an ina'inat Apu Dios ya nadan nunhiglan punligatan an hinoltap nadan tataguhdi. Ot nan Dios an dayawon ta'u ya atbohdiy atonah nadan tatagun takutanyuh ad uwani. ²⁰ Ya namama te hay aton Apu Dios ya wadaonay dakkodakkol an kumalat an iyukan ta nunhiglay takutda ta ingganah onda madadag an namin an ta'on on nadan bumtik an e mipa"e.

²¹ Ot hiya nan adi ayu nimpe tumakut i dadiyen tatagu te hi Apu Dios an dayawon ta'u an ongal di abalinana ya wadan bumoddang i da'yu. ²² Ya hiya an Dios an dayawon ta'u ya pa'aanona dadiyen tatagun nunhitu i dadiyen boble an ta'on on adina pinghanon an pa'aanon dida. Te onha namaag ya pininghanyun mina"i didan namin ot ma'ibagan dumakol di atap an animal hidi. ²³ Mu hi Apu Dios an dayawon ta'u ya wadaonay nunhiglan takutda i da'yu ta namaag ya ayda na'alingongah ta ingganah onyu dadagon didan namin. ²⁴ Ya ta'on on nadan patuldahdi ya ipa'abakna dida i da'yu ta pumateyu dida ta malingling di ngadandah tun luta. Ya ma"i ha mabalin hi mangipadinong i da'yu ta ingganah onyu dadagon didan namin. ²⁵ Mu mahapul an pu'ulanyu nadan bululda. Ya adiyu omnawan nadan balitu' ya silber an niyamma i dadiyen bululda ta adiyu alan dadiyen bululda ta adi ayu mabaliyan. Te nunhiglan umipabungot dadiye hinan Dios an dayawon ta'u. ²⁶ Ot hiya nan mahapul an adiyu iyanamut dadiyen nunhiglan umipabungot i Apu Dios hinadan punhituwanyu te niyappitdah madadag ot alina ya ta'on on da'yu ya miyappit ayu damdama hi madadag. Ta hiya nan adiyu ipatnan e omnawan mu onyuot aboholan dadiye te niyappitda nimpeh madadag.

Hay Imbagan Moses Hi Atonda Ta Wan Bagiyonda Nan Maphod An Boble

8 ¹ Innayun bon Moses an alyon di, Mahapul nimpe an un'unudonyun namin nadan tugun Apu Dios an imbagabaga' i da'yuh ad uwani ta wan mi'tagu ayu ya dumakol di holagyu. Ta mabalin an da'yuy e munhituh nan boblen imbagan Apu Dios i handidan a'ammod ta'u an idatna i dita'u. ² Ot nomnommonyun namin nadan inat nan Dios an dayawon ta'u an nangipangulu i dita'uh nan agge naboblayan hi napat (40) di tawon. Ot iyabulutnay dakol an nunligatan ta'u ta pinatna dita'u hi'on nganne tuwaliy aton ta'u ta panginnilaan hi'on nan tugunay unudon ta'u. ³ An inyabulutna ta na'agangan ta'u ot ahi dita'u mohpe panganon hinan manna an ta'on on agge ta'u ni' innilan makan te ma"i ha inan handidan a'ammod ta'u hi athidi. Manu'eh inatnahdi ya ta wan tudduwan dita'un tatagu an bokon hay makan ya abuh di managuh tagu te ha ahan

di ma'ahhapul ta'u ya nan hapit Apu Dios.^o ⁴Ya ta'on boy napat (40) di tawon di impala'uh ta'u ya agge nadunut di lubang ta'u ya atbohndin agge linum'a' di huki ta'un e dimmanallanan.

⁵Ot nomnomnomon ta'u an nan Dios an dayawon ta'u ya mahapul an tugunon dita'u ya titilgon dita'u an umat hinan aton nan ammod hinan imbabalena. ⁶Ot hiya nan mahapul an nadan tugun Apu Dios an dayawon ta'u di un'unudon ta'u ta wan nan miyunnudan hinan pohdonay aton ta'u hinan pi'taguwan ta'u. ⁷Te hi Apu Dios an dayawon ta'u ya maphod nan boblen pangiyayana i da'yu. Te wadahdij wa"el ya puhung an alpuwan di liting an umeh nan nundotal ya ta'on on hinadan nabillid. ⁸Ya wahdiday nitanom an wit ya barley^p ya bungbunga"an an umat hi greyp ya fig ya pomegranet ya olibo an alpuwan di manteka ya lana. Ya wahdida boy danum di iyukan. ⁹Ya mahawwalan di makan hidi ya adi ayu makulangan hinadan mahapulyuhdi. Ya wadadahdiy batu an pangalan hi gumo' ya dakol di kaper^q an maka"utan hinadan nabillid. ¹⁰Ot hitun punhituwanyu i diyen boble an dakol di makan ya munhana ayuh nan Dios an dayawon ta'u hi nangdatanan da'yu i diyen boble.

Hay Namadapadanan Moses Ta Adida Linglingon Hi Apu Dios

¹¹Ot tigonu ta adiyu linglingon nan Dios an dayawon ta'u. Ya adiyu iwalong an mangun'unud hinadan tuguna ya tudtuduna an teen itugun'u i da'yuh ad uwani. ¹²Te udum hi algo ya alina ya gapu ta mahawwalan di makan hi itanudyu ya pun'iyammayuy mun'aphod an punhituwanyu ¹³ya atbohndin dumakol di bakayu ya kalneroyu ya ta'on on nadan silber ya balitu'yu ya dumakol ya an namin nadan mahapulyu ¹⁴ya alina ya gapu i dadiye ya mumbaktu ayu.^r Ya linglingonyuh Apu Dios an nangikak i dita'uh ad Egypt hidin numbalinan ta'uh himbut hidi. ¹⁵Nomnomnomon ta'u boy nangipapto' Apu Dios hi awadan ta'uh nan damuna ya atatakut an agge naboblalan an awadan di pumaten ulog ya skorpyon. Ya ma"id ha liting ta nun'a'uwoh ta'u mu impabudduhnay liting hinan doplah. ¹⁶Ya indattan dita'u hi manna an makan an ta'on on handidan a'ammod ta'u ya aggeda innilah diyen makan. Ta danaey namatnana i dita'u ta way aton ta'un mumpada"ul ta wan umudi ya maphod di ma'at i dita'u. ¹⁷Mu alina ya gapu ta pinumhod ayu ya alyonyuy gapuh nan abalinanyu ya bikahyu. ¹⁸Mu mahapul an nomnomonyu an nan Dios an dayawon ta'u di mangdat hi abalinanyun kumadangyan ta wan mipa'annung nan imbagana i handidan a'ammod ta'u. ¹⁹Ot ibaga' tee i da'yu hi ad uwani an alina'e hi du'gonu nan Dios an dayawon ta'u ta e ayu mundayaw hinadan dios

^o 8:3 Matthew 4:4; Luke 4:4 ^p 8:8 Nan barley ya ay pageh tun boble ta'u mu nalaklakay nginana mu nan wit ta hiya nan hiyay anon nadan nawotwot. ^q 8:9 Nan kaper ya hidiye nan copper hi English. ^r 8:14 Matthew 5:2-12

an dayawon di udum an tatagu ya adi mibahho an madadag ayu. ²⁰Ta madadag ayun umat hinadan tataguh abobboble an tinigoyun dinadag Apu Dios an gapuh adida pangun'unudan i hiya an Dios an dayawon ta'u.

Hay Imbagan Moses ta Wan Waday Dinol Nadan Tinanud Israel

9 ¹Alyon bon Moses di, Ot donglonyu an da'yun ibba' an tinanud Israel. Ad uwani ya nadatngan moy pangagwatanyuh nan wangwang an nungngadan hi Jordan ta wan eyu pumboblayan nadan bobleh dommangna an ta'on on ongal di abalanan nadan tatagun numpunhituhdi mu da'yu. Ya ta'on boh on o'ongal di numboblayanda ya mitu'dul hi ad lagud di alad nadan bobleda. ²Ya nadan tataguhdi ya nun'atateda ya o'ongaldan ayda kakabbakab te dingngolyun alyon handidan a'ammodityuy ma'id anu ha mabalin hi mangabak hinadan tinanud Anak. ³Mu innilaonyuh ad uwani an nan Dios an dayawonyu di mangipangulun da'yu ta umat hi aton di apuy di atonan manadag i dida ta mabalin an pumpudugyu dida ta pa'ibagonyun patayon dida ta mipa'annung nan imbagan Apu Dios i dita'u. ⁴Ot hitun pangipa'aanan nan Dios an dayawon ta'u i didahdi ta da'yuy mihukkat an mumboblehdi ya adiyu bo alyon hi nomnomyu di, Manu'e hi inhukkat da'mi i Apu Dios hitu ya gapu ta nipto' di pangatmi.

Bokon athidiy gapuna te manu'e hi impa'aan Apu Dios nadan tatagu i dadiyen boble ya gapuh nadan adi maphod an pangatda. ⁵Ta bokon nan amaphodyu onu nan nipto' an pangatyu di gapunah da'yuy mihukkat an e mumboblehdi mu gapuh nan adi maphod an pangatda. Ta hiya nimpe nan pa'aanon nan Dios an dayawon ta'u didahdi ya ta ipa'annungan nan imbagan i handidan a'ammod ta'un da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob. ⁶Ot hiya nan mahapul an nomnomonyun adi gapu nimpe ta maphod di pangatyu ya indat nan Dios an dayawon ta'u hidiyen maphod an boble i da'yu. Te da'yu ya mungngohe ayu an naligat hi umunudanyu. ⁷Ot hanat nomnomnomonyuh tuwe ta adiyu linglingon din inat handidan a'ammodityun nangipabungot i Apu Dios hidin awadan ta'uh nan agge naboblayan. Te nihipun tuwalih nakakan ta'uh ad Egypt ta ingganah ad uwani ya impatigoyuy nungngohayanyun Apu Dios ⁸an umat hidin nangipabungotan handidan a'ammodityun hiyah din immohnongan ta'uh nan billid hi ad Horeb an unhaot mina'id da'yun namin i hiya. ⁹Hidiye din timmikida' hinan billid hi e' nangalan hinan duwan nadampillag an batu an nitud'an nan tugun Apu Dios i dita'u an immo'ohnonga' hidi hi napat (40) di algo ya hilong an ma'id ha inan'u ya ininum'u. ¹⁰Ot idat Apu Dios i ha'on nan duwan nadampillag an batu an nangitudo'anah nadan tuguna an dadiye din imbagabaganah din himmapitana i dita'u hi awadanah nan way mundalang an apuy hinan billid. Ya i diyen algo ya na'amung ta'un namin i diyen billid. ¹¹Ta hidin mi'anapat

(40) hi algo ot ahina idat i ha'on nan duwan nadampillag an batu an nangitudo'annah nadan tuguna i dita'u. ¹²Ot alyonan ha'on di, Eka ta ma'ibaga'an dumayyu te nadan tatagu an ingkakhmuh ad Egypt ya adi maphod di at'attonda. Te inwalongdaot bo an mangun'unud hinadan tugun'u ot mangiyammada i han dayawondan balitu' an baka. ¹³Ya alyon bon Apu Dios di, Innila' tuwali ot nunhiglay ngohen danaen tatagun adiya' un'unudon. ¹⁴Ot alyona boy, Aga'e ta dadago' dida ta ma'ido' didan namin ta adi unggan mangadan di ngadandah tun luta. Ta nan holagmuh pidwana di padakkodakkolo' ta pumbalino' hi ongal di abalinanda mu datuwen tatagu.

¹⁵Ot inayun'u mon manayyuh nan billid an inodna' nan duwan nadampillag an batu yaden nanongnan mundalang nan billid. ¹⁶Ya hidin nihaggona' ya immannung peman an numbahul ayun tatagu i Apu Dios te tinigo' nan balitu' an bakan inyamman handidan a'ammodyu. Ta onyu'ot bo na'ibagon an inwalong an mangun'unud hinadan tugun Apu Dios. ¹⁷Ta hiya nan tinigoyun impuhit'uh hinangngabyu nan duwan nadampillag an batu ot magududa. ¹⁸Ot inayun'u mo bon e munlu'bub ta mumpahpahmo'a' i Apu Dios. Ta napat (40) di algo ya hilong boy agge' nanganan ya agge' imminuman an gapuh nan numbahulanyu ya nunhiglay bungot Apu Dios. ¹⁹Ta timmakuta' hinan nunhiglan bungot Apu Dios i da'yu te pohdonan patayon da'yun namin. Mu maphod ta dingngolna nan numpahpahmo'a' i hiya. ²⁰Ya ta'on on hi Aaron ya nunhiglay bungot Apu Dios i hiya ta unhaot pinatena mu indasala' bo hiya. ²¹Ot ala' nan umipabain an inyamman dadiyen a'ammodyu an balitu' an kilaw an baka ot itungu' hinan apuy. Ot guduwo' ta ay hupu' ot e' itopal hinan wa'el hidih nan way billid. ²²Ya ta'on on hi awadan ta'uh ad Taberah ya hi ad Massah ya hi ad Kibrot-Hattabah ya atbohadin impabungot handidan a'ammodyu hi Apu Dios hidi. ²³Ya atbohdi din hinnag dita'u i Apu Dios hi awadan ta'uh ad Kades-Barnea an alyonay, Ume ayuh nan boblen indat'un da'yu ta da'yuy mihukkat hi e munhituhdi. Mu aggeyu bo inunud nan imbaganah atonyu te ma'id ha dinolyun hiya. ²⁴Te nihipun tuwalih din hopap di nanginnilaa' i da'yu ya nginheyuh Apu Dios. ²⁵Ta hiya nan immeya' ot eya' munlu'bub an mundasal hi napat (40) di algo te nundadaan hi Apu Dios an mamate i da'yun namin. ²⁶Ta inali' hinan dasal'u di, He'a Apu Dios an na'abbaktu ya adim bahan patayon tudan tatagum. Te dida ya imbilangmuh odonmu an inikakhmuh ad Egypt an gapuh nan ongal an abalinam. ²⁷Ot hanat linglingom bahan nan numbahulan datuwen mungngohen tatagu ta nomnomnomom nadan baalmun da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob. ²⁸Te onha dadagom dida ot alyon nadan tataguh ad Egypt di manu'eh inatmuhdi ya adim abalinan an idatong didah nan boblen alyom hi idatmun dida. Ya gapuh hihiwom i dida ya inyem didah nan agge

naboblayan ta hidiy pamatayam i dida. ²⁹Mu nomnomnomom an dida nadan pinto'muh tatagum an imbilangmuh odonmu an inilpum hi ad Egypt an gapuh nan ongal an abalinam.

Nan Nihukkat Hinan Duwan Nadampillag An Batu

10 ¹Innayun bon Moses an alyon di, Imbagan Apu Dios i ha'on ta idadaan'u ha duwah nadampillag an batu an umat hidin namangulu ya intikid'uh nan billid. Ya imbagan bo ta iyamma' ha Kahun an kayiw. ²Ot ibagana an itudo'nah nadan batu nan nitudo' hidin namangulun nadampillag an batu an impuhit'u ta ahi' iha"ad hinan Kahun. ³Ot iyamma' mo han Kahun an akasya ot pa'ota' di duwan batu ta nadampillagda an umat hidin namangulu ot itikid'uh nan billid. ⁴Ot itudo' bon Apu Dios hidi nan himpulun (10) tuguna an dadiye din imbagabagana i da'mih din awadanah nan way mundalang an apuy hinan billid yaden i diye din na'amunganmihdi.

Ta hidin nagibbuh an intudo'na ot ipabangngadnan ha'on. ⁵Ot inayun'un dumayyuh nan billid. Ot iha"ad'uh nan inyamma' an Kahun an inunud'u nan imbagan ta niha"ad hidi ta ingganah ad uwani.

Hay Natayan Aaron

⁶Hidin nakak ta'un tinanud Israel hidih nadan obob nadan i Jaakan ot ume ta'uh ad Moserah ya hidiy natayan nan padi an hi ibba' an hi Aaron ot hidiy ilubu'ana. Ot mihukkat i hiya hi padi nan imbabalenan hi Eleasar.

⁷Ot makak ta'u bohdi ot ipluy ta'uh ad Gudgoda ya hi ad Jotbata an awadan di dakol an liting hinan wa"el.

⁸Ya i diyey namto'an Apu Dios hinadan tinanud Libay ta diday mangdon hinan Kahun an nittuwan nan Hapitna ya dida boy mabalin hi munhilbin hiya ya mabalin an munwagah nadan tatagu. Ta ingganah ad uwani ya athidiy tamuda. ⁹Ta hiya nan ma"i ha nidad i didan tinanud Libay hi luta an adida umat hinadan i'ibada te nan Dios an dayawon ta'u di nangali i dida hi hiyay ukod i dida.

¹⁰Ya inalin bon Moses di, Hidin numbangngada' hinan billid ya napat (40) boy algo di nihaha"ada' hidi an umat hidin hopapnah nangaya'. Ya maphod nimpe ta dingngol Apu Dios boy numpahpahmo'a' ta agge da'yu inamin an pinate. ¹¹An onaot alyon i ha'on di ipangulu da'yu ta ume ta'uh nan boblen imbaganah nadan a'ammod ta'u hi idatnan da'yu.

Hay Pohdon Apu Dios Ya Na'unudda I Hiya Nadan Tataguna

¹²Ot ad uwani ya hay pohdon nan Dios an dayawon ta'u i da'yun ibba' an tinanud Israel ya hiya an Dios an dayawon ta'u di taktan ta'u ya unudon ta'u. Ta mipatigoh nan a'at ta'u an hiyay pohpohdon ta'u ya

punhilbiyan ta'u hi an namin an nomnom ta'u ya pangiy'e ta'u. ¹³Ta un'unudon ta'u nadan tuguna ya tudtuduna an teen ipa'innila' i da'yuh ad uwani ta wan mapmaphod di ma'at i dita'u. ¹⁴Ot nomnomnomonyu an hi Apu Dios di ud bagih ad lagud ya tun luta ya an namin nadan wada i datuwen limmuna. ¹⁵Ya ta'on on athidiy a'at Apu Dios ya impatigona damdamay pamhodnah nadan a'ammodyu ta pinto' da'yu an tinanudanda an bokon nadan tataguh udum hi boble. Ta ingganah ad uwani ya dita'uy pinto'nah tataguna. ¹⁶Ot hiya nan mahapul an idinongyun mungngohe ta mumbalin ayuh na'na'unnud i Apu Dios. ¹⁷Te hi Apu Dios an dayawon ta'u ya na'abbaktu. Ya ongal di abalinana ot hiyay ma'unud. Ya nipto' di punnomnomna an ma'id ha pangipangngelana. Ya adi mabalin hi mabayadan ta hukkatana nan pinhodnan ma'at. ¹⁸Ya tigona ta nan nipto' di ma'at hinadan nun'apuhig ya nadan nun'abalun binabai ya ta'on boh on nadan mi'iboblen da'yu ya pohpohdona dida ya idatnay itanudda ya ilubungda. ¹⁹Ot hiya nan mahapul an waday pamhodyuh nadan mi'iboblen da'yu te ta'on on dita'u ya pinatna ta'un e ni'ibobleh ad Egypt. ²⁰Ot hanat nan Dios an dayawon ta'uy takutan ta'u ya punhilbiyan ta'u. Ya hanat inaynayyunyun mangun'unud i hiya ta ipa'annungyu nadan ibagayu an atonyu. ²¹Ya nan anabaktunay haphapiton ta'u te hiya nan Dios an dayawon ta'u. Ya tinannigo ta'u nadan dakol an nakaskasda'aw an ina'inatna. ²²Ya hidin immayan handidan a'ammod ta'uh ad Egypt ya napituda (70) ya abuh. Mu tigonyun ad uwani ya dimmakkodakkol ta'u an umat ta'u hi dinakol di bittuwon hi ad lagud.

Hay Anabaktun Apu Dios

11 ¹Alyon bon Moses di, Mahapul an nan Dios an dayawon ta'uy pohpohdon ta'u ta nanongnan un'unudon ta'u nadan tuguna ya tudtuduna. ²Ot nomnomnomon ta'u hi ad uwani hi'on nganney na'adal ta'u hinadan tinannigo ta'u ya pinanatna ta'u an inat nan Dios an dayawon ta'u an nanitilog i dita'u. Te dita'un bokon nadan imbabale ta'u di nanigotigoh nadan na'na'at an umat hinadan nipatigan di anabaktuna ya nan ongal an abalinana ³ya nadan nakaskasda'aw an ina'inatna hi ad Egypt an umat hi nangatnah nan patul hidi ya nadan tataguhdi. ⁴Ya nan inatnah nadan nungkakabayu ya nungkakalesan tindaluh ad Egypt an nun'a'altindah nan baybay an mumbolah hidin pindug da'min a'ammodyu. ⁵Ya nadan imbabaleyu ya aggeda tinigoy nangipapanpto' Apu Dios i dita'uh din awadan ta'uh nan agge naboblaysan ta ingganah dimmatngan ta'uhtu. ⁶Ya aggeda bo tinigo din na'at i da Datan ya hi Abiram an imbabalen Eliab an tinanud Ruben. ^sAn natommang nan lutan nipto' hinan allungda ot ma'uhbungdah ad dalom an hina'amma ya

^s 11:6 Bilang 16:1-3,31-35

ta'on on nan allungda ya an namin nadan wadan dida. 7Ta tinannigo ta'u danaen atatakut an na'na'at an inat Apu Dios.

Nan Mangunud Hinan Tugun Apu Dios Ya Mawagahan

8Ot hiya nimpe nan mahapul an inaynayyunun un'unudon an namin nadan tugun ya tudtudun Apu Dios an teen ipa'in'innila' i da'yuh ad uwani. Ta wan waday bikahyun mangagwat hinan wangwang an nungngadan hi Jordan ta ume ayuh nan eyu pumboblayan. 9Ya madmadney iha"adanyuhdi i diyen makadangyan ya malumong an boblen imbagan Apu Dios an idatna i handidan a'ammod ta'u ya i dita'un tinanudda. 10Ya hidiyen boble ya adi umat hi ad Egypt an nalpuwan ta'u an naligatan ta'un nangiyamma hi alak ta ahi waday nundanum ta'uh nadan intanom ta'u. 11Te nan umayanyun boble ya wadaday billid ya wadada boy nundotal. Ya hay mundanum hinadan mitanom hidi ya udan. 12Ya nan Dios an dayawon ta'u di mumpapto' i diyen boble ta mihipun hinan balun di tawon ta ingganah nan agibbuhan di tawon ya nanongnay pangipapto'na i diyen boble. 13Ot hiya nimpe nan inaynayyunu'e an un'unudon datuwen tugun an indat'un da'yu hi ad uwani ta nan Dios an dayawon ta'u di pohpohdonyu ya hiyay punhilbiyanu hi an namin an pangiy'e'eyu ya nomnomyu 14ya pa'alieronay udan hinan punhapulanyu i diyen boble ta waday lowang ya ta'on on hinan tiyalgo ya waday udan ta nanongnan waday apitonyu. Ta waday iyammayuh alina ya maphod an bayah ya lana. 15Ya wadada boy holo' hi anon di animalyu ta mahawwalan di itanudyu. 16Mu tigonyu ta adi ayu tuwali mabaliyan an mangidinol hinadan dios di udum an tatagu. 17Te onha atonyuhdi ot hidiyey lummuh bumungotan Apu Dios i da'yu. Ta adina pa'alieron di udan ta mun'a'ateday nitanom. Ta mun'a'ate ayu an gapuh inagangyu an ta'on on maphod hidiyen boblen idat Apu Dios i da'yu. 18Ot hiya nimpe nan iha"adyuh nomnomyu datuwen ibagabaga' i da'yu ta adiyu linglingon. Ya intudo'yu bo ya inha"adyuh nadan pongotyua ya hinadan inhu'lubyuh ta'leyu. 19Ya intudduyu boh nadan imbabaleyu ta hiyay haphapitonyuh nan numpunhituwanyu ya hinadan pundaldallanananyu ya ta'on on hinan alo'anyu ya hinan bumangonanyu. 20Ya intudo'yu boh nan way panton di baleyu ya hinadan geytyu. 21Ot atonyu'ehdi ya umannung an da'yuh nadan holagyu di nanongnan munhitu i diyen boblen imbagan Apu Dios hinadan a'ammod ta'u hi idatnan dita'u. 22Ot tigonyu nimpe ta inaynayyunun un'unudon an namin nadan tugun an imbaga' i da'yu. Ta nan Dios an dayawon ta'u di pohpohdonyu ya nan miyunnudan hinan pohdonay atonyu. 23Ot atonyu'ehdi ya umannung an pa'aanon Apu Dios dadiyen tatagu an ta'on on dakolda ya ongal di abalinanda mu da'yu. 24Ta an namin nadan boblehi an goppa'onnyu ya midat i da'yu. Ya hay binillog diyen eyu pumboblayan ya mihipun

hinan agge naboblayan ta ingganah nadan billid an nungngadan hi Lebanon ya hinan wangwang an nungngadan hi Euprates ta ingganah nan baybay hi nangappit hi alimuhan di algo. ²⁵Ya ma'id ha taguh abalinanan manangga i da'yu. Te nan Dios an dayawon ta'u ya imbagana an wadaonay nunhiglan takut nadan nunhituhdi i da'yu. ²⁶Ot hi ad uwanin algo ya piliyonyu hi'on pinhodyun mawagahan onu madusa. ²⁷Ot inaynayunyu'en un'unudon nadan tugun nan Dios an dayawon ta'u an imbaga' i da'yu hi ad uwani ya wagahan da'yun hiya. ²⁸Mu adiyu'e tuwali un'unudon nadan tugun nan Dios an dayawon ta'u an imbaga' i da'yu hi ad uwani ta nadan dios di udum an tataguy pundinolanyu an aggeyu in'innila ya dusaon da'yu i Apu Dios. ²⁹Ot idatong da'yu'en Apu Dios i diyen boble ya eyu initkuk nadan punwagah Apu Dios i da'yu hinan nabillid an nungngadan hi Gerisim. Ya eyu bo initkuk hinan nabillid an nungngadan hi Ebal nadan pundusan Apu Dios^t. ³⁰Te datuwen duwan nabillid ya wadadahdi hinan boblen nadan tinanud Kanaan hidih nangappit hi alimuhan di algo hi'onta wah nan wangwang an nungngadan hi Jordan. Ya nihaggonda boh nan kayiw an oak an ma'alih Moreh hinan bobleh ad Gilgal.

³¹Ot agagga mo tee ya agwatonyu nan wangwang an nungngadan hi Jordan ta ume ayuh nan boblen idat nan Dios an dayawon ta'u i da'yu. Ya nagibbuh'en binagiyu ta da'yu moy munhituhdi ³²ya tigonyu nimpe ta un'unudonyun namin nadan tugun an imbagabaga' i da'yu hi ad uwanin algo.

Nan Pinto' Apu Dios An E Pundayawan Nadan Tinanud Israel

12 ¹Alyon bon Moses di, Datuwe nadan tugun an mahapul an un'unudonyu hinan eyu punhituwan hinan boblen idat nan Dios an dinayaw handidan a'ammod ta'u. ²Ot wa'et inabakyu nadan tatagun numpunhituhdi ya numpa"ihyun namin nadan pundayawandah nadan billid ya hinadan nabillid ya hinadan pu'un di mun'ahagabong an kayiw. ³Ta pompa"ihyun namin nadan pun'onnganda ya nadan inha"addan batun dayawonda ya numpu'ulanyu nadan pusti an mangita'dog i Aserah ya nunwatokyu nadan bululda. Ta mama"idda ta malingling di ngadanda i diyen boble. ⁴Ya mahapul an adiyu iyunnud di atonyun mundayaw hinan Dios an dayawon ta'u hinan atondan mundayaw hinan diosda. ⁵Mu mahapul an bagaanyuh Apu Dios ta piliyonay eyu pangipata'dogan hinan pundayawanyun hiya. ⁶Ta hidi ya abuh di pangiyayanyuh nadan maghob an mi'nong ya nadan idawatyu ya nadan idatyun mi'apuluh nadan mahapulanyu ya nadan pohdonyun idawat i Apu Dios ya nadan imbagayun idawatyu ya nadan hopap di imbabalen di bakayu ya

^t 11:29 Deuteronomy 27:1-28:68

kalneroyu. ⁷Ta hidih nan way pundayawan i Apu Dios di pangananyun hina'ammah nadan i'nongyu. Ta mun'am'amlong ayuh nadan wagah nan Dios an dayawon ta'u i da'yu hinadan tinamuwanyu. ⁸Ta adiyu mo aton nadan umat hitun at'aton ta'u hi ad uwani an way ohaon ukod hinan madadawoh hi atona ⁹an gapu ta agge ayu ni' dimmatong hinan boblen idat Apu Dios hi punhituwanyu. ¹⁰Te adi mo madne ya agwatonyu nan wangwang an nungngadan hi Jordan ta ume ayu i diyen boblen idat nan Dios an dayawon ta'u i da'yu. Ta malinggop ayu mohdi te ma"i'd mo ha umalih mangubat i da'yu. ¹¹Ta hidi nimpeh nan ibagan nan Dios an dayawon ta'u di pundayawanyu i hiya di pangiyayanyuh nadan imbaga' an maghob an mi'nong ya nadan udum an i'nongyu ya idawatyu ya nadan idatyun mi'apuluh (10) nadan nahapulanyu ya nadan ninomnomyu tuwalin idawat i Apu Dios ya atbohdi nadan mapmaphod an wadan da'yu an imbagayun idawatyu i Apu Dios. ¹²Ta hidih nan pundayawanyuh nan Dios an dayawon ta'u di pun'am'amlonganyun hina'amma ya ta'on on nadan himbutyu. Ya adiyu linglingon ta ayaganyu nadan tinanud Libay an dida nan ma"i'd ha lutah nidat i dida. ¹³Ot wahdi ayu'e mo ya adi mabalin hi kumpulnay eyu pangi'nongan hinadan maghob an mi'nong i Apu Dios. ¹⁴Ta hina nimpem pot'on Apu Dios ya abuh di eyu pangi'nongan hinadan intugun'u i da'yu an i'nongyu. ¹⁵Mu pinhodyu'e tuwali an mumpalti hinadan wagah Apu Dios i da'yu an halunyu ta ihdayuh nunhituwanyu ya ukod ayu. Ta umat hinan atonyuh nadan ulha an kumpulnay eyu pangipaltian. Ya kumpulna boy mangihda an ta'on on nibilang hi malinis onu agge. ¹⁶Mu mahapul an adiyu ihday dalam nadan paltionyu mu onyuot ikuyag hinan luta ta ay liting. ¹⁷Mu adi mabalin hi anonyuh nadan nunhituwanyu nadan idawatyun Apu Dios ya nan mi'apuluh (10) nadan ginapasyu ya nan bayah ya mantekan di olibo. Ya athidi boh nan hopap di imbabalen nadan halunyu onu kumpulnan ninomnomyun idawat onu nadan imbagayun idawatyu an ap'aphodan an idawatyu. ¹⁸Te mahapul an hinan pinto' nan Dios an dayawon ta'u an pundayawan i hiya di eyu panganan an da'yun namin an hina'amma ya nadan himbutyu ya nadan tinanud Libay an nunhituh bobleyu ta mun'am'amlong ayun namin hidi. ¹⁹Ot tigonyu ta adiyu nimpe linglingon nadan tinanud Libay an nunhituh nadan bobleyu.

²⁰Ya hitun pangipa'ongngalan Apu Dios hinan bobleyu ta mipa'annung nan imbagana ya pinhodyu'en munhidah dotag ya libli ayun munhida. ²¹Mu nidawwi'e tuwali nan pinto' nan Dios an dayawon ta'u an eyu pundayawan i hiya ya mabalin an hay nunhituwanyuy pumpaltianyuh nadan halunyu an pinhodyun ihda. ²²Ya kumpulnan tagu di mangihda an ta'on on mibilang hi malinis onu adi an umat hinan atonyun mangihdah nan ulha. ²³Mu tigonyu ta adiyu nimpe ihda nan dalana. Te nan dala di ataguwan ya paniyoh on pi"anyu nan dalah nan dotag. ²⁴Ot ikuyagyu

nimpe nan dalah nan luta te adi mabalin hi pi'i'anyu. ²⁵Ot hi'on unudonyu ta adiyu anon nan dala ya nipto' hidiyen atonyu an umipa'amlong i Apu Dios. Ya nanongnan malinggop ayu ya ta'on on nadan imbabaleyu. ²⁶Mu nadan niyappit i Apu Dios ya nadan imbagayun idawat i Apu Dios ya mahapul an iyeyu nimpeh nan pinto'na an pundayawan i hiya. ²⁷Ta hidih nan punggobhan hi mi'nong di pangiyayanyuh nadan maghob an mi'nong mu nan dalana ya ikuyagyuh haggon nan punggobhan ya inihdayu nan dotagna. ²⁸Ot hanat un'unudonyun namin datuwen tugun an idat'u i da'yu ta wan luminggop ayu ya ta'on on nadan holagyu. Te nan nipto' an mangipa'amlong hinan Dios an dayawon ta'u di atonyu.

Adiyu Iyunnud Hinan Pundayaw Nadan I Kanaan Hinan Diosda

²⁹Ot hay umayanyu ya ipa'abak nan Dios an dayawon ta'u i da'yu nadan tatagun nunhituhdi hi ad Kanaan ta mabalin an da'yuy mihukkat hi munhituhdi. ³⁰Ya tigonyu ta adiyu ipatnan iyunnud i dida hinan eda pundayawan hinadan dakol an diosda. Ya adiyu nimpe alyon di, Agandi anu ta emi tigon di atondan mundayaw hinan diosda ta pangiyunnudanmi. ³¹Te nan atondan mundayaw hinan diosda ya nunhiglan umipabungot i Apu Dios. Te ta'on on imbabaleda ya gobhonda ta i'nongdah nan diosda.

³²Ot hanat un'unudonyun namin nadan imbagabaga' i da'yu an tugun Apu Dios ta adiyu udman ya adiyu kulangan.

Hay Nangibagaan Moses Ta Adida Mundayaw Hinadan Dios Di Udum An Tatagu

13 ¹Alyon bon Moses di, Onha waha propeta onu ha nanginnilan mangibalin hi in'inop ya imbagana an waday nakaskasda'aw an milagron ma'at ²ya indani ya nipa'annung hidiyen imbagana ta alyonay, Middum ayu ta eta'u mundayaw hinadan dios di udum an tatagu ³ya hanat adiyu dongdonglon dida. Te hinae ya on pamatnan nan Dios an dayawon ta'u i da'yu ta ma'innila hi'on immannung an hiyay pohpohdonyu hi an namin an pangiyeyu ya nomnomyu. ⁴Ot hanat nan Dios an dayawon ta'uy un'unudon ta'u ya ipabaktu ta'u hinan nitaguwan ta'u. Ta unudon ta'u nadan tuguna ta hiya ya abuh di dayawon ta'u ya punhilbayan ta'u. ⁵Te hiyay nangikak i dita'uh ad Egypt ta pinogpognay ahimbut ta'u. Ot nadan umat hinan imbaga' an mangalih propetada onu mangalih diday nanginnilan mangibalin hi in'inop ya mahapul an mipapateda ta adi da'yu itudduwan an mangat hinan ipagol nan Dios an dayawon ta'u. Ot mahapul nimpe an ipapateyu dida ta ma'aan hidiyen adi maphod an pangat i diyen eyu pumboblaysan.

⁶Ya atbohadin ta'on on nan hi ibbayu onu imbabaleyu onu ahawayu onu nan nahamad an gayyummyu mamali i da'yu ta alyonay, Ma'ayue

ta eta'u middum an mundayaw hinadan dios di udum an tatagu an agge pinatnan di a'ammod ta'u an dinayaw ⁷an ta'on on nadan dios di udum an tataguh nan nihaggon an boble onu nadan nalpuh nun'idawwin boble ⁸ya mahapul an adi ayu mihapitan. Ya atbohadin adiyu hom'on dida ya adiyu ibaliw dida. ⁹Te mahapul an ipapateyu dida. Ta da'yuy mamangulun muntopa i dida ya ahi adhuwan nadan tatagu ¹⁰ta punhintotopaanda ta ingganah onda mate. Te nibahhoh diyen atonda an on da'yu baliyan ta du'gonyu nan Dios an dayawon ta'u an namogpog hi ahimbut ta'u hi ad Egypt. ¹¹Ot donglonyun namin an tinanud Israel ta way ohaon tumakut an e bumalali ta wan adi mapidwan ma'at ha athidih adi maphod.

¹²Ya wa'et wa'ayuh nan boblen indat Apu Dios hi pumboblayanyu ta waday donglonyuh nadan udum an boblehdi ¹³an wadaday e namalbalih nadan ibbayu i diyen boble ta hay dayawonda mo ya nadan dios di udum an tatagu ¹⁴ya mahapul an ume ayu ta eyu pa'ammahmahan hi'on immannung an inatda. Ta na'innilaanyu'e an waday nunhiglan umipabungot i Apu Dios an ma'ma'at hidi ¹⁵ya mahapul an patayonyun namin nadan numpunhituhdi ya ta'on on nadan halunda. ¹⁶Ya inamungyun namin nadan nun'abalol an usalda hi gawwan nan bobleda ya pinu'ulanyuh diyen boble ta miyappit hidiyen boble hi maghob an mi'nong hinan Dios an dayawon ta'u. Ya immathidih diyen boble ta inggana an ma'id ha e munhituhdi. ¹⁷Ya tigonyu ta ma'id ha ta'on on ohah alanyu i dadiye te mahapul an maghobda. Ta adi bumungot hi Apu Dios i da'yun namin ta on da'yuot hom'on ta punholagon da'yu ta dumakkodakkol ayu te hidiye tuwaliy imbagana i handidan a'ammod ta'u. ¹⁸Mu gahin nimpey un'unudonyun namin nadan imbagabaga' i da'yun tuguna ta nadan umipa'amlong i hiyay atonyu.

Nadan Adida Aton Hi'on Waday Maten Ibbada

14 ¹Alyon bon Moses di, Dita'u ya mibilang ta'uh imbabalen nan Dios an dayawon ta'u. Ot wada'ey mateh nadan ibba ta'u ya adi mabalin an hugaton ta'uy adol ta'u onu putulon di ibu' ta'u hi nangappit hi angah ta'u an gapuh e ta'u umukayungan. ²Te dita'u ya niyappit ta'u hinan Dios an dayawon ta'u. Ya hi an namin an tataguh tun luta ya dita'u ya abuh di pinto' Apu Dios hi nabalol an odona.

Nadan Makan Ya Nadan Adi Makan An Animal

³Mahapul an adi ta'u anon nadan nibalang hi nalugit. ⁴Ot datuwe nadan animal an mabalin an anon ta'u an umat hinan baka ya kalnero ya gulding ⁵ya nadan nat'onat'on an ulha ya nadan ma'alih antelop ya ta'on on nadan atap an kalnero ya gulding. ⁶Ta nadan animal an nagodway kukubda ya pidwondan taptapon di anonda ya mabalin an anon ta'u. ⁷Mu wadaday animal an pidwondan taptapon di anonda onu nagodway

kukubda mu adi mabalin hi anon ta'u an umat hinan kemel ya kuneho ya nan buwot an manu te taptaponda nan anonda mu agge nagodway kukubda ta mibilangdah nalugit. ⁸Ya adi ta'u bo ihda nan babuy te ta'on hi nagodway kukubda mu adida pidwon an taptapon nan anonda. Ot adi ta'u anon te mibilang hi nalugit. Ya adi ta'u e dapaon hi'onda nate. ⁹Ya nada'en ma'alah nan nalitingan ya mabalin an ihda ta'u nadan waday uhipda ya higalda. ¹⁰Mu nadan ma'id ha higalda onu uhipda ya adi ta'u te nibilangdah nalugit.

¹¹Ya nada'en hamuti an mibilang hi malinis ya mabalin an ihda ta'u.

¹²Mu hay adi ta'u ihda ya nan agila ya nan gayang ¹³ya nadan nat'onat'on an balug ya falkon ¹⁴ya ta'on on nadan udum an hamutin mangan hi nate ¹⁵ya nadan akup ya nan ma'alih kukoo ya nadan udum an nat'onat'on an hamuti. ¹⁶Ya ta'on on nadan nat'onat'on an tukukan ya adi ta'u ihda. ¹⁷Ya athidi boh nadan pelikan ya nadan karion ya kormorant an adi ta'u ihda. ¹⁸Ya adi ta'u bo ihda nadan ma'alih stork ya nadan ma'alih heron ya nadan hoopoe ya littalit. ¹⁹Ya an namin nadan kakkitang an muntaytayyapan ya adi mihda te mibilangdah nalugit. ²⁰Mu nadan tumayap an mibilang hi malinis ya mabalin an ihda ta'u. ²¹Ya kumpulnan naten animal ya adi ta'u ihda. Mu mabalin an idatyu onu igatangyuh nadan ni'iboblen da'yu te mabalin an ihdada. Mu da'yu'e ya niyappit ayuh nan Dios an dayawon ta'u. Ya adiyu pananum nan gatas di gulding hinan iha"angyu an inlum di gulding.

Hay Aton Hinan Mi'apulu An Mahapulan Hinan Hintawon

²²Mahapul an an namin di nahapulanyu hinan hintawon an bungan di intanomyu ya ihiwweyu nan mi'apulu. ²³Ta iyeyu nadan mi'apuluh (10) nadan ginapasyu ya nan ma'inum ya nan mantekan di olibo ya nadan hopap di imbabalen di bakayu ya kalneroyu hinan pinto' nan Dios an dayawon ta'u an pundayawanyu i hiya ta hidiy pangananyu ta way atonyun mangipa'inghan mangipabaktuh nan Dios an dayawon ta'u hi inggana. ²⁴Ya winagahan da'yu'e hinan Dios an dayawon ta'u mu ningamut an adiyu abalinan an iyeh nan pundayawan ta'u i Apu Dios nadan mi'apuluh nadan nahapulanyu an gapu ta adawwiw nunhituwanyu ²⁵ya mabalin an inginayu nan mi'apuluh (10) nadan nahapulanyu ta mumbalin hi pihhu ya hiyay inyeyuh nan pundayawan i Apu Dios. ²⁶Ta dimmatong ayu'e hdi ya hidiyey ingnginayuh nadan pinhodyun idawat an umat hi baka onu kalnero ya bayah ya nadan udum an ma'inum onu nadan udum an pinhodyu. Ta hidih nan pundayawanyu hinan Dios an dayawon ta'u di pangananyun hina'amma ta mun'am'amlong ayu. ²⁷Ya adiyu nimpe linglingon an ayagan nadan tinanud Libay hinan boblen nalpuwanyu ta da'yun namin. Te dida ya ma'id ha lutah midat i dida an adi umat i da'yu. ²⁸Ya hinan mi'atluh tawon ya hay atonyuh nan

mi'apuluh (10) nan nahapulanyu i diyen tawon ya iyeyuh nan balen pang'amunganyuhdih nan bobleyu. ²⁹Ta midat hinadan tinanud Libay te ma'id nimpe ha midat hi lutada. Ya midat di udum hinadan ni'iboblen da'yu an nalpuh udum hi boble ya nadan nun'apuhig ya nun'abaluh an ibbayu ta waday anonda. Ot atonyu'ehdi ya umannung an wagahan nan Dios an dayawon ta'u nadan itamuyu.

Nan Mi'apituh Tawon

15 ¹Alyon bon Moses di, Wa'et tuwen magibbuh nan mi'apituh tawon ya mahapul an adiyu mo ipabayad an namin nadan impa'utangyu. ²Ta adiyu mo hingilon nadan ibbayun tinanud Israel an waday inutangdan da'yu. Te nadatngan nan imbagan Apu Dios an punlinglinganyuh nadan impa'utangyu. ³Mu wada'ey impa'utangyuh nadan ni'iboblen da'yu an nalpuh udum hi boble ya nanongnan hingilonyu dida. ⁴Mu unhaot ma'id ha nawotwot i da'yu. Te hidiyen boble an idat nan Dios an dayawon ta'u an eyu pumboblayan ya wagahan da'yun hiyahdi. ⁵Mu gahin nimpeh on un'unudonyun namin nadan tuguna an imbagabaga' i da'yuh ad uwani. ⁶Te imbagan nan Dios an dayawon ta'u an wagahan da'yu. Ta mabalin an mumpa'utang ayuh nadan tatagun nalpuh nat'onat'on an boble mu bokon da'yuy umutang i dida. Ya atbohadin mun'ap'apu ayuh nadan nat'onat'on an boble an ma'id ha mabalin hi umalin mun'ap'apu i da'yu hi malpuh udum hi boble. ⁷Mu hi'on wahdi ayu ya wadadah nadan ibbayu ha maligatan an mahapulday boddang ya adiyu ukuhan ta boddanganyu dida. ⁸Ta pa'utanganyu didah nan mahapulda. ⁹Ya adi bo gapu ta tuwen mapogpog nan mi'apituh tawon ya adiyu mo pa'utangan nadan maligatan an ibbayu. Te atonyu'ehdi ya mabalin an ililidan Apu Dios nan adiyu hummo'an ya mumbahul ayu. ¹⁰Ot hiya nan idatyu nan utangonda ta adiyu ukuhan dida. Ot an namin an tamuwanyu ya wagahan nan Dios an dayawon ta'u. ¹¹Ya hinan boble an umayanyu ya adi mabalin an ma'id ha nawotwot. Ot hiya nan ibaga' i da'yu ta mundadaan ayun bumoddang hinadan ibbayu ya nadan udum an mahapulday boddangyu.

Nadan Baal An Tinanud Israel

¹²Alyon bon Moses di, Hi'on waha ibbayuh tinanud Israel hi ihbutnay adolna i da'yu ta mumbalin hi himbutyu hi onom di tawon mu hinan mi'apituh tawon ya mahapul an ilubusyu ta liblin makak. ¹³Ya ilubusyu'e ya adi namaag ya intuda'yu an ma'id ha idatyun hiya. ¹⁴Ta adiyu ukuhan an mangdat i hiya hi kalnero ya nadan ginapasyu ya bayah an miyunnudan hinan wagah an indat nan Dios an dayawon ta'u i da'yu. ¹⁵Te nomnomnomonyu'e ya ta'on on dita'u ya numbalin ta'u ni' hi himbut hi ad Egypt mu binoddangan dita'u hinan Dios an dayawon ta'u. Ta

hiyah tuwe nan athituy itugun'u i da'yu hi ad uwani. ¹⁶Mu hi'on hidiyen himbutyu ya alyona i da'yu di, Adi' pohdon an makak te pohpohdon da'yun hina'amma ya mabalin mon inaynayunan muntamun da'yu. ¹⁷Ot hay atonyu ya iyeyuh nan way panton di baleyu ya tinlo'yuy ingana. Ta pangimatunan an hiya ya himbutyuh inggana. Ya atbohdiy atonyuh nan babain himbutyu hi'on athidiy pinhodnan ma'at. ¹⁸Mu hi'on pohdondan malibli ya adi ayu mahkitan ot nan onom di tawon an nunhilbiyanan da'yu ya dubliy tinamuwana mu nan mipabo'laan. Ot atonyu'eh tuwe ya wagahan da'yuh nan Dios an dayawon ta'u hi an namin an tamuwanyu.

Nan Hopap Di Imbabalen Nadan Animalyu An Tangbal

¹⁹Nadan tangbal an hopap di imbabalen di halunyu ya niyappit hinan Dios an dayawon ta'u. Ot mahapul an ihiwweyu dadiye ya adiyu pun'aladuwon nadan baka an inhiwweyu. Ya ta'on on nadan kalneron inhiwweyu ya adiyu pukisan. ²⁰Ya atawotawon on inhiwweyu ya inyeyuh nan pinto' nan Dios an dayawon ta'u hi pundayawanyu ta hidiy pangi'nonganyu ya hidiy nangananyun hina'amma. ²¹Mu na'en waday bahbahnan animal an umat hi napilay ya napilok ya adi mabalin an i'nongyuh nan Dios an dayawon ta'u. ²²Ot mabalin an namaag ya pinaltiyuh nan nunhituwanyu ya inihdayuhdi an umat hinan dotag di ulha. Ya kumpulnay mangihda an ta'on on nan agge nibilang hi malinis. ²³Mu mahapul nimpén adiyu ihda nan dalana. Ta namaag ya ingkuyagyuh nan luta an ay liting.

Hay Punnomnommandah Nihwangandah Ateh Ad Egypt

16 ¹Alyon bon Moses hinadan ibbanan tinanud Israel di, Nadatngan'e nan bulan di Abib ya nginilinyu nan punnomnomnoman ta'uh nihwangan ta'uh ateh ad Egypt ta ipabaktuyu nan Dios an dayawon ta'u. Te hiyay nangibaliw i dita'u i diyen bulan di Abib an awadan ta'uh ad Egypt. ²Ta i'nongyu ha ohah nadan halunyu hinan pot'on Apu Dios an pundayawanyu i hiya. ³Ta hidiyey punhidayuh nan tinapay an agge nadduman hi yist. Ya hinan pituy algo ya hay anonyu ya nan tinapay an agge nadduman hi yist te hiyay inan ta'uh din nakakan ta'uh ad Egypt an nun'awiging ta'u. Ta wan hinaen tinapay an agge nadduman hi yist an anonyu di nanongnan mangipanomnom i da'yu hidin nakakan ta'uh ad Egypt an numpalpaligatan ta'u. ⁴Ot tigonyu ta hinan pituy algo ya ma'id ha matigoh yist hinadan numpunhituwanyu. Ya nan kalnero an paltiyonyuh nan hilong ya tigonyu ta ma'id ha mabati hi ingganah nan mawi"it. ⁵Ya hinaen mi'nong hinan punnomnommanyuh nihwangan ta'uh ateh ad Egypt ya adi mabalin an kumpulnay eyu panganan. ⁶Ta ammuna nan pot'on Apu Dios hi eyu pundayawan i hiya. Ya hay pangatanyuh nan punnomnommanyuh nihwanganyuh ateh ad Egypt ya hinan mun'ahdom

te hidiyey inat ta'uh din nakakan ta'uh ad Egypt. ⁷Ya inggapayu ta nalutu'e ya inanyu i diye damdaman mahdom. Ta nawi"it'e ya ahi ayu umeh nadan numpun'allunganyu. ⁸Ya mihipun nimpe i diyen mahdom ya adi ayu mangan hi tinapay an nadduman hi yist hi onom di algo. Ya hinan mi'apituh algo ya na'amung ayu boh nan pundayawanyuh nan Dios an dayawon ta'u ta ma"i'd ha muntamu i diyen algo.

Hay Punhanaan Hi Nagibbuhan Di Ahigapas

⁹Alyon bon Moses di, Mihipun hinan hopap di ahi gapas ya mumbilang ayuh pituy duminggu. ¹⁰Ya na'amung ayu ta munhana ayuh nan nagibbuhan di ahigapas. Ta iyaliyu nadan pohdonyun idawat an miyunnudan hinan nunwagah nan Dios an dayawon ta'u i da'yu. ¹¹Ot mun'am'amlong ayun himpamoble an middum nadan himbutyu ya nadan tatagun ni'iboble ya nadan tinanud Libay ya ta'on on nadan nun'apuhig ya nun'abalu hinan pinilin nan Dios an dayawon ta'u. ¹²Ot nomnomnomonyu an dita'u ya numbalin ta'uh himbut hi ad Egypt ot tigonu ta wan unudonyun namin datuwen tugun.

Hay Ngilinondah Nan Pituy Algo *(Lebitikus 23:33-43; Bilang 29:12-38)*

¹³Alyon bon Moses di, Wa'et nagibbuh an inilikyu nadan ginapasyu ya numbalinonyuh ma'inum nadan kinopalyun bungan di greyp ya nginilinyuh pituy algo nan punnomnommanyuh nun'anallungan ta'uh nan inwa'inwa ta'uh din nalpuwan ta'uh ad Egypt. ¹⁴Ta mun'am'amlong ayun hina'amma ya nadan himbutyu ya nadan tinanud Libay ya ta'on on nadan nun'apuhig ya nun'abalu an mi'iboble i da'yu. ¹⁵Ta ma'amung ayuh nan pundayawanyu i Apu Dios ta ngilinonyu nimpe hi pituy algo hidiyen punnomnommanyuh nun'anallungan ta'uh nadan inwa'inwa ta'u hi nalpuwan ta'uh ad Egypt. Te nan Dios an dayawon ta'u ya wagahana nadan tamuwanyu ta waday apitonyu. Ta mun'am'amlong ayun namin an himpamoble.

¹⁶Ta hinan hintawon ya mumpitlu ayun ma'amung an linala'i hinan tudduwon Apu Dios an pundayawanyu i hiya. Ta ma'amung ayuh nan ngilin di pangananyuh nan tinapay an agge nadduman hi yist ya hinan punhanaanyuh nagibbuhan di ahi gapas ya hinan punnomnommanyuh nun'anallungan ta'uh nan inwa'inwa ta'uh nalpuwan ta'uh ad Egypt. Ya ma"i'd ha ume i da'yu hinan pundayawanyu an ma"i'd ha inodnana. ¹⁷Ya hay idawatyu ya nan miyunnudan hinan nunwagah nan Dios an dayawon ta'u i da'yu.

Nadan Mapilin Mangipanuh Hi Tatagu

¹⁸Alyon bon Moses di, Tigonyu bo ta waday pot'onu hi ap'apu ya mangipanuh i da'yun himpahimpamu'un hinadan boblen idat nan Dios

an dayawon ta'u an eyu punhituwan. Ya nadan mapili ya mahapul an nipto' di atondan mangipanuh hinadan tatagu. ¹⁹Ta ma'id ha pangipangngelanda ya adida mumpabayad hinan tagun waday bahulna. Te nan pihhun ibayadda ya hidiyey ay mamilok hinan mangipanuh hinadan mihahapit an ta'on on hiya ya nanomnoman. ²⁰Ot hanat nan nipto' di minaynayun an ma'at an miyunnudan hinan tugun ta wan nanongnan munhitu ayuh nadan boblen idat nan Dios an dayawon ta'u i da'yu. ²¹Ya wa'et impata'dogyu nan punggobhan hi mi'nong i Apu Dios ya tigonyu ta adiyu e ihaggon hidi nan pusti an mangita'dog i Aserah. ²²Ya atbohadin adi ayu mangipata'dog hi batu ta dayawonyu te nan Dios an dayawon ta'u ya nunhiglan aggena pinhod dadiye.

Nadan Animal An Waday Bahbahda

17 ¹Alyon bon Moses di, Adiyu i'nong hinan Dios an dayawon ta'u nan baka onu kalneron waday bahbahna te nunhiglan umipabungot i hiya.

Hay Ma'at Hinan Mundayaw Hinan Dios Di Udum An Tatagu

²Alina'e hi na'innilaanyu an waha ibba ta'un tinanud Israel hinan numboblanyu hi numbahul hinan Dios an dayawon ta'u ³te imbahhona nan tugun Apu Dios an imbaga' i da'yu ot e mundayaw hinadan dios di udum an tatagu onu dinayawna nan algo onu nan bulan onu nadan udum an wadah ad lagud ⁴ya imbagada'e i da'yu ya mahapul an eyu pa'ammahmahan hi'on immannung onu agge. Ta immannung'e an waday nunhiglan umipabungot i Apu Dios an ma'ma'at hi bobleyu ⁵ya mahapul an iyeyuh diyen lala'i onu babaih nan bahhel di alad di bobleyu ya nunhintopaanyu ta ingganah mate. ⁶Mu adi mabalin an atonyuhdi hi'on oha ya abuh ha muntistigu te mahapul an wadada ha duwa onu mahuluk hi duwa hi muntistigu. ⁷Ya mahapul an hay mamanguluh muntopa i diyen tagu ya nan muntistiguh nan numbahulan diyen tagu ya ahida madhun ahitotopa nadan tatagu. Ot athinay atonyu ta wan midinong nan adi maphod an at'attonda.

Hay Atondah Nan Naligat An Mihahapit

⁸Hi'on waday mihahapit an umat hi pimmate onu nan umat hi pun'a'addiyanan onu nan waha himmugat ta maligatan nadan napilin mangipanuh hi bobleyu ya mahapul an iyeyuh nan pundayawan i Apu Dios. ⁹Ta iyeyu didah nadan padi an tinanud Libay ya nan napilin mangipanuh i diyen timpu ta diday ukod an mangipanuh. ¹⁰Ya hi'on nganne nan imbagadan ma'at i diyen inhahapitdahdi hinan pundayawan i Apu Dios ya mahapul an hidiyey ma'unud. ¹¹Ta hidiyey unudonyu an adiyu ipatnan baliwan nan imbagadah atonyu. ¹²Ot mahapul an

mipapate nan mungngohen adina abuluton nan imbagan nan napilin mangipanuh ya nadan padi an munhilbih nan Dios an dayawon ta'u. Athidiy atonyu ta mipadinong nan adi maphod an ma'ma'at i da'yun tinanud Israel. ¹³Ta punhindodongolan nadan tatagu ya tumakutdan mangathidi.

Hay A'at Di Mumpatul

¹⁴Alyon bon Moses di, Hitun dumatnganyuh nan boblen idat Apu Dios i da'yu ya nagibbuh'en way ohaon immeh nan nituddun eda punhituwan ya wa'et alyonyuy, Mahapul pibon waha patul ta'u an umat hinadan udum an bobleh tun nunlini^odan ¹⁵ya tigonyu ta nan pinhod Apu Dios an mumpatul i da'yu di pot'onnyu. Ot mahapul an hay ohan da'yun tinanud Israel ta bokon hay udum an tatagu. ¹⁶Ya nan mapilin mumpatul ya adi mun'amung hi dakkodakkol an kabayu. Ya adina bo ipatnan mannag hi umeh ad Egypt ta e gumattang hi kabayuhdi. Te ipagol Apu Dios an mumbangngad ayuhdi. ¹⁷Ya mahapul an adina dakolon di ahawana te hidiyey lummuh pan'uganan Apu Dios. Ya mahapul an adina agan hi amung hi silber ya balitu'. ¹⁸Ya wa'et hiya moy patul ya mahapul an itudo'na i ha liblu nadan tugun Apu Dios an malpuh nan nitudo' an wadah nadan padin tinanud Libay. ¹⁹Ya ipa'inghanan bahaon hi abigabigat. Ta wan hi Apu Dios di nanongnah takutana ta unudonan namin nadan tuguna. ²⁰Athidi'e ya ma'id ha atonan mangipabaktuh adolna te ipaddungnay adolnah nan ibbanan tinanud Israel. Ya adina ibahho nadan tugun Apu Dios ta mabalin an minaynayun an hiya ya nadan tanudanay mumpatul hi inggana.

Hay Midat Hinadan Padi

18 ¹Alyon Moses di, Nadan padi ya an namin nadan tinanud Libay ya ma'id ha lutah midat i dida. Ot hay itanudda ya nadan midawat i Apu Dios. ²Ta ma'id ha lutada an adi umat i da'yun i'ibadan tinanud Israel. Ta hay paddungnah midat i dida ya hi Apu Dios an punhilbiyanda te hiyay hinamadnan imbaga. ³Ta hay midat hinadan padi hi pahingdah nan baka ya kalneron mi'nong i Apu Dios ya nan lapa ya nan pangal ya nadan minalutu. ⁴Ya midat bon dida nadan mamangulun gapason ta'u ya nan pinahapah an bayah ya nan mantekan di olibo ya nan mamangulun aanon ta'un dutdut di kalnero. ⁵Te nan Dios an dayawon ta'u ya pinto'na nadan tinanud Libay hi munhilbi i hiya hi inggana. ⁶Ot wa'e ta waha tinanud Libay hi taynana nan nunhituwana hi'on pinhodna ta umeh nan pinto' Apu Dios hi pundayawan i hiya ⁷ya mabalin an hidiy punhilbiyanan Apu Dios an umat hinadan ibbanan tinanud Libay an wahdi i diyen pundayawan. ⁸Ot nan midat an anon di munhilbihdi hinan pundayawan ya hidiye boy midat i hiya an ta'on

on alina hi waday pihhunan nalpuh nunggattangan nadan pamilyanah gina'uda.

Adiyu Iyunnudan Hinan Adi Maphod An Pangat Di Tatagu

⁹Alyon bon Moses di, Wa'et wahdi ayu moh nan idat nan Dios an dayawon ta'u an pumboblayanyu ya adiyu iyunnudan hinadan nunhiglan umipabungot i hiya an at'atton nadan tataguhdi. ¹⁰Ta mahapul an ma'id i da'yu ha i'ongna nan imbabalena ta maghob. Ya ma'id bo i da'yu ha mumbaki onu munggamud onu mun'abig ¹¹onu munhapud onu mama'o. ¹²Te hi Apu Dios ya nunhiglay bungotnah nan tagun mangat i danae. Te danaen ato'aton nadan tatagun nunhitu i dadiyen boble ya nunhiglan umipabungot i Apu Dios ta hiya nan pa'aanona dida i dadiyen boble an eyu pumboblayan. ¹³Ot mahapul an ma'id ha aton ta'u hi pumbahulan i Apu Dios. ¹⁴Te nadan tatagu i diyen boblen midat i da'yu ya nadan mumpumbaki ya mumpumbuyun di dongdonglonda. Mu nan Dios an dayawon ta'u ya adina iyabulut an atonyu dadiye. ¹⁵Mu hay atona ya pot'ona boy ohan da'yu ta hiyay propetan umat i ha'on. Ot mahapul an unudonyu nan ibagana.

¹⁶Te imbagayuh nan Dios an dayawon ta'u hidin awadan ta'uh nan billid hi ad Horeb an alyonyuy adi mabalin an da'yuy humapitana ta donglonyu nan ibagana ya tigonyuh nan mundalang hi awadana te tumakut ayu te alyonyuh on ayu mate.

¹⁷Ot alyon Apu Dios i ha'on di, Nipto' hinaen imbagada. ¹⁸Ot hiya nan pot'o' ha ohan didah propeta an umat i he'an mangipa'innila nadan pinhod'un ipa'innilan dida. ¹⁹Ot nan tagun ngohayona nan ibaga' i diyen propeta ya dusao'. ²⁰Mu wada'e ha mangalih ha'on di nalpuwan nan ibagana mu agge immannung onu alyonay nalpuh udum an dios nan inabigna ya mahapul an mipapate.

²¹Ot inayun bon Moses an alyon di, Wan alyonyu on nganney panginnilaanmi hi'on immannung an nalpun Apu Dios nan abigon di ohan propeta onu agge? ²²Hay panginnilaanyu hi'on nalpun Apu Dios onu agge nan inabig nan propeta ya wa'et alyonay nalpun Apu Dios muden adi umannung ya hidiyey atiganan agge immannung an nalpun Apu Dios hidiyen inabigna te hidiyen inabigna ya nalpuh nomnomna. Ta hiya nan adi ayu tumakut i hiya.

Hay Bumptikan Nan Waday Pinatenan Aggena Inatta

19 ¹Alyon bon Moses di, Hi Apu Dios ya adi mibahhon ma'idona nadan tatagun nunhituh nan boblen idatnan da'yu ta da'yuy mihukkat hi e munhituhdi. ²Ot hay atonyu ya puntuluwonyuh diyen boble ya pinto'yuy hinohha an boblen nigawwa i dadiyen tulu. ³Ya iniphodyu nadan kalatan mangiplay i dadiyen tulun boblen bumptikan nadan waday pinatena an aggena

inatta. ⁴Ot hi'on waday pinaten di ohan tagu mu aggena inatta ya mabalin an bumtik ta e mipa'eh kumpulna i dadiyen tulun boble. ⁵An umat i ha duwah tatagu hi e munlongoh kayiw mu indani ya nibaddih nan ulun di wahe ya niknah nan oha ot mate. Athidi'ey ma'at ya mabalin an bumtik ta e mipa'eh hi oha i dadiyen boble. ⁶Mu onha oha nan boblen bumtikan ya mabalin an alina ya akhupan nan mangi'awit ya pinatena an gapuh bungotna an ta'on on aggena inattan namate hinan ibbana. ⁷Ta hiya nan imbaga' an tuluy bobley pot'onnyu. ⁸Ya di'et idoldol nan Dios an dayawon ta'u ta bumillog hidiyen eyu pumboblayan an imbaganah nadan a'ammot ta'u an idat i da'yu ⁹ya udmannyu boh tulu nan boblen bumtikan nadan waday pinatenan aggena inatta. Ot hi Apu Dios ya ipa'annungna nan imbagana hi'on un'unudonyu datuwen tuguna an imbagabaga' i da'yuh ad uwani. Ta hi Apu Dios di pohpohdonyu ya inatyu nadan pohdonan atonyu. ¹⁰Ot hanat datuwey atonyu ta wan adi pamaaggon pinaten nan mangi'awit nan ma'id ha bahulna i diyen boblen idat Apu Dios ta wan ma'id i da'yu ha mibilang hi pimmate. ¹¹Mu hi'on waha ma'ahihhiwoh nan ibbanan tagu ta amod ona e bobota'on ya pinatena ya ahi binumtik hi ohah nadan boblen ipa'ayan ¹²ot hay aton nadan ap'apuh nan boblen nalpuwana ya eda ipa'awit. Ta iyedah awadan nan tulang di pinatena ta patayonda. ¹³Ta adiyu hom'on hidiyen pimmate. Te gahin di mipadinong di papatte i dita'un tinanud Israel ya ahi mapmaphod di ma'at i da'yu.

Hay Udum Hinan Nitugun Hinadan Tinanud Israel

¹⁴Alyon bon Moses di, Hitun eyu pumboblayan i diyen boblen idat Apu Dios i da'yu ya hanat adiyu e idalhin di muhon an inha"ad di a'ammodyu. ¹⁵Ya adiyu bo ibilang an numbahul di ohan tagu hi'on oha ya ammuna ha muntistigu ta ingganah on waha duwa onu tulu.^u ¹⁶Ya alina'e hi waha taguh mangali hi numbahul nan ohan tagu ¹⁷ya hay atonyu ya umedan duwah nan pundayawan ta humalyaon nan padi onu nadan mangipanuh hi mihahapit ¹⁸ta ihamaddan mummahmah hi'on immannung hidiyen imbagana. Ya na'innilaan'e an munlayah hidiyen tagun mangali hi numbahul nan ibbana ¹⁹ya nan dusan nan alyonay numbahul ya hiyay munholtap. Athinay atonyu ta wan mipadinong nan adi maphod an ma'ma'at i da'yu. ²⁰Ya ta punhindodongolan nadan tatagu ta tumakutdan mangat hi adi maphod. ²¹Ot hanat adiyu hom'on nan umat hi pimmate ta ipapateyu ya nan waday pinilokna ya pilokonyu ya nan waday pinanguwana ya panguwanyu ya nan waday gininghuyna ya ginghuonyu ya nan waday pinilayna ya pilayonyu.

Hay Imbagan Moses Hi Atonda Hi'on Waday Eda Gubaton

20 ¹Alyon bon Moses di, Wa'et eyu gubaton nadan binuhulyu ya ta'on hi tigonyun daktakkolda mu da'yu an nungkakabayuda

^u 19:15 Matthew 18:16

ya nungkakalesada ya adi ayu tumakut. Te nan Dios an dayawon ta'u an nangikak i dita'uh ad Egypt ya wadan bumoddang i da'yu. ²Ya hinan eyu pi'gubatan ya mahapul an pahapitonyu ni' nan padi hi hinangngab nadan tindalu. ³Ta alyonay, Da'yun i'iba an tinanud Israel, donglonyu tun ibaga'. Ad uwanin e ayu mi'gubat hinadan binuhul ta'u ya pabikahonyuy nomnomyu ta adi ayu tumakut. ⁴Te nan Dios an dayawon ta'u ya hiyay mangubat hinadan binuhulyu ta pangabakon da'yu i hiya. ⁵Ya nagibbuh'en imbaganah diye ya alyon nadan opisyal hinadan tindaluda di, On wada i da'yu ha hiyah inyammanay balena mu aggena inyappit i Apu Dios? Wada'e ya udu'dulnay umanamut ni' te alina ya nateh gubatan ot nat'on an taguy mangiyappit i Apu Dios hinan balena. ⁶Ya hi'on waha nuntanom hi greyp mu aggena ni' tinamtaman nan bungana ya udu'dulnay umanamut. Te onha mateh gubatan ot hay udum moy mangan hinan bungan nan intanomna. ⁷Ya hi'on wada bo i da'yu ha nitbi ya udu'dulnay umanamut ta mangahawa. Te onha mateh gubatan ot nat'on di mangi'ahawah nan nitbiyana. ⁸Ya alyon bon nadan opisyal di, Hi'on wadan da'yu ha adi pa'itpol hi takutna ya udu'dulnay umanamut te indani ya ta'on on nadan ibbana ya tumakutda damdama.

⁹Ya nagibbuh'en imbagada nan ibagadah nadan tindaluda ya piniliyu bo dohah nadan ibbayu ta diday mangipangpanguluh nadan nat'onat'on an grupuyu. ¹⁰Ya wa'et dimmatong ayuh nan boblen eyu gubaton ya ibagayu ni' hinadan tataguhdi hi'on pinhoddan mi'hayyup i da'yu. ¹¹Ya wa'et abulutonda ta ibughulda nadan geyt di bobleda ya mumbalinda mon namin hi ba'baalonyu ta pilitonyu didan muntamu an ta'on an adida pohdon. ¹²Mu adida'e tuwali pohdon an mi'hayyup i da'yu te pohdondan mi'gubat ya lini"ubyuy bobleda. ¹³Ya impa'abak'en Apu Dios dida i da'yu ya patayonyun namin nadan linala'i. ¹⁴Ya nada'en binabai ya u"unga ya nadan animalda ya an namin nadan wada i diyen boble ya alanyu ta mabalin an usalonyu te indat nan Dios an dayawon ta'u dadiye i da'yu. ¹⁵Ot athinay atonyuh nadan nun'ibata"an an boblen agge niddum hinan nidat i da'yun pumboblayanyu. ¹⁶Mu hinada'en boblen indat Apu Dios i da'yu ya inabakyu'e dida ya mahapul an patayonyun namin nadan numpunhituhdi. ¹⁷Ta ma'idonyun namin nadan tinanud Kanaan an dida nadan tinanud Hit ya tinanud Amor ya tinanud Peres ya tinanud Hib ya nadan i Jebus te hidiyey imbagan Apu Dios hi atonyu. ¹⁸Te adiyu'e patayon didan namin ya alina ya diday manuddu i da'yuh nadan nunhiglan umipabungot i Apu Dios an pundayawdah nadan dakol an diosda. ¹⁹Ya wa'et lini"ubyuy ohan boble ya adiyu longhon nadan nun'itanom an bungbunga"an te bokonyu binuhul dida. Ya mabalin an anonyu nan bungada mu ta adiyu nimpe longhon an ta'on on alina hi nadney nunli"ubanyu i diyen boble on aggeyu ni' inabak. ²⁰Mu mabalin an longhonyu nadan kayiw an bokon bungbunga"an ta pumpattukanyun manggop i diyen boble.

Hay Atondah Nadan Ma'akhupan An Nate An Agge Na'innilay Namate

21 ¹Alyon bon Moses di, Hi'on waha akhupanyuh pinatedah nan bobleyun indat Apu Dios i da'yu mu agge na'innilaan nan namate ya ²nadan ap'apu ya nadan mangipanuh i da'yu di e manigo hi'on ngannen boble di ni'ihhaggon hinan natayan diyen tagu. ³Ya nadan mangipangpangulu i diyen boble an nihaggon hinan namatayanda ya piliyonda ha pa'ahikkonah baka hi aggeda ni' nuntamuwon. ⁴Ya inyeda i ha nundotal an agge na'aladu onu natanoman ya nihaggon i ha wa'el an waday litingna. Ya intilonyuy bagang diyen baka ta mate. ⁵Ya nadan padin tinanud Libay ya umedahdi te diday pinto' Apu Dios hi munhilbin hiya ya munwagah ya atbohndin diday mangipanuh hi mihahapit ya mabalin an mangibaga hi'on lebbengnan madusa nan ohan tagu. ⁶Ot an namin nadan ap'apuh nan boblen nihaggon hinan nangakhupandah nan nate ya ulahanday ta'ledah uhun nan adol nan baka an naputung di bagangna. ⁷Ya alyonday, Bokon attog da'miy namate ya aggem i innilay on nganney namate. ⁸Ya mundasalda ta alyonday, Da'min mibilang hi tatagum Apu Dios an inilpum hi ad Egypt ya hituwen tagun ma'id ha bahulna an pinateda ya dawatonmin he" a ta adi da'mi pabahulon hi natayana.

Ot athidi'ey atonyu ya adi ayu mabahulan hi natayan nan tagu. ⁹Ta hidiyen pangunudanyuh nan nipto' hi panigon Apu Dios ya bokon da'yu i diyen bobley madusa.

Hanadan Binabain Na'alalah Gubatan

¹⁰Alyon bon Moses di, Hinan eyu pi'gubatan ya wa'et nangabakon da'yun Apu Dios ta awitonyu nadan inabakyun tatagu ta mumbalindah baalyu ¹¹ya alina'e hi waha apgohan hi babaih tinigon di ohan da'yu ta pohdonan ahawaon ya mabalin ¹²an awitona ta iyanamutna ya imbaganan diyen babai ta mumpakalbu ya pinutulnay kulkulungna. ¹³Ya hinukkatana nan inlubungnah din na'abakandah gubat ya immukayungan i ha himbulan an gapuh natayan da amana i inana. Ta nagibbuh'e ya ahi mohpe mabalin an mun'ahawada. ¹⁴Mu onha nagibbuh an nun'ahawada ya nama'id di namhod nan lala'in hiya ya mabalin an ituda'na ta ukod i hiyah nan umayana. Mu adi mabalin hi ihbut diyen lala'i ya adi bo mabalin hi pumbalinonah baalna te inahawana.

Hay Midat Hinan Panguluwan An Lala'i

¹⁵Alyon bon Moses di, Hi'on wada i da'yun linala'i ha duway ahawana ya numpaddungdan waday lala'ih imbabaleda ya wa'e ta nan namangulun lala'in imbabalena ya bokon hinan pohpohdonan ahaway nangimbabale ¹⁶ya ta'on on athidi ya adi mabalin an iyaldana nan midat hi panguluwan

an imbabale ta idatnah nan imbabalen nan pohpohdonan ahawana. ¹⁷Te hay nitugun ya mahapul an abulutona nan panguluwan an lala'in imbabalena an ta'on on bokon hinan pohpohdonan ahaway nangimbabale ta mundubliy idatna i hiya.

¹⁸Ya alyon bon Moses di, Ya hi'on waha imbabaleyuh lala'i hi nunhiglay ngohena te ta'on on titilgon da amanan inana ya hiyah diyen adi matugun ¹⁹ya hay atonda ya iyedan himbaleh nan way geyt diyen numboblayanda an a'am'amungan nadan ap'apuhdi. ²⁰Ya alyonday, Hituwen imbabalemi ya mungngohe ya adi da'mi ahan donglon. Ta on han mangan ya han butongnay ato'atona. ²¹Ya hay aton nadan linala'i i diyen boble ya adhuwanda topon ta ingganah on mate te mahapul an mipadinong nan athidin adi maphod an pangat hinan pumboblayanyu. Ta an namin nadan ibba ta'un tinanud Israel an mangngol i diyen na'at i hiya ya tumakutda ta adida aton di athidi.

Hay Atondah Nan Bimmahul An Tagun Pinateda

²²Ya inalin bon Moses di, Hi'on waha taguh bimmahul ta pinateyu ot eyu itattayun i ha kayiw ²³ya tigonyu ta adi mabigatan hidi. Te mahapul an eyu ilubu' ya ahi mahdom. Te onha mabigatan hidi ya du'gon Apu Dios hidiyen boble.

Hay Bumoddangan Hi Ibba Hi'on Mahapul

22 ¹Alyon bon Moses di, Hi'on waday inakhupanyu i ha binumtik an baka onu kalneron nadan ibba ta'un tinanud Israel ya hanat adiyu hintigtigon mu onyuot alan ya imbangngadyuh nan ud bagi. ²Mu hi'on agge nihaggon di balen nan ud bagi onu aggeyu innilay ud bagi ya iyanamutyu ya impapto'yu ta wada'e ha umalih mangibaga ya indatyu. ³Ya athidi boy atonyuh nan matala' an dongki onu lubung di ibbayu an wa'e ta inakhupanyu ya adi namaag ya tinaynanyu. ⁴Ya tinigoyu'e ha nikudlih an baka onu dongkin nadan ibbayu an gapu ta madamot nan kinalgana ya adi namaag ya lina"uhanyu mu onyuot boddangan nan ibbayu an mangipata'dog.

⁵Nan babai ya mahapul an adi munlubung hi lubung di lala'i ya athidi boh nan lala'i an mahapul an adi munlubung hi lubung di babai. Te nan Dios an dayawon ta'u ya nunhiglay bungotnah nan mangathidi.

⁶Ya wa'et inakhupanyu ha buyan di hamutih nan awon onu hinan kayiw an waday hamutihdi hi inobobana nan itlugna onu nadan impahna ya adiyu alan nan hi inana ya nan impahna. ⁷Mu mabalin an alanyu nadan impahna onu nan itlugna mu ta adiyu ilagat nan hi inada. Athidi'ey atonyu ya luminggop di nitaguwanyu ya atbohndin madukdukkey pi'taguwanyu.

⁸Ya wa'et mangiyamma ayuh bale ya tigonyu ta hawananyu nan nunlini"odan nan nundotal an atop di baleyu ta ma"id ha ipabahuldan da'yuh nagah an nalpuh atop ot mate.

⁹Ya wa'et muntanom ayu ya adiyu tanoman hi bokon greyp nan numbattan nanadan intanomyun greyp. Te atonyu'e hdi ya mibilangdah nalugit nadan bungan nan nitanom hidi ya ta'on on nadan bungan nan greyp.

¹⁰Ya mun'aladu' ayu'e ya adiyu pun'ohhaon hi ohan panakul nan baka ya nan dongki.

¹¹Ya adiyu ilubung nan na'abol an nun'uddum nan hinulid an nadutdutan hinan hinulid an linen. ¹²Ya mangiyamma ayu'e hi mi'oddah hinan lubungyu ya ha"adanyuh baluybuy nan opat an dugguna.

**Hay Atonda Hi'on Waha Lala'ih Nangahawa Ya
Indani Ya Aggena Pinhod Nan Ahawana**

¹³Hi'on waha lala'i hi nangahawa mu indani ya na'aan di naminhodnah nan ahawana ¹⁴ta dakol di umipabain an ipabahulnah nan babai an alyonay na'innilaana hidin nun'ahawada an waday udum hi inilo'nah din aggeda nun'ahawa ¹⁵ya mahapul an waday ipatigon nan a'ammod diyen babai hinadan mangipanuh hi mihahapit an uggan ma'amung hi way geyt diyen boble an layah nan ipabahul nan lala'ih nan imbabaleda. ¹⁶Ta alyon nan hi aman nan babaih nadan mangipanuh hi mihahapit di, Inyabulut'u an ahawaon naen lala'i tun imbabale' mu tanganu on ad uwani ya athinay atona i hiya. ¹⁷Ya ngalngalam ta impaklanah nan imbabale' di ababain an alyonay waday udum hi inilo'nah din aggeda nun'ahawaan. Mu wahtu tee nan panginnilaan an layah nan ipabahulna.

Ya impatigodah nadan mangipanuh hi mihahapit nan luput an nalo'anda an mangipatigo hi ama'id ha inilo' nan babai hidin aggena nun'ahawaan. ¹⁸Ya hay aton mon nadan mangipanuh hi mihahapit ya punhuplitdah diyen lala'i. ¹⁹Ya impa'ukatdan hiya ha hinggahut (100) di pihhu an silber ta midat hinan hi aman nan babain imbabaina. Ya adi mabalin hi ibolhenah^w diyen babai hi inggana. ²⁰Mu hi'on immannung nan ipabahul nan lala'i an gapu ta ma'id ha panginnilaan an ma'id ha inilo'nah din aggeda nun'ahawaan ²¹ya awitonda nan babai ya inyedah nan way panton di balen amana ya nuntopan nadan linala'i i diyen boble ta mate. Te hidiyen inatna ya ipada"ulan ta'un tinanud Israel. Ot mahapul an athidiy atonyu ta wan mipadinong nan athidin adi maphod an pangat.

²²Ya alina'e hi akhupanyu ha babai hi nunluktap ya mahapul an mipapatedan duwah nan lala'i ta way aton naen nagaga'ihon pangat an mipadinong. ²³Ya alina'e bo hi waha babaih nitbi mu indani ya

^v 22:10 Hay a'at di pun'aladuwon di Judyu ya duway animal hinan ohan panakul. Ya manu'e hi adi mabalin an munduwwada nan baka ya dongki hinan ohan panakul ya mibilang hi malinis nan baka mu na'en dongki ya mibilang hi nalugit. ^w 22:19 Hay pangalin di udum hinan bolhe ya hiyan.

na'akhupan an ni'ilo' i ha nat'on an lala'i ²⁴ya mahapul an palah'unonyu didan duwah nan geyt di bobleyu ya nuntopayu dida ta ingganah onda mate. Ya manu'eh pi'pateyu nan babai ya gapu ta agge tinumkuk ta mumpaboddang hidin na'atana. Ya manu'e bo hi mipapate nan lala'i ya gapu ta nginhena nan lala'in nitbiyan diyen babai. Ot mahapul an mipadinong danaen adi maphod an pangat i da'yu. ²⁵Ya hi'on waha lala'i hi inakhupanah nan ma'id ha tagu ha nitbin babai ya pinilitnan inilo' ot hidiyen lala'i ya ammunay mipapate. ²⁶Ot nan babai ya bokona bahul te ma'id ha abalinana an umat hinan tagun pinateda. ²⁷Ot gapu ta hinan ma'id ha taguy na'atana ya ta'on on muntukuk nan babai ya ma'id damdama ha e bumoddang i hiya. ²⁸Ya onha waha akhupanyu hi lala'ih pinilitnan inilo' ha mangilog hi babaih agge nalahin ²⁹ya mamoltah nabongley (50) pihhun silber ta midat hinan hi aman nan babai. Ya mahapul bon ahawaonah diyen babai te nan inatnan hiya. Ya adi mabalin hi ibolhena.

³⁰Ya adi mabalin an ahawaon ha lala'i nan numbintanan amana te adi mabalin an ngohayona nan hi amana.

Hay Adi Mabalin An Mi'yamung Hinan Pundayawan I Apu Dios

23 ¹Alyon bon Moses di, Nan lala'i an paddungnay nakapun te waday naputul hi indonana ya adi mabalin an mi'yamung hinan pundayawan i Apu Dios. ²Ya athidi boh nadan nilaglagah an mipagol hi pi'yamungandah nan pundayawan i Apu Dios ta ingganah nan mi'apulun (10) tanudanda. ³Ya adi bo mabalin hi eda middum hinan pundayawan i Apu Dios nadan tinanud Ammon onu nadan tinanud Moab ta ingganah nan mi'apulun tanudanda. ⁴Te ma'id ni'mo ha inihmo'dah makan ya liting hi awadan ta'uh nan awon hi nalpuwan ta'uh ad Egypt an ondaot binayadan hi Balaam an imbabalen Beor hi ad Petor hidih ad Mesopotamia ta idutan dita'u. ⁵Mu nan Dios an dayawon ta'u ya aggena inyabulut an idutan dita'un Balaam. Te on dita'u ot winagahan i hiya an gapu ta pohpohdon dita'un hiya. ⁶Ot hiya nan adiyu ipatnan mi'hayyup hinadan tinanud Ammon ya nadan tinanud Moab hi inggana. ⁷Ya adiyu pihulon nadan tinanud Edom te tulang ta'u dida. Ya ta'on on nadan i Egypt ya adiyu pihulon dida te e ta'u ni' ni'iboble hi bobleda. ⁸Mu mabalin an mi'yamungdah nan pundayawanyu i Apu Dios nadan mi'atluh tanudanda.

⁹Wa'et e ayu mi'gubat ya tigonyu ta ma'id ha lummuh eyu ibilangan hi nalugit. ¹⁰Ot wada'e i da'yu ha mibilang hi nalugit an gapu ta waday himmawwang hi adolna hinan nahdom ya mahapul an mibata'an ni' hinan nun'allunganyu. ¹¹Ta mun'ahdom'e ya e nun'amoh ya ahina imbanggad hinan nun'allunganyu hi'on nalimuh nan algo. ¹²Ya tigonyu bo ta nan nibata'an hinan nun'allunganyu di eyu pungkahhelyatan. ¹³Ya

odnanyu ha punga"utyu ta tabbunanyu nan kimmahhelyatanyu. ¹⁴Te nan nun'allunganyu ya niyappit hinan Dios an dayawon ta'u ta hiya nan tigonyu ta nanongnan mibilang hi malinis ta nanongnan ibaliw da'yu i hiya ta boddangan da'yuh nadan binuhulyu. Ot gahin di ma"id ha tigonah umipabain hinan nun'allunganyu ta wan adi da'yu iwalong i hiya.

¹⁵Ya onha waha himbut hi binumtik ya immalin mumpaboddang i da'yu ya adiyu piliton an pumbangngadon hinan ud himbut i hiya.

¹⁶Ta ta'on on mi'hitun dita'u hinan boble an pinhodnan e punhituwan.

¹⁷Ya mahapul an ma"id i dita'un tinanud Israel ha babai onu linala'i hi mumpababbayad hi adolnah nan pundayawan di udum an tataguh nan diosda. ¹⁸Ya mahapul an adiyu ipatnan iyeh nan pundayawanyuh nan Dios an dayawon ta'u nan bino'lan ha lala'i onu ha babai hi mumpababbayad hi adolna ta hidiyey idatnah nan imbaganan idatna te umipabungot hinan Dios an dayawon ta'u.

¹⁹Ya wada'ey ipagawatyuh nadan ibba ta'un tinanud Israel an umat hi pihhu onu makan ya adi ayu munhingil hi pulsintuna. ²⁰Mu hi'on hay numpagawatanyu ya nadan tatagun ni'boblen da'yu ya mabalin an hingilonyu dida hi pulsintuna. Mu adi ayu munhingil nimpe hi pulsintu hinadan ibbayun tinanud Israel ta way aton nan Dios an dayawon ta'u an munwagah i da'yuh nan boblen eyu punhituwan. ²¹Ya hi'on waday imbagayuh nan Dios an dayawon ta'u hi atonyu ya mahapul an adi mabayag ya impa'annungyu ta adi hiyay gumapu hi pumbahulanyu. ²²Mu hi'on ma"id ha imbagayuh atonyu ya adi ayu mumbahul. ²³Mu wada'e tuwaliy imbagayuh atonyu ya mahapul an ipa'annungyu te da'yuy ud nomnomon hinan imbagayun Apu Dios.

²⁴Ya ume ayu'e hinan tinanoman di ibbayu hi greyp ya mabalin an aganyuh a'an hidi hinan bungana. Mu adi ayu mangalah iyanamutyu.

²⁵Ya athidi boh nan puntanoman an tinanoman di ibbayu hi wit an mabalin an mangala ayuh utimonyu mu adi mabalin hi gapasonyu.

Hay A'at di Alahinan Ya Bolhe

24 ¹Alyon bon Moses di, Nan lala'i an nangahawa mu indani ya na'aan di naminhodnah nan ahawana an gapu ta waday inakhupanah umipabain hi a'at nan ahawana ya mabalin an itudo'na nan gapunah pangibolhayana hinan ahawana ya indatnah nan babai ya ahina impa'aan hi balena. ²Ya onha hidin imma'aan hi balen nan lala'i ya numbintan hidiyen babai ³ya indani ya ninomnom bon diyen numbintananan ibolhe te waday aggena pinhod i hiya ot mabalin an itudo'na mo damdama nan gapunah pangibolhayana ya indatnah nan babai ya innayunan intuda'. Ot hi'on athidiy ma'at onu mateh diyen lala'i ⁴ya adi mabalin hi ibangngad nan namangulun ahawana an nangibolhe i hiya ta ahawaona bo te mibilang moh nalugit hidiyen babai. Ya onha

ibangngadna ot nunhiglay agge naminhodan Apu Dios. Ot hanat adiyu aton ha athidih pumbahulan hinan boblen indat nan Dios an dayawon ta'u i da'yu.

Hanadan Nat'onat'on an Tugun

⁵Nan lala'i an hiyah nangahawa ya adi mabalin hi e mi'gubat ya adi midattan hi naligat an tamu ta mabalin an umohnong ni' hi bobleda hi hintawon ta wan ipa'amlongnah ahawana.

⁶Ya wada'e ha ipagawatan ta'u ya adi ta'u alan nan punggilingana ta hidiyey pangidonan ta'u. Te hidiyey punggilingandah nan iha"angdah itanuddah abigabigat. ⁷Ya onha wadan dita'un tinanud Israel ha inibtiknay ohah nadan ibba ta'u ta pumbalinonah himbut onu ena igattang ta mumbalin hi himbut ot mahapul an mipapateh diyen nangibtik. Athituy atonyu ta wan mipadinong nan adi maphod an pangat i da'yu.

⁸Ya hi'on wadan da'yu ha nunhiglay gulidna^x ya mahapul an unudonyu nan ibagan nadan tinanud Libay an padi ta atonyun namin nadan imbaga' i dida hi atonyu. ⁹Ta nomnomonyu din inat nan Dios an dayawon ta'u i Miriam hidin nalpuwan ta'uh ad Egypt.^y

¹⁰Ya wada'ey ipagawatyuh nan ibba ta'un tinanud Israel ya adi namaag ya imme ayuh balen diyen tagu ya eyu inala nan imbagana an pangidonanyun gina'una. ¹¹Unhaot haddonyu ta ukod nan tagun mangilah'un hi balena ya indatna i da'yu. ¹²Ya hi'on ma'ma"idan hidiyen tagu ta ammunay lubungnah ipalendahna ya alanyu ¹³mu tigonyu ta ipabangngadyun hiya hinan mahdom ta usalonah nan alo'ana. Ot athidi'ey atonyu ya ongal di punhanaana i da'yu. Ya hidiyen atonyu ya ibilang da'yuh nan Dios an dayawon ta'u hi maphod. ¹⁴Ya hi'on waha puntamuwonyu hi nawotwot an ni'iboblen da'yu onu ha ibba ta'un tinanud Israel ya adiyu palodpodon an mangidat hinan bino'lana. ¹⁵Ta nagibbuh'e nan nuntamuwana i diyen algo on indatyu nan bino'lana te namnamaonan idatyu ta igattangnah anona. Te onha adiyu idat ya mumpahpahmo' i Apu Dios ot bahulyu.

¹⁶Nan ammod ya adi mabalin an hiyay mipapate an gapuh bahul nan imbabalena. Ya athidi bon numbahul'e nan ammod ya adi mabalin an nan imbabalenay mipapate. Ot nan numbahul ya hiyay mipapate.

¹⁷Ya tigonyu ta nan lebbengnan midat hinadan nun'apuhig ya hinadan ni'iboblen da'yu ya immannung an midat i dida. Ya adiyu pi'yalay lubung nan nabalul ta pangidonanyuh nan impagawatyun hiya.

^x **24:8** Hituwen gulid ya mabalin an miyaldan hi udum an tagu ya ta'on on hinan dingding. Ya nan tagun wadah tuwen gulid ya mahapul an e mun'ohha te mibilang hi nalugit.

^y **24:9** Bilang 12:1-16

¹⁸Adiyu linglingon nan numbalinan ta'u ni' hi himbut hi ad Egypt ta ingganaot ihwang dita'u hinan Dios an dayawon ta'u. Ot hay itugun'u i da'yu ¹⁹ya hi'on waday ginapasyu hinan puntanoman ot malingling ya adi ayu mumbanggad an e mangala. Punnanongonyuhdi ta alan nadan ni'iboblen da'yu ya nadan nun'apuhig onu nadan nun'abalu. Te atonyu'ehdi ya umannung an wagahan Apu Dios an namin nadan tamuwanyu. ²⁰Ya inapityu'e bo nan bungan di intanomyun olibo hi naminghan ya adi mahapul hi pidwonyu bon e polagon. Punnanongonyuhdi nadan nabati ta alan nadan ni'iboblen da'yu ya nadan nun'apuhig ya nadan nun'abalu. ²¹Ya athidi boh on ayu mun'apit hi greyp an adiyu e pidwon an apiton nadan nabati ta bagin nadan ni'iboblen da'yu ya nadan nun'apuhig ya nadan nun'abalu. ²²Ot adiyu nimpe linglingon nan numbalinan ta'u ni' hi himbut hi ad Egypt. Ta hiya nan intugun'u danae i da'yu ta danaey atonyu.

Hay Dusan Nan Numbahul

25 ¹Alyon bon Moses di, Hi'on wadaday duwa i da'yu an nunhindadalom ya hidin nahumalyada ya imbagan nan mangipanuh hi mihahapit hi'on nganne i dida di numbahul ya nan agge ²ya hi'on hay nibagah dusan nan numbahul ya mahuplit ot mahapul an munlu'bub hi awadan nadan mangipanuh hi mihahapit ta bilangonday huplitna an miyunnudan hinan nibagan dusana. ³Mu adi mabalin an mahuluk hi napat (40) di huplitna ta adi nunhiglay ibabainan diyen numbahul.

⁴Ya mahapul an adiyu bunguton di to'on nan baka hi'on mun'ilik.^z

⁵Ya onha wadada ha hina'aggih linala'i ya indani ya natey oha i dida mu ma'id ha imbabalena ot mahapul an ahawaon nan hi ibbanan lala'i nan nabalun hi ayduna ta bokon nadan udum an tataguy pumbintanana.^a

⁶Ya nan mamangulun lala'in imbabaleda ya mibilang hi imbabalen nan nate ta adi mapogpog di ngadana i da'yun tinanud Israel. ⁷Mu onha adi pohdon nan hi ibban nan nate an ahawaon nan nabalun babai ya umeh diyen babai hi awadan nadan mangipanuh hi mihahapit hidih nan way gejt di boble. Ya alyonay, Nan hi ibban nan naten ahawa' ya adina pohdon an waday mibilang hi holag ibbana ta adiya' pumbintanan. ⁸Ot hay aton nadan mangipanuh hi mihahapit ya ipa'ayagdah diyen lala'i ta mi'hapitdan hiya. Mu hi'on hiyah diyen adina pohdon ⁹ya ume nan nabalun babai ya inaanay ohah nan hapatut diyen lala'i ta punhintiggan nadan mangipanuh hi mihahapit. Ya tinukpaanay angahna ya alyonay, Hituwey ma'at hinan tagun adina pohdon an waday holag nan hi ibbana. ¹⁰Ta mihipun i diye ya hay pangalida i diyen himpamu'un ya pu'un di ma'id ha hapatutna.

^z 25:4 1 Kulintu 9:9; 1 Timothy 5:18 ^a 25:5 Matthew 22:24; Mark 12:19; Luke 20:28

¹¹Ya onha mun'awwitday duwan linala'i ya ume nan ahawan di ohan dida ta ena boddangan nan ahawana ta dinapanay indonan nan pi'yawwit ahawana ¹²ot hay atonyuh nan babai ya adiyu hom'on mu onyu ot putulon di ta'lana.

Mahapul An Nipto' Di Pungkiluyu ya Punlukudyu

¹³Mahapul an nipto' di atonyun mungkiluh nadan igattangyu ta adiyu kulukon nadan gumattang. ¹⁴Ya adiyu duwwaon di punlukudyu ta nan nipto' an punlukud di usalonyu. ¹⁵Ot mahapul an nan nipto' di pungkiluyu ya punlukudyu ta madukdukkey punhituwanyuh nan boblen idat Apu Dios i da'yu. ¹⁶Te nadan tatagun kuluk di atonda ya nunhiglay bungot Apu Dios i dida.

¹⁷Ot adiyu linglingon nan inat nadan tinanud Amalek i dita'uh din limma"uhan ta'u hi bobleda hi nalpuwan ta'uh ad Egypt. ¹⁸An aggeda timmakut i Apu Dios ta hidin tinigodan na'able ta'u ya ginubat dita'u ta numpateda nadan ibba ta'un na'udin nabulog. ¹⁹Ot hiya nan nagibbuh'e an impa'abak Apu Dios i da'yu nadan binuhulyu ta malinggop ayu moh nan boblen indat Apu Dios i da'yu ya adiyu ibahhon patayon an namin nadan tinanud Amalek ta wan malingling di ngadandah tun luta. Ot hanat adiyu linglingon ta atonyuh tuwe.

Hay Pangidawatanyuh Nan Hopap Di Ginapasyu

26 ¹Alyon bon Moses di, Wa'et dimmatong ayu mo i diyen boble an idat nan Dios an dayawon ta'u i da'yu ta da'yu moy munhituhdi ²ya alanyu dohah nadan mamangulun apitonyu an bungan di intanomyu ya inha"adyuh nan labba ya inyeyuh nan pinto' Apu Dios hi pundayawanyun hiya. ³Ya alyonyuh nan padin munhilbi i diyen timpu di, Hituwen inyali' di itiganan nan Dios an dayawon ta'u di nangidatong i ha"on ituwen boble ta impa'annungna din imbagana i handidan a'ammod ta'u. ⁴Ya inalan'en nan padi nan inyeyu ta iyenah hangngab nan punggobhan hi mi'nong i Apu Dios ⁵ya imbagayuh nan Dios an dayawon ta'u an alyonyu di, Handin ammodmin hi Jacob an i Aram ya ma'id ha nadutu' hi nunhituwana. Ta imme hi ad Egypt an oh'ohhada nan in'uyugna ot mi'ibobledahdi ya indani ya dimmakkodakkolda ot mumbalin hi ongal di abalinanda. ⁶Mu hidin paligligaton da'mih nadan i Egypt an numbalinon da'mih himbutda ⁷ot mumpahpahmo' ami i he"an Dios an dinayaw handidan a'ammodmi ya maphod ta dingngolmu nan dasalmi te tinigom di ligatmi ya hay emi napalpaligatan hinadan tamumi. ⁸Ta gapuh nan ongal an abalinam ya nadan atatakut an ina'inatmu ya nadan nakaskasda'aw an impatigom an milagro ya ingkak da'mi hi ad Egypt. ⁹Ot iyali da'mi ituwen boblen malumong ya makadangyan. ¹⁰Ot teen ad uwani ya idawat'un he"a Apu Dios nan hopap di bungan nadan intanom'u.

Ot alyon bon Moses di, Impadappuhyu'e ya inha"adyu dadiyeh hangngab nan punggobhan hi mi'nong hinan Dios an dayawon ta'u. ¹¹Ya inayaganyu nadan tinanud Libay ya nadan ni'iboblen da'yu ta mi'andan da'yun hina'ammah nan punhanaanyun Apu Dios hinadan wagahna i da'yu.

Hay Atonyuh Nan Mi'apuluh Nadan Gapasonyu

¹²Hinan mi'atluh tawon ya nan inhiwweyu an mi'apuluh (10) nadan inapityun bungan di intanomyu ya idatyuh nadan tinanud Libay ya nadan ni'iboblen da'yu ya nadan nun'apuhig ya nadan nun'abalu ta waday anonda ta adida ma'agangan. ¹³Ya nundasal ayuh nan Dios an dayawon ta'u an alyonyuy, Nagibbuh mon indat'u nadan niyappit i he"a Apu Dios hinadan tinanud Libay ya nadan ni'iboblen da'mi ya nadan nun'apuhig ya nadan nun'abalu an inunud'u nadan tugunmu i ha'on ta agge' imbahho ya agge' liningling. ¹⁴Ta agge' inan dadiye an ta'on on hidin minomnomana' ya agge' dinapa dadiyeh din nibilanga' hi nalugit ya ma'id i dadiye ha inyappit'uh nadan numpun'ate. Te inunud da'a an Dios an dayawonmi ya an namin nadan tugunmu nimpun ha'on. ¹⁵Ot hanat he"a Apu Dios an wah ad abunyan ya uhdungan da'mi ta wagahan da'min tatagum an tinanud Israel. Ya wagaham boh tuwen pumboblayanmin imbagam i handidan a'ammodmi an idatmu an malumong ya makadangyan.

¹⁶Ya alyon bon Moses di, Ad uwanin algo ya imbaga' nadan tugun nan Dios an dayawon ta'u ta wan ihamad ta'un un'unudon an namin nadan tuguna ya tudtuduna hi an namin an pangiy'e ta'u ya nomnom ta'u. ¹⁷Ya ad uwani ya imbagayun alyonyuy hi Apu Dios nimpe di dayawonyu ya un'unudonyu nadan tuguna ya an namin nadan tudtuduna ta nan pohdona ya abuh di atonyu. ¹⁸Ta hiya nan imbagan Apu Dios hi ad uwani an da'yuy tataguna an nabalol hi otona te hidiye tuwali din imbagana. Ot mahapul an un'unudonyun namin nadan tuguna. ¹⁹Ta hi an namin an tataguh tun luta ya da'yuy pumbalinonah ong'ongngal di abalinana. Ta pemanan da'yu ya mundingngol ayuh abobboble. Ya da'yun tatagu ya niyappit ayu hinan Dios an dayawon ta'u te hidiye tuwaliy imbagana.

Hay Atonda Hi Pangagwatandah Nan Wangwang An Nungngadan Hi Jordan

27 ¹Alyon Moses ya nadan ap'apun di himpahimpamu'un an tinanud Israel di, Mahapul an un'unudonyun namin datuwen imbagabagami hi ad uwani. ²Ta immagwat ayu'eh nan wangwang an nungngadan hi Jordan ta ume ayuh nan boblen idat nan Dios an dayawon ta'u ya inamungyu ha o'ongal an batu ya pinalitadaanyuh pulaw. ³Ya intudo'yuhdin namin datuwen tugun ya tudtudun Apu Dios. Atonyu datuwe te ipa'annung mon Apu Dios din imbagana i handidan a'ammod ta'un idatnan boble an

malumong ya makadangyan. ⁴Ta immagwat ayu'eh nan wangwang an nungngadan hi Jordan ya eyu nimpe inamung ha o'ngal an batu hinan nabillid an nungngadan hi Ebal ya pinalitadaanyu nimpeh pulaw.

⁵Ya inyammayuhdi ha punggobhan hi mi'nong an hay usalonyu ya nan batun agge napahok onu natiktikan hi gumo'. ⁶Ya ini'nongyuhdi nadan maghob an mi'nong hinan Dios an dayawon ta'u. ⁷Ya hidi boy pang'i'nonganyuh nadan mi'nong hi pi'hayyupanyu i Apu Dios ya inanyu ta mun'am'amlong ayuhdi hinan pundayawan hinan Dios an dayawon ta'u. ⁸Ya inip'iphodyun intudo' nimpe nadan tugun Apu Dios i dadiyen batun inamungyu ta nalakah bahaonyu.

Hay Dusan Nadan Adi Umunud

⁹Alyon bon Moses ya nadan padi an tinanud Libay hinadan ibbadan tinanud Israel di, Donglonyu tun ibagami. Dita'u ya numbalin ta'u hi tatagun Apu Dios.

¹⁰Ot mahapul an un'unudon ta'u nadan tuguna ya tudtuduna an imbagabaga' i da'yu hi ad uwani.

¹¹Ya alyon bon Moses di, ¹²Immagwat ayu'eh nan wangwang an nungngadan hi Jordan ya ume ayun tinanud Simeon ya tinanud Libay ya tinanud Judah ya tinanud Issakar ya tinanud Joseph ya tinanud Benjamin ta e ayu tuma'dog hidih nan nabillid an nungngadan hi Gerisim ta wagahanyu nadan tatagu. ¹³Ya da'yu'en udum an tinanud Israel an tinanud Ruben ya tinanud Gad ya tinanud Aser ya tinanud Sebulun ya tinanud Dan ya tinanud Naptali ya e ayu pibo tuma'dog hinan nabillid an nungngadan hi Ebal ta da'yuy mangibaga hinadan pundusan Apu Dios.

¹⁴Ya da'yu'en tinanud Libay ya ohha'ohhaonyun itkuk hinadan ibbayun tinanud Israel an alyonyuy, ¹⁵Madusa nan tagun mumpa'ot hi bulul onu mumpanday hi gumo' ya inyammanah ing'ingoh di kumpulna an nunhiglan umipabungot i Apu Dios ya aggena bo udot impa'in'innila ya ena impata'dog ta dayawona.

Ya tobalon nadan tatagun alyonday, Hiya peman.

¹⁶Ya alyonyu bon tinanud Libay di, Dusaon Apu Dios nan tagun pihulonay hi amana ya hi inana.

Ya tobalon nadan tatagun alyonday, Hiya peman.

¹⁷Ya alyonyu bon tinanud Libay di, Dusaon Apu Dios nan tagun mangidlig hi muhon.

Ya tobalon bon nadan tatagun alyonday, Hiya peman.

¹⁸Ya alyonyu bon tinanud Libay di, Madusa nan tagun mangipanguluh nakulap hinan nat'on an awon.

Ya tobalon nadan tatagun alyonday, Hiya peman.

¹⁹Ya alyonyu bon tinanud Libay di, Madusa nan tagun mungkuluk hinadan ni'iboblen dita'u onu nadan nun'apuhig onu nadan nun'abalu.

Ya tobalon nadan tatagun alyonday, Hiya paman.

²⁰Ya alyonyu bon tinanud Libay di, Madusa nan tagun ilo'nay ahawan amana an adina bainan di hi amana.

Ya tobalon nadan tatagun alyonday, Hiya paman.

²¹Ya alyonyu bon tinanud Libay di, Madusa nan tagun mangilo' hi animal.

Ya tobalon nadan tatagun alyonday, Hiya paman.

²²Ya alyonyu bon tinanud Libay di, Madusa nan lala'in mangilo' hinan hi ibbanan babai an ta'on on ohay hi amada onu ohay hi inada.

Ya tobalon nadan tatagun alyonday, Hiya paman.

²³Ya alyonyu bon tinanud Libay di, Madusa nan lala'in mangilo' hinan hi inan ahawana.

Ya tobalon nadan tatagun alyonday, Hiya paman.

²⁴Ya alyonyu bon tinanud Libay di, Madusa nan tagun mamateh nan ibbanan tagu an ta'on on ma"i^d ha nanginnila.

Ya tobalon nadan tatagun alyonday, Hiya paman.

²⁵Ya alyonyu bon tinanud Libay di, Madusa nan tagun mumpabayad ta hiyay mamateh nan ma"i^d ha bahulnan tagu.

Ya tobalon nadan tatagun alyonday, Hiya paman.

²⁶Ya alyonyu bon tinanud Libay di, Madusa nan tagun adina un'unudon datuwen tugun.^b

Ya tobalon nadan tatagun alyonday, Hiya paman.

Hay Wagah Apu Dios Hinadan Na'unud I Hiya

28 ¹Alyon bon Moses di, Un'unudonyu'e nan Dios an dayawon ta'u ta atonyun namin nadan tuguna an imbagabaga' i da'yu hi ad uwani ya ipabaktu da'yun hiya ta pamanan da'yu hi atagutaguh tun luta. ²Ya an namin datuwen punwagah Apu Dios ya mipa'annung hi'on nanongnan hiya an Dios an dayawon ta'u di un'unudonyu. ³Ya wagahana nan numboblanyu ya ta'on on nan nunlini"odan di bobleyu. ⁴Ya idatnay dakol hi holagyu. Ya padakolonay animalyu an umat hi baka ya kalnero. Ya atboh^din pumhod di itanomyu ⁵ta nanongnan waday gilingonyu hi iyammayuh tinapay. ⁶Ya an namin di atonyu ya wagahana. ⁷Ya nadan binuhulyun umalin mangubat i da'yu ya ipa'abak Apu Dios i da'yu ta mahihi"andan kumpulnay bumtikanda. ⁸Mu da'yu ya wagahana nimp^en namin di tamuwanyuh nan boblen idatnan da'yu ta mamapnuy alangyu. ⁹Ya nanongnan da'yuy ibilangnah tataguna an niyappit i hiya te hiyay imbagana tuwalin atona hi'on inaynayunyu nimp^en un'unudon nadan tuguna ta nan miyunnudan hinan pohdonay atonyu. ¹⁰Ta tigon di atagutaguh abobboble an da'yuy pinto' Apu Dios ya tumakutdan da'yu.

^b 27:26 Galasya 3:10

¹¹Ya idat Apu Dios i da'yuy dakol an imbabaleyu ya dakol an halunyu ya dakol an bungan di itanomyu i diyen boblen imbagana i handidan a'ammod ta'u hi idatnan da'yu. ¹²Te ipa'alinay udan hinan punhapulanyu ta pumhod an namin di itanomyu. Ta mabalin ayun mumpagawat hi udum an boble an bokon da'yuy e gumawat.

¹³Ta pumbalinon da'yu i Apu Dios hi mangipangpangulu an bokon da'yuy mi'udih. Ot inaynayunyu'e nimpe an mangun'unud hinadan tugun nan Dios an dayawon ta'u an ibagabaga' i da'yu hi ad uwani ya nanongnan malispitu ayu. ¹⁴Ot tigonyu ta ma"i'd ha ibahhoyu i datuwen tugun an idat'u i da'yu ta bokon nadan dios di udum an tataguy eyu dayawon ya punhilbiyan.

Hay Dusan Nan Adi Mangun'unud Hinadan Tugun Apu Dios.

¹⁵Alyon bon Moses di, Mu wa'e tuwali ta adiyu un'unudon hi Apu Dios ta iwalongyun mangun'unud hinadan tuguna ya tudtudunan imbaga' i da'yuh ad uwani ya an namin datuwen pundusana ya ma'at i da'yu. ¹⁶Ta ma'idutan nan pumboblayanyu ya ta'on on nadan nunlini"odan di bobleyu. ¹⁷Ya adi umdah nan apitonyu hi itanudyu. ¹⁸Ya oh'ohhay holagyu ya ta'on on nadan halunyu an umat hi baka ya kalnero. Ya oh'ohha boy ibungan di itanomyu. ¹⁹Ya ta'on on danay awadanyu ya ma"i'd ha hilbin nadan ilingotanyu. ²⁰Ya ha ahan di adi maphod ya hi'on du'gonyuh Apu Dios ya dakol di adi maphod an ma'at i da'yu ta aggeyu innilay atonyu ya nanongnay punligatanyu ta ingganah on ayu madadag. ²¹Ya ipa'alín Apu Dios di nat'onat'on an dogohyu ta mun'a'ate ayu ta ingganah ma"i'd ha mabati i da'yu hinan boblen umayanyu. ²²Ya dadiyen dogoh ya umat hinan adi ma'agahan onu nan ay apuy di pudut di adolyu. Ya nunhiglay potang ta madpal an namin di itanomyu ta makulibayatanda ta nunhiglay punligatanyu ta inggana nimpeh on ayu mun'a'ate. ²³Ya ma"i'd nimpe ha ipa'alínah udan ta kumulhi nan luta ta lo'tat ya ay gumo'. ²⁴Ta hay mihukkat hi ay udan ya nadan mun'alihbuk an hupu' ya nadan ay dapul an mun'a'agah an malpuh ad lagud ta inggana nimpeh on ayu madadag. ²⁵Ya wa'et e ayu mi'gubat ya ipa'abak da'yun Apu Dios hinadan binuhulyu ta mahihi"an ayu an ma"i'd ha adiyu bumtikan. Ta mumbalin hi atatakut nan ma'at i da'yu. ²⁶Ya hitun mun'a'ate ayu ya anon di hamuti ya nadan atap an animal di adolyu. Te ma"i'd ha mangabul i dida.

²⁷Ta ma'at datuwe i da'yu te ipaholtap Apu Dios i da'yu nadan hinoltap nadan i Egypt an umat hi pogha ya gulid an munnononah ya nan nunhiglay kiyakina an ma"i'd ha agahna. ²⁸Ya iyabulut bon Apu Dios ta mun'abobongang ya mun'apipilok ayu ya nunhiglay takutyu. ²⁹Ta ta'on on mapatal ya mundahdahadah ayun umat ayuh nan napilok. Ya an namin di atonyu ya ma"i'd ha iyatana. Ya minaynayun an paligligaton da'yuh udum an tatagu. Ya ma'akawan ayu mu ma"i'd ha bumoddang i da'yu.

³⁰Ya nan itbiyanyun babai ya nat'on di mangi'ahawa. Ya atbohdihi nan iyamayun bale an nat'on di mangibale. Ya ta'on on nadan itanomyun greyp ya bokon da'yuy mangan hi bungana. ³¹Ya ta'on on nadan bakayu ya tigonyuy pamaltiyanda mu adiyu tamtaman. Ya nadan dongkiyu ya piliton nadan binuhulyu an alan ya aggeda imbangngad. Ya ta'on on nadan kalnero ya alan nadan binuhulyu mu ma"i ha bumoddang i da'yu. ³²Ya mumbalindah himbut nadan imbabaleyuh udum hi boble. Ta ta'on onyu hahaddon hi abigabigat di umanamutanda on ma"i. Mu ma"i ha abalinanyu an e mangiyanamut i dida. ³³Ya hay mangan hinadan bungan di intanomyun nablayanyu ya nadan tatagun aggeyu in'innila. Ta ammuna ayuh eda palpaligaton. ³⁴Ta gapu i datuwen ma'ma'at i da'yu ya hiyay abonganganyu. ³⁵Ya ipa'al in nimpén Apu Dios di pogha an mihinap hi adolyu an adi ma'agahan an mihipun hi uluyu ta ingganah dapanyu.

³⁶Ya iye da'yu ya nan patulyu hi udum an boble ta hidiy eyu pundayawan hinadan dios di udum an tatagu an kayiw ya batu. ³⁷Ta mumbalin hi atatakut di tigoyu ta amod on da'yu e nganihngihilan hinadan tataguh nadan boblen pangiyayan Apu Dios i da'yu. ³⁸Ya ta'on on dakol di itanomyu mu oh'ohhay apitonyu te dadagon di dudun. ³⁹Ya athidi boh nadan itanomyun greyp an ta'on hi ipanapto'yu ya dadagon damdaman di bigih ta ma"i ha ibungadah anonyu ya ma"i ha iphodyuh bayah inumonyu. ⁴⁰Ya ta'on on ihinapyu bon muntanom hi bungbunga"an an olibo mu nuwaniy bungada on nun'a'agahda ta ma"i ha iphodyuh lana ya mantekah usalonyu. ⁴¹Ya wadaday imbabaleyu mu miyedah udum hi boble ta hidiy ibaludanda. ⁴²Ya anon di dudun nimpey intanomyu ya ta'on on nadan bungbunga"an hi bobleyu. ⁴³Ya nadan tatagun ni'iboblen da'yu ya diday kumadangyan ya ongal di abalinanda. Mu da'yu ya mumbalin ayuh nawotwot an ma"i ha abalinanyu. ⁴⁴Ta da'yu moy e umutang i dida ya dida moy mun'ap'apun da'yuh nan numboblayanyu.

⁴⁵Ta danae nadan himpangen ma'at i da'yu ta ingganah on ayu madadag an gapuh adiyu pangun'unudan hinan Dios an dayawon ta'u ya nadan tuguna ya tudtuduna an indatna i dita'u. ⁴⁶Ta danaen atatakut an ma'at i da'yu di mangipa'innilah nan a'at di pundusan Apu Dios i da'yu ya nadan tanudanyuh inggana. ⁴⁷Te agge ayu nunhilbih nan Dios an dayawon ta'u hidin mahawwalan di mahapulyu ya hidin malmallinggop ayu. ⁴⁸Ta munhilbi ayuh nadan binuhulyu an ipa'al in Apu Dios i da'yu an ta'on on nunhiglay inangangyu ya inuwohyu ya ma"i ha ilubungyu. Ta nunhiglay punligatanyu ta ingganah on da'yu dadagon i Apu Dios. ⁴⁹Ya dadiyen ipa'al in Apu Dios an mangubat i da'yu ya malpudah nidawwin boble an nat'on di hapitda an pamaag ya mahanawwangdan ayda agila an mungkohop hi awadanyu. ⁵⁰Ya atatakut di pangatda an ma"i ha lispitudah nadan amamma ya ininna ya ma"i bo ha homo'dah nadan

goggolang. ⁵¹Ya diday mangpuh nadan halunyu ya nadan intanomyu ta ingganah on da'yu dadagon i dida. Ta ma"i'd ha batiyondah nadan intamuyun makan ya ta'on on nan pinahapah an bayah ya lanan di olibo ya kalnero onu baka ta inggana nimpeh on ayu madadag. ⁵²Ya li"ubondan namin nadan boblen indat Apu Dios i da'yu ta pa"ihonda nadan binattun alad an pundinolanyu hi mangibaliw i da'yu. ⁵³Ya i diyen punli"uban nadan binuhulyu hi bobleyu ta paligaton da'yu i dida ya adi ayu pa"itpol hi inanggyu ta ta'on on nadan u"ungan imbabaleyu an indat nan Dios an dayawon ta'u on pun'a'anyu. ⁵⁴Ta ta'on on nadan linala'in nunhiglay uleda ya mumbalinda hi ma"i'd ha homo'dah nadan hi ibbada ya ta'on on nan pohpohdondan ahawa ya nadan nabatin imbabaleda. ⁵⁵Ta adida idattan didah nan anondan lamoh di imbabaleda an gapu ta ma"i'd ha udum hi makan te lini"ub da'yu nimpeh nadan binuhulyu. ⁵⁶Ya atbohdi' nan nunhiglay ulenan babai an handi'e ni' ya adina pohdon di nalugit an ta'on on ha ena dumallanan hinan luta ya onha mabalin ot adina igatin hinan luta mu i diyen a'atana ya ukuhana nan ahawana ya nadan imbabalena ⁵⁷ta adina ipatpatigo ya inana nan pi'yayyam an imbabalena ya ta'on on nan balayyana. Te ma"i'd nimpe ha makan i diyen punli"uban nadan binuhulyu hi bobleyu. ⁵⁸Ta athinay ma'at i da'yu hi'onyu adi un'unudon nadan tugun an nitudo' ituwen liblu ta bokon hanan ma"i'd ha nihippatan di amaphodnan Dios di dayawonyu. ⁵⁹Ya pa'aliyona boy atatakut an dogoh i da'yu ya nadan tanudanyu ta holtaponyuy ma"i'd ha nipaddunganan ligat ya dogoh. ⁶⁰Ya handidan takutanyun nunhiglan dogoh ad Egypt ya ma'atdan namin i da'yu. ⁶¹Ya ta'on on nadan udum an dogoh an agge nitudo' ituwen Nitudo' an Tugun ya ma'at i da'yu ta ingganah on ayu nimpe mun'a'ate. ⁶²Ta ta'on on ayu dakkodakkol ni' an umat hi dinakol di bittuwon hi ad lagud ya ammuna ha oh'ohha hi mabati i da'yu. Ot athituy ma'at i da'yu hi'onyu adi un'unudon nan Dios an dayawon ta'u. ⁶³Ta nan ongal an naminhod Apu Dios an nunwagah i da'yu ta dimmakol ayu ya pinumhod ayu ya athidi mo boy naminhodnan manadag i da'yu ta ingganah on ayu mama"i'd hinan boblen eyu pumboblayan. ⁶⁴Ta iwakat da'yun Apu Dios hi abobbobleh tun luta. Ta e ayu mundayaw hinadan dios an dayawondan kayiw ya batuy niyamma an aggeyu in'innila ya ta'on on handidan a'ammodyu ya aggeda innila dadiyen dios. ⁶⁵Ya i dadiyen boble ya ma"i'd ha e luminggopan di nomnomyu an hay eyu umanamutan di minonomnom i da'yu. ⁶⁶Ya hay itakutyuh abigabigat ya ahilohilong ya hay eyu atayan. ⁶⁷Ya nawi"it'e on pohdonyun mahdom. Ya indanit nahdom ya pohdonyu bon mabigat. Te abigabigat on nunhiglay takutyuh nadan tigotigonyun ma'ma'at. ⁶⁸Ya ta'on on imbagan Apu Dios hi adiyu ipatnan ibangngad hi ad Egypt mu lo'tat ya milugan ayuh papol ta ibangngad da'yun hiya hi ad Egypt. Ya hay awadanyuhdi ya eyu ihbut

di adolyu ta mumbalin ayuh himbut nadan binuhulyu mu ma"i'd ha naminhod an mangattang i da'yu.

Hay Intugutugun Moses Hinadan Tatagu

29 ¹Datuwen imbagabagan Moses hinadan tinanud Israel hi ad Moab ya datuwe nadan imbagan Apu Dios an atona i dida ta middum hinadan imbagana hi atonda hidin wadadah nan billid hi ad Horeb.

²Ya hi Moses ya inayagana bon namin nadan ibbanan tinanud Israel ot alyonay, Dita'u ya tinannigo ta'u nadan ina'inat Apu Dios hinan patul hi ad Egypt ya nadan ap'apun munhilbin hiya ya an namin nadan tataguhdi. ³Ya tinannigo ta'u dadiyen atatakut an namalpaligatna i dida ya nadan nakaskasda'aw an milagro an mangipatigoh abalinana an Dios. ⁴Mu ingganah ad uwani ya agge da'yu indattan i Apu Dios hi abalinanyun manginnilah ibalinan nadan na'na'at an tinannigo ta'u ya dingngodingngol ta'u. ⁵Te tigonyun napat (40) di tawon an impangulu dita'un Apu Dios hinan agge naboblasyon an e ta'u immaninnabatan mu agge napnappa"ih nadan lubung ta'u ya hapatut ta'u. ⁶Ya ma"i'd bo ha balun ta'uh makan ya ma'inum mu indat Apu Dios di intanud ta'u ta way aton ta'un manginnila an hiya nan Dios an dayawon ta'u. ⁷Ya hidin dimmatong ta'uh tu ya ginubat dita'u hinadan tindalun Sihon an patul hi ad Hesbon ya hi Og an patul hi ad Basan mu inabak ta'u dida. ⁸Ot sakupon ta'u nadan bobleda ot idat ta'uh nadan tinanud Ruben ya tinanud Gad ya hay godwan di tinanud Manasseh. ⁹Ot hiya nan hanat ihamadyun un'unudon nadan tugun Apu Dios ta wan an namin di atonyu ya wagahana. ¹⁰Ot ad uwani ya wahtu ta'un namin hitun pundayawan ta'u hinan Dios an dayawon ta'u an dita'uh nadan ap'apun di himpahimpamu'un ya mangipanuh hi mihahapit ya nadan udum an mangipangpangulu i dita'u. ¹¹Ya wahtuda bo nadan imbabale ta'u ya nadan ahawa ta'u ya nadan ni'uyug an ba'baalon ta'un mangidadaan hi itungu ya liting. ¹²Ya manu'e hi na'amung ta'uh ad uwani ya ta wan donglon ta'u nadan ibagan Apu Dios an atona i dita'u hi'on ibaga ta'un un'unudon ta'u nadan tuguna. ¹³Ot hi Apu Dios ya pohdona bon ipa'innila an dita'uy ibilangnah tataguna. Te hiyay imbagana tuwali i handidan a'ammod ta'un da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob. ¹⁴Mu bokon dita'uh ad uwani ya abuh di pangipa'annungana i datuwen imbagana ¹⁵te ta'on on nadan mun'atanudan. ¹⁶Ot da'yu ya innilayuy a'at di nunhituwan ta'uh ad Egypt ya athidih boh nadan inwa ta'un boblen di binuhul ta'u. ¹⁷Ta tinannigo ta'u nadan nunhiglan umipabungot i Apu Dios an bulul ya nadan dayawonda an inyammada an batu ya silber ya balitu'. ¹⁸Ot tigon ta'u ta ma"i'd i dita'u ha lala'i onu babai onu ha himpamu'un hi ad uwani hi mangiwalong an mangun'unud hinadan tugun nan Dios

an dayawon ta'u ta nadan dios an dayawon di udum an tatagu di ena dayawon. Te nan mangathidi ya mipaddung hinan nitanom an hay ibungana ya nan guwaden pumate. ¹⁹Ot iha"ad ta'u datuweh nomnom ta'u ta ma"i di dita'u hi ad uwani ha mungngoheh alyonay, Ha'on ya nanongna damdaman pumhoda' an ta'on on ato' nan pohpohdo' an aton. Ta hiyay lummuh adusaan ta'un namin an ta'on on nadan nipto' di pangatda. ²⁰Te hi Apu Dios ya adina pakawanon hinan numbahulana. Ot umannung an ma'at i hiya nan nunhiglan bungot Apu Dios ta holtaponan namin nadan nitudo' an pundusan Apu Dios ta malingling di ngadanah inggana. ²¹Ot nan athidin tagu ya adi ibilang Apu Dios hi taguna ta mipa'annung nimpen hiyan namin nadan pundusana an nibagah nan Nitudo' an Tugun. ²²Ta tigon nadan tanudanyuh udum hi algo ya nadan umalin malpuh nidawwin boble di ligat ya dogoh an ipa'alín Apu Dios hinadan bobleyu. ²³Te mumbalin di bobleyu hi asidu ya ahin ta ma"i ha mabalin hi tumubuhdi. Ta umat hi ad Sodom ya hi ad Gomorah ya hi ad Admah ya hi ad Seboim an dinadag Apu Dios an gapuh bungotna. ²⁴Ta nadan tataguh abobboble ya alyonday, Tanganu nin on namaag ya athidiy nangat Apu Dios i naen boble? Nganne nin di lummu ta nunhiglay bungotnan dida?

²⁵Ya mibaga i dida an manu'e ya inwalong nadan tatagun mangun'unud hinadan imbagan nan Dios an dinayaw handidan a'ammoddah din nangikakana i dida hi ad Egypt. ²⁶Ta hay inhukkatda ya nan eda nunhilbiyan hinadan dios an dayawon di udum an tatagu an ta'on on ipagol Apu Dios. ²⁷Ta hiya nan nunhiglay bungot Apu Dios hinadan tatagun nunhiti i naen boble ot ipa'annungna an didan namin nadan impitudo'nah nan liblu an holtaponda. ²⁸Ta gapuh bungotna ya paddungnay bina'gutna didah nan numboblalanda ot iyaldana didah udum an boble ta ingganah ad uwani ya wahdida.

²⁹Ot alyon bon Moses di, Ta'on on waday agge impa'innilan nan Dios an dayawon ta'u i dita'u mu nadan impa'innilana ya mahapul an un'unudon ta'u ya nadan tanudan ta'uh inggana.

Hay Pammo'an Apu Dios Hinadan Muntutuyuh Bahulda

30 ¹Alyon bon Moses di, Mipa'annung'e ta patnaonyu danaen nibaga hi ad uwani an punwagah Apu Dios ya nan pundusana ya hanat nomnomonyu danae an ta'on on da'yu inwakat hi udum an boble hinan Dios an dayawon ta'u. ²Ot ibangngadyu'e hinadan imbabaleyu an mangun'unud i Apu Dios an dayawon ta'u ya ihamadyun un'unudon hi an namin an pangiyeyu ya nomnomyu nadan imbagabaga' hi ad uwani an tuguna ³ya hom'on da'yu hinan Dios an dayawon ta'u. Ta ibangngad da'yuh nan numboblalanyu. Ya mibangngad bo nan wagahnan da'yu ta hiyah diyen pumhod ayu ⁴an ta'on on ayu niwakat hi adaddawwin

boble ya ipa'anamut da'yun hiya. ⁵Ta wan nanongnan da'yuy munhituh nan boblen nidat i handidan a'ammodyu. Ya ipapto' da'yu ta iyal'alanay eyu pumhodan ya hay eyu dumakolan mu handidan a'ammodyu. ⁶Ya ipaphodnay pangiyeyu ya ta'on on nadan tanudanyu ta wan hiyay pohpohdonyu hi an namin an pangiyeyu ya nomnomyu ta way atonyun mi'tagu. ⁷Mu ipa'annung nan Dios an dayawon ta'u danaen nibaga an pundusana hinadan binuhulyun namalpaligat i da'yu. ⁸Mu da'yu'e ya mumbalin ayu mo hi na'na'unnud i Apu Dios ta nadan tugunay un'unudonyu an datuwe tun ibagabaga' i da'yu hi ad uwani. ⁹Ot nan Dios an dayawon ta'u ya boddangan da'yu ta pumhod an namin di itamuyu. Ya dumakolday imbabaleyu ya atbohdiy animalyu ya mahawwalan di bungan di itanomyu. Te nan Dios an dayawon ta'u ya ma'amlong i da'yu ta pakadangyanon da'yu ta umat hi pun'am'amlongana i handidan a'ammot ta'u. ¹⁰Mu gahin nimpey na'na'unnud ayu i datuwen tuguna ya tudtuduna an nibagah nan Nitudo' an Tugun. Ta hi Apu Dios di mipabaktuh nan nitaguwanyu.

Hay Itaguwan Onu Hay Atayan

¹¹Tun ibagabaga' an tugun'u i da'yu hi ad uwani ya agge naligat hi eyu pangatan te dingngolyuh tun awadan ta'u ¹²an bokon hi ad abunyan ya ammunay awadana. Te onha hidiy awadana ot mabalin an alyonyuy nganney e mangala ya inyalina ta wan donglonmi ya inunudmi? ¹³Ya bokon mahan hinan nabattan hi baybay di awadana ta ma'id ha pambalyuh alyonyu hi ma'id ha mangipadngol i da'yu ta wan unudonyu. ¹⁴Te wadan da'yu an innilayu ya haphapitonyuy a'atna ot hanat un'unudonyu. ¹⁵Ot ad uwani ya piliyonyu hi'on nan pangipapto' Apu Dios i da'yu ta mi'tagu ayu onu nan pundusana an atayanyu di piliyonyu. ¹⁶Ot ibaga' i da'yu hi ad uwani ta wan nan Dios an dayawon ta'uy pohpohdonyu ya nan miyunnudan hinan pohdonay atonyu ya nan tuguna ya tudtudunay un'unudonyu. Ot atonyu'ehdi ya umannung an wagahan da'yun hiya hinan boblen eyu punhituwan ta pumhod ayu ya atbohdiin dumakol ayu. ¹⁷Mu onha udum hi algo ya iwalongyun mangun'unud hinadan tuguna ta nadan dios an dayawon di udum an tataguy dayawonyu ¹⁸ya ibaga' tee i da'yu an madadag ayu. Ya adi madney iha'adanyu i diyen boblen umayanyu hitun umagwatanyuh nan wangwang an nungngadan hi Jordan.

¹⁹Ot nan piliyonyu i danaen itaguwan onu atayan ya nan punwagah Apu Dios onu nan pundusana ya ibaga' hi ad abunyan ya tun luta ta tistiguwan da'yu. Ot maphod di hay piliyonyu ya nan itaguwan ta wan mi'tagu ayun namin hinadan imbabaleyu. ²⁰Ta nan Dios an dayawon ta'u nimpey pohpohdonyu ta nan hapitnay donglonnyu ya hiyay inun'unudyu. Te hi Apu Dios di nalpuwan di nitaguwanyu. Ot danae'ey atonyu ya

umannung an madney punhituwanyuh nan boblen imbagan Apu Dios hi idatnah nadan a'ammod ta'un da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob.

Hay Nihukkatan Joshua I Moses

31 ¹Hidin nagibbuh an imbagan Moses danaeh nadan tatagu ot alyona boy, ²Ha'on ya hinggahut ta bainti (120) moy tawon'u. Ot adi' mo abalanan an mangipangulun da'yu. Ya imbagan damdaman Apu Dios an adi mabalin hi agwato' nan wangwang an nungngadan hi Jordan. ³Mu hay mangipangulun da'yu ya nan Dios an dayawon ta'u ta dadagona nadan tatagu i dadiyen boblen pangayanyu. Ta da'yu mihukkat an e mumboblehdi. Ya imbagan tuwalin Apu Dios an hi Joshua moy mangipangpangulun da'yu. ⁴Ot nan inat Apu Dios an nanadag hinadan patul nadan tinanud Amor an da Sihon i Og ya nadan bobleda ya athidi boy atonah nadan tataguhdi. ⁵Ot hi Apu Dios ya ipa'abakna didan da'yu ta hiya nan mahapul an unudonyun namin nadan imbaga' hi atonyun dida. ⁶Ot pabikahonyuy nomnomyu ta adi ayu tumakut i dida. Te nan Dios an dayawon ta'u di mangipangulu nimpe i da'yu. Ot adi da'yu inganuy i hiya ya adi da'yu taynan.

⁷Ot ayagan Moses hi Joshua ot alyonan hiya hi hinangngab nadan ibbadan tinanud Israel di, Mahapul an pabikahom di nomnommu te he'ay mangipangpanguluh tudan ibbam an tatagun e mumbobleh nan imbagan Apu Dios i handidan a'ammod ta'un idatna i da'yu. Ta dimmatong ayu'e ya ginodwagodwam ta pumboblayanyun namin. ⁸Ot hi Apu Dios di pun'ibbayu an mangipangpangulu i da'yu ta adi da'yu nimpe taynan i hiya ya adi da'yu inganuy. Ot hiya nan adi ayu tumakut ya adi ayu minomnoman.

Hay Pumbahaandah Nan Tugun Apu Dios

⁹Intudo' Moses datuwen tugun ya tutdudun Apu Dios ot idatnah nadan padi ya hinadan udum an tinanud Libay an mangiyattang hinan Kahun an nittuwan nan Hapit Apu Dios ya hinadan ap'apun di himpahimpamu'un an tinanud Israel. ¹⁰Ot ibaganan didan alyonay, Madatngan'e nan mi'apituh tawon an punlinglinganyuh nadan impa'utangyu an hidiye bo nan pungngilinyuh nan e ta'u nun'anallungan hinan inwa'inwa ta'uh nalpuwan ta'uh ad Egypt ¹¹ya ma'amung ayuh nan pot'on nan Dios an dayawon ta'u hi pundayawanyu ya imbahayu datuwen tuguna ta punhindodongolanyun namin. ¹²Ot hiya nan ayaganyun namin nadan tatagu an ta'on on nadan u'unga ya minamakilog ya nadan ni'iboblen da'yu. Ta donglonda ta innilaonday atondan mangun'unud i Apu Dios ya nadan tuguna. ¹³Ta nadan imbabaleyun agge ni' nanginnilah nadan tugun Apu Dios ya donglonda ta innilaonday atondan mangun'unud i Apu Dios ta wan hiyay takutandah

nan eyu pumboblayan hi dommang tun wangwang an nungngadan hi Jordan.

Hay Ma'udih Imbagan Apu Dios I Moses

¹⁴Indani ya alyon bon Apu Dios i Moses di, Agagga mo ya madatngan di atayam. Ot hiya nan ayagam hi Joshua ta ume ayuh nan tabernakel ta ibaga' nadan atona. Ot ume da Moses i Joshua.

¹⁵Ot mumpatigoh Apu Dios hinan bugut an kinumhop hinan baktun nan panton nan tabernakel. ¹⁶Ot alyon Apu Dios i Moses di, Adi madne ya e'a middum hinadan a'ammodmu. Mu tudan tatagu ya umedah nan boblen nat'on di dios hi dayawonda ta lo'tat ya du'gona' hitudan tatagu ta iwalongdan mangun'unud hinadan tugun'un dida ta nadan dios di udum an tatagu di dayawonda. ¹⁷Ta hiya nan inganuy'u didan gapuh bungot'u ta dakol di nunhiglan punligatanda. Ya adi' mo boddangan dida ta madadagda. Ta ahida alyon di, Manu'e hi athituy ma'ma'at i dita'u ya din'ug ta'uh Apu Dios. ¹⁸Ta ipa'annung'un mangiwalong i dida an gapuh nadan adi maphod an atonda an eda mundayaw hinadan dios di udum an tatagu.

¹⁹Ya alyon bon Apu Dios di, Itudo'yuh tuwen kanta ta itudduyuh nadan ibbayun tinanud Israel. Ta ipakantam i dida ta mangipanomnom i dida hinadan pohdo' an atonda ta ma'id ha pambaldah nan adida pangun'unudan i ha'on. ²⁰Te hitun pangiyaya' i dida hinan imbaga' i handidan a'ammodyun boblen makadangyan ya malumong ya mabalin an mahawwalan di makan hi itanudda. Mu gapu ot bo ta mamabhugda ya ihipundan e mundayaw hinadan dios di udum an tatagu. Ta du'gona' i dida ya ngohayonda nadan imbaga' an ato' i dida. ²¹Ta hitun umaliyan di dakol an punligatanda ya hituwen kanta di mangipanomnom i dida hi'on tanganu on athidiy ma'ma'at i dida. Ta adi linglingon nadan holagdah tuwen kanta. Te datuwen tatagu ya innila' di wadah nomnomda an ta'on on aggeda ni' dimmatong hinan boblen imbaga' tuwali hi idat'un dida.

²²Ta hi Moses ya nun'itudo'nah tuwen kanta i diyen algo ot ituddunah nadan ibbanan tinanud Israel.

²³Ya hi Apu Dios ya ibagana bo i Joshua an alyonay, Pabikahom di nomnommu ta adi'a tumakut. Te he''ay mangipanguluh tudan ibbam an tinanud Israel hinan boblen imbaga' hi idat'un da'yu.

Hay Imbagan Moses Hinadan Tinanud Libay

²⁴Hidin nagibbuh an intudo' Moses an namin nadan tugun Apu Dios i han liblu ²⁵ot idatnah nadan tinanud Libay an mangmangdon hinan Kahun an nittuwan nan Hapit Apu Dios. ²⁶Ot alyonan diday, Eyu iha''ad hi haggon nan Kahun ta hinaen Nitudo' an Tugun di mangipatigon innilayu nan pohdon Apu Dios hi atonyu. ²⁷Mu innila' an nunhiglay

ngoheyu. Te ta'on tuwalih on wadawadaa' i da'yu ya impatigoyuy nungngohayanyun Apu Dios ot namama moh on ma'ida'. ²⁸Ot ayaganyun namin nadan ap'apun di himpahimpamu'un ya nadan mangipanuh hi mihahapit ta ibaha' datuwen tugun i dita'un namin ya binagaa' di ad abunyan ya tun luta ta diday tistigu ta'u ot innila ta'u nan pohdon Apu Dios hi atonyu. ²⁹Te mateya'e ta ma'ida' mon da'yu ya innila' an adi madne ya nan pumbahulan di iyal'alayun aton te iwalongyun mangat hinadan nipto' an pangat an imbagabaga' i da'yu. Ta hiya nan munligat ayu te gapuh bungot Apu Dios hinan adi maphod an ato'atonyu.

³⁰Ot ma'amungdan namin an tinanud Israel ta ohha'ohhaon Moses an ibaga nan nitudo' hinan kanta ta inggana ot magibbuh.

Nan Kantan Intuddun Moses

- 32** ¹Hituwe nan kanta an alyonay,
Da'yu hi ad lagud ya hitun luta ya donglonyu tudan ibaga'.
- ²Ot hanat datuwen tudtudu' an ibagabaga' i da'yun i'iba' an tinanud Israel ya umat hinan udan an taguwonay nitanom ya umat boh nan dulnu an taguwonay holo'.
- ³Ot middum ayun ha'on ta nan anabaktun Apu Dios an dayawon ta'uy haphapiton ta'u.
- ⁴Te hiya ya ay doplah an nahamad hi ihi"ugan.
Ya nipto' an namin di atona an ma"i'd ha ibahhawana.
Hi Apu Dios ya ipa'annungnan namin di ibagana te adi munlayah.
- ⁵Mu da'yu ya adi maphod di ina'inatyu i hiya an ma"i'd ha bainyu ta hiya nan unhaot adi ayu mibilang hi tataguna te mumpunlayah ayu.
- ⁶Undan hinaey pangipatigoyuh punhanaanyun Apu Dios an da'yun ma"i'd ha nomnomnan tatagu an ay nun'awewe'we'?
- Ya undan bokon hiyay hi amayu an nunlumu i da'yu ot pumbalinon da'yuh himpamoble?
- ⁷Nomnomnomonyundi anu nadan na'at hidin nadne.
Mahmahanyuh nadan a'ammodyu ya nadan nun'anomnoman ta ipa'inniladan da'yu.
- ⁸Hidin impiyappong nan nabaktun Dios nadan nat'onat'on an pumboblayan di tatagu ya hay boble ta'u ya miyunnudan hi dinakol ta'un holag Israel.
- ⁹Te dita'un tinanud Israel ya dita'uy pinto' Apu Dios hi mibilang hi nabalol an odona.
- ¹⁰Ya inakhupan dita'un Apu Dios hinan agge naboblayan an ay puwo' nan dibdib hidi.
Ot ipanapto' dita'u te imbilang dita'u nimpe i hiya hi nabalol an odona.

- 11 Ot itanudduwan dita'u i Apu Dios an umat hi aton di agila an mangitudduh aton nadan impahna an tumayap.
Ya nundadaan an bumoddang i dida hi'on tigonan magahda.
- 12 Ya hay nangipangpangulun dita'u ya hi Apu Dios an ma'id ha udum hinadan dios di udum an tatagu hi bimmoddang.
- 13 Ot iye dita'uh nan nabaktu an pumboblayan ot panganon dita'uh nadan bungan di intanom ta'u ya nadan danum di alig an ma'alah nan way doplah.
Ot idatna boy mahapul ta'u an manteka an ma'alah nadan nitanom an olibo hinan way mabatu.
- 14 Ot ipa'inuman dita'u boh gatas di baka ya guldung.
Ot pihdaan dita'uh nadan nipataban kalnero ya guldung ya nadan mapmaphod an tangbal an kalneron nalpuh ad Basan.
Ya atbohdiy anon ta'u an maphod an wit.
Ot pa'inuman dita'uh nadan mun'aphod an malpuh nadan danum di greyp.
- 15 Mu hidin pinumhod ta'u an gapu ta mamabhug ta'u ya mun'atataba ta'u ya din'ug ta'uh Apu Dios an mi'alig hi doplah an ihi"ugan ta'u an ta'on on hiyay nunlumu i dita'u.
Ta ay ma'id ha balol nan nangihwangana i dita'u.
- 16 Ot hanan dios di udum an tataguy e ta'u dayawon ta impabungot ta'uh Apu Dios an gapuh nadan nunhiglan umipabungot i hiya an at'aton ta'u.
- 17 Ya namama te nadan dimunyuy nangidawatan ta'uh nadan i'nong ta'u an agge ta'u in'innila dadiyen dios di udum an tatagu te pa'awwadada ya ta'on on handidan a'ammod ta'u ya aggeda in'innila dida.
- 18 Ta din'ug ta'u nan Dios an mi'alig hi doplah an ihi"ugan ta'u ya nangipanapto' i dita'u.
Ta liningling ta'u hiya an nangdat hi itaguwan ta'u.
- 19 Ta nunhiglay agge naminhodan Apu Dios i diyen at'aton ta'u.
Te dita'un imbilangnah imbabalena ya impabungot ta'u hiya.
- 20 Ta hiya nan alyonay, Aga'e ta adi' boddangan dida ta tigo' on nganney pumbalanan danaen adi dumngol ya adi mangun'unud an tatagu.
- 21 Te impabungota' i dida hinan eda pundayawan hinadan ma'id ha hilbinan dios.
Ta hiya nan usalo' nadan tatagun adi mundayaw i ha'on ta diday mangipabungot i dida an gapuh amohda.
- 22 Te hay bungot'u ya umat hinan mundalang an apuy an gobhonan namin an ta'on on nan dallom di lubu' ya an namin di matigoh tun luta ta ingganah nan gopnad di billid.

- 23 Te hi Apu Dios ya pa'aliyonay nunhiglan punligatanyu.
Ta da'yuy pangipto'anah nadan ipanana.^c
- 24 Te alyonay, Ipa'ali' di nunhiglan bitil ya dogoh i da'yu ta mate ayuh
inagangyu ya dogohyu.
Ya ipa'ali' boy atatakut an atap an animal ya ulog an pumate.
- 25 Ya ipa'ali' boy mangubat i da'yu ta mun'ate ayu an ma'id ha
holagyu.
Ya ta'on on hinan numpunhituwanyu ya nunhiglay takutyu.
Ya ta'on on nadan mumpangilog an linala'i ya binabai ya goggolang
ya ta'on on nadan a'amamma ya mateda.
- 26 Ot alyo' di unhaot dadago' didan namin ta ma'id ha ohah mabati.
Ta wan malinglingdah inggana.
- 27 Mu adi' pohdon an athidiy aton nadan binuhulyu i da'yu te alina ya
ilattuwasdan alyonday diday nangabak hinadan tatagu'.
- 28 Athinay imbagan Apu Dios i da'yu te ma'id ha nomnomyu an adiyu
ma'awatan nan pohdonan ipa'innila i da'yu.
- 29 Onha nanomnoman ayu ot ma'awatanyuy gapuna ta athidiy ma'at i
da'yu.
- 30 Te ngalngalam ihya ta nan ohan binuhulyu ya abakonay hinlibun
(1,000) da'yu.
Ya nan duwan binuhulyu ya abalinandan abakon di himpuluy libu
(10,000) i da'yu.
Manu'eh athinay ma'at i da'yu ya inwalong da'yun Apu Dios.
- 31 Te hiya an mi'alig hi doplah an ihi"ugan ta'u ya adi umat hinan
punhi"uganda an ma'id ha abalinana ya ta'on on nadan binuhulyu
ya inniladan athidiy a'atna.
- 32 Ya nadan binuhulyu ya umatdah nan greyp hi ad Sodom ya hi
ad Gomorah an ma'id ha hilbin nadan bungada te mumpait ya
napnuh guwade.
- 33 Ya atbohdi hinan bayahda an umat hinan guwaden di hakuku an
pumate.
- 34 Mu hi Apu Dios ya alyonay innilanan namin nadan at'atonyu.
Ya hadhaddonay adatngan di pundusaana i da'yu.
- 35 Te alyonay hiyay ukod an mangiballoh.
Ta adi madne ya madatngan di adadaganyu ta mama'id ayu.^d
- 36 Te hi Apu Dios ya dusaona nadan tataguna mu wada damdamay
homo'nan didan baalna hi paniganan adida abalinan an
mangibaliw hi adolda ta oh'ohhay mabati i dida.
- 37 Ya ahina alyon i diday,

^c 32:23 Nan pana ya hidiye nan bokang an usalondan e mi'gubat. ^d 32:35 Hay alyon di udum an Biblia ya nadan binuhul nadan tinanud Israel di nibagahtu.

- Daanda bo nadan dios di udum an tatagun nangidinlanyu hi mangibaliw i da'yu?
- 38 Da'yu ya indawadawatyu i dadiyen dios di udum an tatagu nadan taban di ini'no'i'nongyu.
Ya athidi boh nadan bayah an diday nangidawatanyu. Ot agayu ta ayaganyu dida ta boddangan da'yu ya impapto' da'yu.
- 39 Ot alyon bon Apu Dios di,
Ibaga' i da'yu an ha'on ya abuh di Dios an ma'id ha udum.
Ya ha'on di waday abalinanan mamateh tagu ya ha'on boy alpuwan di itaguwan.
Ya abalina' bon humugat ya mangipaphod hi hugat.
Ya ma'id ha mabalin hi manangga i ha'on hinan ato'.
- 40 Ot ha'on an Dios an wadawadah inggana ya ibaga'
- 41 an ha'on ya paddungnay tadoma' di ispada' ya imballoh'uh nadan ma'ahihhiwoh i ha'on.
- 42 Ta ma'ido' an namin nadan mi'buhul i ha'on.
Ta malamuh nan ispada' hi dalada.
Te pumpate' nadan nun'ahugatan ya nun'ibalud ya nadan ap'apun dadiyen binuhul.
- 43 Ot da'yun tataguh abobboble ya middum ayun mi'yam'amlong hinadan tatagun Apu Dios.
Te hi Apu Dios di mangiballoh nan inat nadan binuhuldan namatepateh nadan baalna.
Ya linglingonay bahul ta'un tinanud Israel an tataguna ya impaphodnay numboblanyan ta'u.
- 44 Ta hi Moses an nun'ibbanah Joshua ya inohha'ohhanan imbahah nadan tatagu nan kanta.

Hay Ma'udih Hinapit Moses

45 Hidin indappuh Moses nan imbahana 46 ot alyonay, An namin nadan dingngolyun nibagabagan da'yuh ad uwani ya mahapul an atonyun namin datuweh nitaguwanyu. Ya intudduyuh nadan imbabaleyu ta hiyay nanongnah un'unudonda. 47 Te danaen imbagabaga' ya bokon hapit ya ammuna te hiyay pi'taguwanyu. Ot hi'on inaynayunyun un'unudon ya madukdukkey pi'taguwanyuh nan boblen eyu punhituwan hi dommang nan wangwang an nungngadan hi Jordan.

Nibagay E Atayan Moses

48 I diyen algo ya wada boy imbagan Apu Dios i Moses an alyonay,
49 Ume'ah nadan billid an nungngadan hi Abarim hidih ad Moab ya tinikidmu nan billid hi ad Nebo an nidommang hi ad Jeriko. Ya minangmangmuhdi nan bobleh ad Kanaan an idat'uh tudan ibbam an

tinanud Israel. ⁵⁰Ya hidih nan billid di atayam ta umat i ibbam an hi Aaron an nateh nan nabillid hi ad Horeb. ⁵¹Te imbakhoyu nan tugun'uh hinangngab nadan ibbayun tinanud Israel hi awadanyuh nan obob hi ad Meribah hi ad Kades hinan agge naboblayan hi ad Sin. Te aggeyu impatigoy aphod'uh nadan tatagu. ⁵²Ta hiya nan mangmangom ya ammuna nan bobleh ad Kanaan mu adi'a dumatong hidi.

Hay Nunwagahan Moses Hinadan Tatagu

33 ¹Hituwey nunwagah nan baal Apu Dios an hi Moses hinadan ibbanan tinanud Israel ot ahi mate ²an alyonay, Hi Apu Dios ya nalpuh nan billid hi ad Sinai ot ipa'innilanay a'atna i dita'uh nan nun'abillid hi ad Seir^e ya ta'on on hinan nun'abillid hi ad Paran. Te immalih awadan ta'u an nun'ibbanay linibun anghel an inodnanay apuy.

³Ot mundasal hi Moses an alyonay, He"a Apu Dios ya immannung an pinpinhod da'min tatagu ya ipappapto' da'mi. Ot mundu"un amih way hukim an mundayaw i he"a. Ya unudonmi nan hapitmu ⁴an na'ballol an tugun an imbagam i ha"on an hi Moses.

⁵Ya he"a Apu Dios di numbalinonmi hi patulmin tinanud Israel hidin na'amungan nadan mangipangpangulu i da'min himpahimpamu'un. ⁶Ot hanat nanongnan waday holag Ruben an ta'on on oh'ohhada.

⁷Ya hinadan tinanud Judah ya hanat donglom Apu Dios di pumpahmo'andan he"a. Ta wan ahida munhahayyup hinadan ibbadan tinanud Israel ta ma'ohhada tuwali. Ya hanat papikahom dida ya boddagam didah nadan binuhulda.

⁸Ya nada'e an tinanud Libay ya nidat hinan na'na'unnud i dida nan ma'alih Tummim ya Urim.^f Ya pinatnam didah ad Meribah hidih ad Massah an gapuh inuwohda.

⁹Ot inayun Moses an alyon di, Nadan tinanud Libay ya nadan tugun Apu Dios di ibilangdah nabalbalol mu nadan a'ammotta ya i'ibada ya ta'on on nadan imbabaleda.^g ¹⁰Ta diday mangitudduh nadan tugun Apu Dios hinadan ibbadan tinanud Israel. Ya diday mangi'nong hi maghob an mi'nong i Apu Dios. Ya atbohadin diday munggohob hi insenso.

¹¹Ot mundasal hi Moses an alyonay, Hana Apu Dios ta wagaham dida ya an namin an atonda. Ta dadagom nadan mi'buhul i dida ta ingganah on ma'abakdah inggana.

¹²Ya hinada'e an tinanud Benjamin ya inalin Moses di, Da'yun pa'appohpohdon Apu Dios ya hanat nanongnan mundinol ayun hiya ot ibaliw da'yun hiyah abigabigat.

^e 33:2 Hi ad Seir ya hay ohah ngadana ya hi ad Edom. ^f 33:8 Nan Urim ya wada bo nan Tummim an bunutonda ta panginnilaandah nan pambal Apu Dios. ^g 33:9 Hay Nakakan 32:25-29

¹³Ya hinada'en tinanud Joseph ya alyon Moses di, Hanat wagahan Apu Dios di bobleyu ta waday udan an malpuh ad lagud ya nat'on bo nan liting an malpuh ad dalom. ¹⁴Ya hanat maptangan nadan intanomyu ta dakol di ibungadah abulubulan. ¹⁵Ta mun'aphod di apitonyu an bungan di itanomyu i dadiyen malumong an nun'abillid an eyu pumboblayan. ¹⁶Ya hanat hi Apu Dios an himmapit ni' hidih nan mundalang an kayiw ya wagahan da'yu nimpe hinan eyu pumboblayan ta pumhod ayu. Ot hanat ma'at datuwe i da'yun tinanud Joseph an numbalin hi ap'apu ta'u an tinanud Israel.

¹⁷Ya nadan tindaluyun holag da Epraim i Manasseh an imbabalen Joseph ya maphod di tigoda ya mabikahda an umatdah nan atap an baka. Ta ayda punha'gud nadan binuhulda an ta'on on danay awadanda.

¹⁸Ya hinada'e an tinanud Sebulun ya alyon Moses di, Hanat mipa'amlong ayu hinan eyu punggattangan hi udum an boble ya ta'on on da'yun tinanud Issakar hinan numboblayanyu.

¹⁹Ta ayaganyu nadan tataguh nan billid ta i'nongyu nan nipto' an mi'nong. Ta mun'am'amlong ayu hinadan kinadangyan an nalpuh udum hi boble ya hinadan baybay.

²⁰Ya hinada'en tinanud Gad ya inalin Moses di, Munhana ta'uh pangidatan Apu Dios i da'yuh damunan pumboblayanyu. Ya da'yu ya nipaddung ayuh nan layon an pungkaltay ta'le ya ulun nan pi'yawwitna. ²¹Nadan ap'apuyu ya nunhahapitda ot pot'onda nan ap'aphodan an luta ta hiyay midat i da'yun mibilang hi mangipangpangulu. Ya inunudda nan pinhod Apu Dios hi aton i dita'un tinanud Israel.

²²Ya hinada'en tinanud Dan ya alyon Moses di, Da'yun tinanud Dan ya nipaddung ayuh nan mun'ahikon an layon hi ad Basan an awigingonan mangan e mi'gubat.

²³Ya hinada'en tinanud Naptali ya alyon Moses di, Ma'amlong hi Apu Dios i da'yu ta ongal di wagahna i da'yu. Ta hay lutah idatnan da'yu ya nan nangappit hi muyyadna an mihipun hinan lobong an nungngadan hi Galilee.

²⁴Ya hinada'en tinanud Aser ya alyon Moses di, Da'yu an tinanud Aser ya ong'ongngal di punwagah Apu Dios i da'yu. Ya hanat atbohadin da'yuy pa'appohpohdon nadan i'ibayun tinanud Israel. Ya hana bo ta dakol di lanan di olibo hi bobleyu ta ta'on onyu pun'ulah hi hukiyuy udum.

²⁵Ya hanat madakigan di geytyu hi gumo' ya gombang ta wan malinggop ayuh inggana.

²⁶Ya innayun Moses an alyon di, Ma'id ha udum hi dios hi umat i Apu Dios an dayawon ta'un tinanud Israel. Te hiya ya paddungnay nunlугan hinan bugut an nalpuh ad lagud ta umali ta boddangan dita'u. ²⁷Nan munnananong an Dios di punhi"ugan ta'u an paddungnay inodnan

dita'un hiya. Ya wa'et alyonay pumpateyu nan binuhul ya umannung te patakutona dida ta mamtikda. ²⁸Ot da'yun i'iba' an tinanud Israel ya malinggop ayuh nan boblen punhituwanyu. Ya adi madne ya mama"idda nadan binuhulyu. Ya hay udan di mangipahangoh nadan itanomyu. Ta mahawwalan di makan hi itanudyu ya ma'inum. ²⁹Ot mipa'amlong ayun i'iba an tinanud Israel te ma'id ha udum hi umat i da'yu an inihwang Apu Dios. Ya paddungnay hi Apu Dios di hapiyoyun manandi i da'yu ya ispadayu an pamateyuh nadan binuhulyu ta mangabak ayu. Ya hiyay ma'abbikah hi mamoddang i da'yu ta abakonyu nadan binuhulyu. Ta ta'on onda mumpahpahmo' i da'yu ya pun'igatinyu damdama dida.

Hay Natayan Moses

34 ¹Hi Moses ya nakak hinan nun'allungandah nan nundotal hi ad Moab ot tikidona nadan billid hi ad Nebo ot umeh nan uhun nan billid an nungngadan hi Pisgah an dommang di ad Jeriko. Ot hidiy pangipamangmangan Apu Dios i hiyah nadan bobleh ad Kanaan an nihipun hinan bobleh ad Gilead ta ingganah nan da'ging nan e pumboblayan nadan tinanud Dan ²ya an namin nadan e pumboblayan nadan tinanud Naptali ya nan e pumboblayan nadan tinanud Epraim ya nadan tinanud Manasseh ya an namin bo nadan e pumboblayan nadan tinanud Judah ta ingganah nan da'ging di baybay an nungngadan hi Mediterranean. ³Ot ituddun bon Apu Dios i hiya nadan bobleh nan negeb ya nan nundotal hi ad Jeriko an natanoman hi dakol an palma ta ingganah ad Soar. ⁴Ot alyon Apu Dios i Moses di, Hiyah diye nan boblen imbaga' i da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob an idat'uh nadan holagda. Ot teen ipamangmang'u i he"a mu adi'a dumatong hidi.

⁵Ot mate nan baal Apu Dios an hi Moses hidih ad Moab an miyunnudan hinan imbagan Apu Dios. ⁶Ot ilubu' Apu Dios hidih ad Moab hinan dommang di ad Bet-Peor mu ingganah ad uwani ya ma'id ha nanginnilah nan nilubu'ana. ⁷Hay tawon Moses hidin natayana ya hingгахut ta bainti (120) mu agge naluman di panigona ya hay bikahna. ⁸Ot umukayungan nadan tataguh himbulan hidih nan nundotal hi ad Moab an nun'allunganda.

⁹Ot mihukkat hi Joshua an imbabalen Nun te hiyay pinto' Moses tuwalih din inha'monay ta'lana i hiya. Ta ongal di abalinanan mangipanguluh nadan ibbanan tinanud Israel. Ya an naminda ya donglonday ibagana ya inun'unudda nadan tugun Apu Dios an imbagabagana i Moses.

¹⁰Ya nihipun i diye ya ma'id ha propeta hi umat i Moses. Te hiya ya abuh han mabalin an ni'hangngaban i Apu Dios hinan pi'hapitanan hiya. ¹¹Ya dakol di nakaskasda'aw an milagro an impa'at Apu Dios i

hiya hi awadandah ad Egypt an na'at hinan patul hidi ya nadan ap'apun munhilbin hiya ya an namin nadan tataguhdi. ¹²Ya ma'id ha udum hi nangat hinadan nakaskasda'aw an ina'inat Moses an tinannigon nadan tinanud Israel.